
कविकुलगुरू - कालिदास - संस्कृत - विश्वविद्यालयः

M-1938

~~M-1913~~

दाखल क्र M 1938 विषय ज्योतिष्यशास्त्र.

नाव. जातकाभरणम् (पद्धतिभूषणटीका सहितम्).

लेखक/लिपीकार सोमदेव

पृष्ठ 44 काळ शके 1731 पूर्ण/~~अपूर्ण~~

जातकाभरणम् (ज्योतिष)

श्रीगणेशायनमः॥कलितकलितकालव्यालमालंलसल्लोलज्वलितशशीकलंसत्कुंडलग्नालिमालं॥
पृथुललपनचंचच्चुडसीदूरलेपंरतिपतिरिपुशालंकेवलंभाषयामि॥१॥आश्वलायनपतिःश्रु
तिवेत्तीत्रिशिष्यपंक्तिमतिवर्द्धनकर्त्ता॥मद्गुरुर्गणककैवरसोमासन्मतिर्जगति — ससोमः॥२॥
विद्यमानदरखानदेशचिलसस्थमालयाधिष्ठितःश्रीलंबोदरसन्निधौसुरुचिरोवेरंउवल्लीपुरे॥ज्ञा
लौ[र्दी]युकगुर्जरेषुनितरांमान्योगणेशाभीयोव्यासोपाख्यउदारधीर्विजयतेश्रीमान्मुरारिर्द्विजः॥३
धनुर्भुजेननन्तर्ज्जेनठीकापद्धतिभूषणे॥क्रियतेपंथकृत्सोम जन्मोदाहरणान्विते॥४॥इहशास्त्रेका
निसंबंधाभिधेयंप्रयोजनानिभवंतीसूच्यते॥उपायोपेयउपलक्षणःसंबधःउपायोस्त्विदंशास्त्रमुपेयो ज्ञा
(धनरूप) ज्ञानं॥ननोन्नतादिमभिधेयं॥लोकानामायुर्दायव्यंजकत्वंप्रयोजनं॥किमेभिरुक्तैरिसुच्यते॥
यस्माद्विदुषांसंबधादिकथनाच्छास्त्रविषयिनीप्रवृत्तिरुत्पद्यते॥तथाचोक्तं॥सिद्धिःश्रोतुःप्र
वृत्तीनांसंबंधकथनाद्यतः॥तस्मात्सर्वेषुशास्त्रेषुसंबधःसद्भिरुच्युते॥१॥किमत्राभि
धेयंस्यादितिपृष्टस्तुकेनचित्॥यदिनप्रोच्यतेतस्मैफलंशून्यंतुतद्भवेत्॥२॥सर्वस्यैवतु

शास्त्रस्य कर्मणो वापि कस्यचित्॥ प्राग्रत्र योजनोक्तं यावत्केन प्रयुक्तेत इति॥ अस्मिन्शास्त्रे क
स्याधिकारस्तदुच्यते॥ शिक्षा कल्पो व्याकरणं निरुक्तं छंदो ज्योतिषां [illegible]गानि॥ छंदसां लक्षणं [illegible] चैव
षडंगो वेद उच्यते॥ ननु कुतो ज्योतिःशास्त्रस्य वेदांगत्वं तदुच्यते॥ सूर्यचंद्रग्रहणसंक्रमणव्य
तीपातादिपुण्यकालकथनात्॥ यज्ञादीनां कालव्यंजकत्वादस्य वेदांगत्वमेव॥ तथा चोक्तं सिद्धां
तशिरोमणौ॥ वेदास्तावद्यज्ञकर्मप्रवृत्ता यज्ञाः प्रोक्तास्ते तु कालाश्रयेण॥ शास्त्रादस्मात्कालबोधो
यतः स्याद्वेदांगत्वं ज्योतिषस्योक्तमस्मात्॥१॥ शब्दशास्त्रं मुखं ज्योतिषं चक्षुषी श्रोत्रमुक्तं निरुक्तं
कल्पं करौ॥ या तु शिक्षास्तु वेदस्य सा नासिका पादपद्मद्वयं छंद आद्यैर्बुधैः॥२॥ वेदचक्षुः किलेदं
स्मृतं ज्योतिषं मुख्यता सांगमध्येंऽत एवोच्यते॥ संयुतोपीतरैः कर्णनासादिभिश्चक्षुषांगेन हीनो न किंचित्क
रः॥३॥ तस्माद्ध्वनीयमेतत्पुण्यं रहस्यं परमं च तत्त्वं॥ यो ज्योतिषं वेत्ति नरः स सम्यग् धर्मार्थकामा
ल्लभते यशश्च॥४॥ एतां मयमायावरोरस्य धास्त्रभेवभिमतदैवतां मनेन स्फारेणत्रसात् भक्तिवि
शेषेण चाभिप्रेतार्थसिद्धिं याच्छति सदयमथ रमकुरुजनल्याम धामा सोमनामा गणकच
क्रचूडामणिराश्वलायनद्विजवर्यः पद्धतिभूषणनाम ग्रंथं चिकीर्षुर्निर्विघ्नसमाप्तिका

मः शिष्टाचारप्राप्तं प्रथमस्याभीष्टं गणपतिदेवतां नातिरूपं मंगलमालिन्याचरति॥ अलिकुल
वृतगंडभालशालींदुखंडं गलमिलदहितुंडं भूरिसिंदूरतुंडं॥ भजदधिगतपंडं सर्वदेवप्रचं
डं पृथुलललितपिंडं नौमि तं वक्रतुंडं॥१॥ अहं सोमनामा कविः अलिकुलेन भ्रमरसमूहे
न वृतं गंडं यस्य तं तथा भालशाली ललाटशोभितेंदुखंडं शकलं यस्य तं॥ तथा गले कंठे मि
लितं तुंडं ति अहिमुखानि सर्पतुंडानि यस्य तं॥ तथा भूरिप्रचुरं यस्यामेवं विधा शुंडा यस्य
तं॥ तथा भजद्भिर्निजभक्तैः अधिगता लब्धा पंडा शास्त्रोच्छा बुद्धिर्यस्मात्तं॥ सर्वथा सर्वदेवेषु प्र
चंडं मारुतं॥ तथा॥ पृथुलः स्थूलः ललितः सुंदरः पिंडो देहो यस्य तं॥ एवंविधं वक्रतुंडं ग
णपतिं नौमि वंदे॥१॥ कविस्वापत्यं पितृनाम कथनपूर्वकं चिकीर्षितं कुतवि[illegible]त्वेन प्रति
जानीते॥ ध॥ प्रथितबह्वृचकुरुद्रसुतः सुधी गणितविद्धृतसोमसमाह्वयः॥ परकृते कु
रुते चतुर[illegible]षणं सुगमपद्धतिपद्धतिभूषणं॥२॥ प्रथितो विख्यातो बह्वृच आश्वलायनो यो
रुद्रसमाह्विजस्तस्य सुतः तथा धृतसोमइति सम्यक् आह्वयो नामधेयं येन सः तथा गणितेव्य

कार्यक्रमरूपे वेत्ति जानातीति ॥ एवं सद्धीः सुमतिः परकृते परोपकारार्थी ॥ च्युत दूषणं निर्दूषणं तन
था सुगमा पद्धतिर्[illegible]णा भजनमार्गीयस्य तत् अतः एवं पद्धती नो जातकपद्धतीनां भूषणं कर्म
मिसन्वर्थकनामकं ग्रंथं कुरुते ॥ कुरुते इत्यात्मनेपदेन विविधविशिष्टश्रोतॄणाध्ययनजनिता
तिशयेन पुण्यफलभागित्वात्स्वार्थमपि ॥ २ ॥ अथात्र कर्तव्यं शास्त्रि न्याह ॥ ज्ञेय इति ॥ ज्ञेयः सुधीजन
न कालेऽत्र यंत्रैस्तत्रस्पष्टाः खेचराः खेटचाराः ॥ सर्वभावाः साधयः साधनीयास्तत्स्पष्टं नोदिष्टयः षड्बलानि ॥ २ ॥
स्पष्टार्थः ॥ अथ तन्वादिद्वादशभावानाम नुष्टुभाह ॥ चिलग्नं [illegible] व्यस्त हग्नाः [illegible] शुद्धियः ॥
मरणं धर्मकर्मायव्ययास्ते नामतः स्मृताः ॥ ३ ॥ विलग्नेति स्पष्टं ॥ अथ चतुर्थदशमभावसाधना
र्थं नतोन्नतसाधनं भुजंगप्रयातेनाह ॥ दिनार्धं स्फुटं जन्मकाले न हीनं नतं प्राक् च पश्चान्नतं व्यस्तयेन ॥
दिनार्द्धं क्षपाशेषयातान्वितं प्राक् परं स्यान्नतं तन्नतेनाग्निशुद्धं ॥ ४ ॥ दिवा पूर्वे दिवा पश्चिमे रात्रौ
पश्चिमे रात्रौ पूर्वमिति ॥ तत्र पूर्वे दिवा नतार्थं सूर्योदयादुपरि क[illegible] कल्पित इष्टकालः घ० ५।७
दिनार्द्धं १३।३ ० दिनार्द्धं जन्मकाले न हीनं जातं दिवा पूर्वनतं ८।२६ इदं त्रिंशच्च्युतं स्यात्तदिवापू
र्वोन्नतं २१।३४ अथ दिवा पश्चिमनतसाधनार्थं सूर्योदयादुपरि कल्पित इष्टकालः १५।२५ अयं दिनो
र्द्धहीनः सन् जातं दिवा पश्चिमनतं १।५५ इदं त्रिंशच्च्युतं जातं दिवा पश्चिमोन्नतं २८।५ अथ रा

॥१२॥

॥२॥

र्थं

त्रौ पश्चिमनतार्थं सूर्योदयात्तादुपरि कल्पित इष्टकालः ४०।१० अनेन युतं दिनार्द्धं जातं रात्रौ पश्चिमन
तं ५३।४० इदं त्रिंशच्च्युतं जातं रात्रौ पश्चिमोन्नतं ७।२० अथ रात्रौ पूर्वनतार्थं कल्पित इष्टकाल रात्रिशेष
५।१५ अनेन युतं दिनार्द्धं जातं रात्रौ पूर्वनतं १८।४५ इदं त्रिंशच्च्युतं जातं रात्रौ पूर्वोन्नतं ११।१५ मध्याह्नात्पू
र्वं जन्म चेत् तदा स्फुटं सिद्धान्तरहस्यादि साधितं दिनार्द्धं दिनमानदलं जन्मकाले न हीनं सत्प्रा
क् नतं पूर्वनतं स्यात् ॥ चेत्परं दिवा मध्याह्नादुपरि जन्म चेत्तदा व्यस्तयेन तु त्कवैपरीत्ये दिनार्द्धं
न हीनो जन्मकाल इत्यर्थः ॥ पश्चान्नतं पश्चिमनतं स्यात् ॥ दिनार्द्धं क्षपाशेषयातान्वितं सत् प्राक्
परं नतं स्यात् ॥ रात्रौ मध्यरात्रादुपरि जन्म चेत्तदा रात्रिशेषघटिपलैर्युतं दिनार्द्धं पूर्वनतं स्यात्प्रा
त्रौ मध्यरात्रात्पूर्वं जन्म चेत्तदा रात्रिगतघटिपलैः युतं दिनार्द्धं पश्चिमनतं स्यादित्यर्थः ॥ मध्याह्ने
मध्यरात्रे नताभावदर्शनं सिद्धं ॥ तत्पुनः तन्नतेनाग्निशुद्धं सत् उन्नतं स्यात् ॥ पूर्वोन्नतं त्रिंशच्च्यु
तं पूर्वोन्नतं स्यात् ॥ एवं परः अथ ग्रंथकर्ता सोमदैवज्ञजन्मसमयमधीसोदाहरणं क्रमो
लिख्यते ॥ तत्र निखिलमहिमंडलमंडलस्य परमपराक्रमस्य श्रीविक्रमस्य शाकात् गताब्दाः
१६८५ सकलसंपदाधिष्ठानप्रतिष्ठानपुरग्रामावतारस्याधिकशालिवाहनस्य श्रीशालि
शाका सहनेगताब्दाः १५१२ प्लवंगनामसंवत्सरे मार्गशीर्ष कृष्ण १२ रवौ घटि २०।३६ नतेः सप्तमी

मघानक्षत्रघ०५८।५१विशुंभघ०५८।४५एवंविधेशुभदिनेसूर्योदियादुपरिगतघटिप०३प०सूर्यो
स्तादुपरिघा२५प३०तुललग्नेमिनांशेश्रीमद्भास्करीयनामास्मात्सकुरुसोमदेवग्रंथकर्तु
सकलकलापनामपंडिताधिष्टितजलग्रामेजन्मजातं॥अथात्रमध्यमनेतसाधनार्थंसिद्धांतर
हस्याहर्गणो८०चक्रं०अधिमासाः४मासगणः१३२अवमानि६२अहर्गणः३८९१अयनांशाः
१८।१५अथजलग्रामेअक्षभा४।३०चरखंडानि४५।३६।१५दिनार्द्धं१३।३०दिनमानं२७।०रात्र्य
र्द्धं१६।३०रात्रिमानं३३।०अथोन्नतोन्नतोदाहरणं॥नतंचतुर्विधमस्ति॥अथरात्रौपूर्वनतार्थं
सूर्योदयास्तादुपरिश्रीमत्कुरुसोमदेवस्यजन्मसमयः घ२५।०अयंरात्रिमानादस्मात्३३पतितो
जातोरात्रिशेषकालः८।०अनेनयुतंदिनार्द्धंजातंरात्रौपूर्वनतं२१।३०इदंत्रिंशच्च्युतंरात्रौपूर्वो
न्नतं८।३०अथलग्नसाधनेशार्दूलविक्रीडितेद्वेआर्ये॥तत्कालोत्थरवेःसायनांशसहित
स्याभोग्यभागाहतास्त्रिराङ्कस्वकीयउदयःस्याद्भोग्यकालस्फुटः॥भक्तांशरितिभुक्त
कालमुदितस्तंभोग्यकालंरवेस्तत्काभीष्टपलप्रजोदथनिजानन्याद्यानशोधयेत्॥१॥
शेषंपरवरामजमशुद्धभक्तंभागादिकंत्यशुद्धपूर्वैः॥मेषादिभिरंत्रिभिरूर्ध्वमाद्यंल
नंस्फुटंस्यादयनांशहीनं॥२॥अथउदाहरणं॥जन्मकालीनरविः७।२९।३।१५अयमपिर
यनांशैः१८।१५सहितः८।१७।४८।४८अयंसषड्भाकोप्यत्रौलग्नसाध्यमितिवक्ष्यमाणोक्ते
षड्भाशिदयुतः२।१७।४८।४८अस्यभुक्तभा१७।४८।४८त्रिंशच्च्युताजातोभोग्यभागाः१२।११।१२एभि
सायनषड्भसूर्याक्रांतमिथुनराशेस्वकीयउदयोयं३०८हतोजातः३७७३अयंत्रिंशद्भक्तःसन्
जातोरवेःभोग्यकालःपलात्मकः१२५एवंभुक्तांशोमुलितःस्वकीयउदयस्त्रिंशेभक्तोभुक्त
कालमुदितः॥रविभोग्यकालेस्मिन्१२५जन्मकालीनरात्रिगतघटि२५।० मासापलअनन्त
रस्मात्१५००शोधितेसतिशेषं१३७५अस्मान्मिथुनाग्निमकर्कराशेरुदयेस्मिन्३४०शोधिते
शेषं१०३५अस्मात्कर्कोग्निमसिंहराशेरुदयेस्मिन्३४५शोधितेसतिशेषं७०२अस्मात्सिंहा
ग्निमकन्याराशेरुदयोस्मिन्३२३शोधितेसतिशेषं३७९अस्मात्कन्याग्निमतुलराशेरुदयो
स्मिन्३२३शोधितेसतिशेषं५६शेषरामघ्नं१६८०इदंअशुद्धोदयेनवृश्चिकोदयेनानेन३४५
भक्तेसतिलब्धंभागादिकं५।०।५३इदंमेषादिशुद्धवृश्चिकराशेःपूर्वैःसप्तराशेःपूर्वैसप्त
राशिभिःऊर्ध्वमाद्यं७।५।०।५३इदमयनांशहीनंसत्जातंस्फुटंलग्नं६।१६।४५।५३अथ
शालिन्याह॥भोग्यादल्पेष्टकालेसतिलग्नसाधनंरात्रौजन्मकालेसतिलग्नसाधनंजायाभावसाधनं
लग्नमर्कात्सषड्भाद्रात्रौसाध्यंषड्भयुक्तंसप्तमंस्यात्॥७॥स्पष्ट॥अस्योदाहरणार्थंसूर्योद
यादुपरिकल्पितइष्टकालपलात्मकः३०इष्टकालिनसूर्यः७।२०।५०।२८सायनः८।९।६।५।२८

भौ

अस्य भोग्य भागैरेभिः १३।४।४ सायन स्सूर्याक्रांत धनुराशेरुदयोयं २७ हृतः स्थिरांशाद्र्कः सन्न
जातोरविभोग्य कालपलात्मकः ११८ असौ कल्पितेष्ट कालादस्मात् ३० न शुध्यति अतः भोग्य
दस्माभीष्ट कालोयं ३० खरामैर्निघ्नः ९०० असौ सूर्याक्रांत धनुरुदयेनानेन ११५ भक्तः सन्नुल
ब्ध भागैरेभिः २।७।४५ निरयन सूर्योयं ८।२८।५०।२८ युक्तो जातं लग्नं ९।११।३०।१२ अथ रा
त्रौ जन्मकाले सति षड्राशियुक्तादर्कात्प्राग्वत्कालोर्थ इ लग्न नाशसहितः इस ने न लग्नं सा
धनीयं अथ ननु लग्नं साधितं जन्मलग्नं षड्राशियुक्तं जातो जायाभावः ०।१६।५५।५७ एवं
तनु भाव जायाभावौ साधयित्वा तदुपदं वक्ष्यमाण चतुर्थदशम भाव साधनोपयुक्तानि लंको
दयपलानि रथोद्धतयाह॥ नागभानि २७८ नव नंद २९९ बाहवो रामलोचन गुणाः ३२३ क्र
मोत्क्रमात् व्यक्षजोदय पलानि मेषतो व्युत्क्रमेण घटतो गुराशिषु॥८॥ क्रमोत्क्रमास्मिना
दस्याध्याहारः नागभानि २७८ नवनंद बाहवः २९९ रामलोचन गुणाः ३२३ एतेकाः एष
तः अंगराशिषु षट् राशिष्वेत्यर्थः व्यक्षजोदयपलानि विगतान्यक्षांशोशायस्मादि
निव्यक्षः लंकाप्रदेश इत्यर्थः॥ तज्जान्युदयपलानि स्युः अथ तान्युदयपलानि व्यु
त्क्रमेण विपरीतगणनया घटस्तुलातो राशिषु स्युः॥ अथ जन्मनि पूर्वेन तस्स्यै
कैण लग्नकर्मणा दशम चतुर्थभाव साधनं शार्दूलविक्रीडितेनाह॥ प्राक् स्वपलब्ध

जाद्यविगतं लंकोदयेभ्यः स्वजे व्यस्तानां स्युदयो भवेन्निगुणिताशेषाद शुद्धोद्धृतो भागाद्यो म शु
द्धभांक पतितं हीनायनांशं हि यद्रक्तं स्याद्दणसंज्ञः सदशमो भावः सुहृत् षड्युक्॥९॥ हि ग
णकः प्राक्स्वस्य पूर्वेन स्वस्य पलं जातं लंकोदयो थं विगतं विभुक्तकालः स्वजेते॥ शोधयेत्
अथ यस्य राशेः पुक्तकालः शुद्धस्ततो व्यस्तान् एष्टगानित्यर्थः राशि लंकोदयान् स्वजेत्॥ एवं कृते
सति यस्माच्छेषात् स्युदयो न शुध्यति तस्मात् त्रिगुणितात् शुद्धराशिलंकोदयेन
[illegible] भक्तात् शेषात् यद्भागादि लब्धं तदशुद्धभांक पतितम् शुद्धराशिक संख्यायाः शोधि
तं सत् हीनायनांशं कार्यम्॥ एवं कृते निश्चयेन यद्दशसंज्ञकं लग्नं स्यात् स दशमो भावः
षड्युक्तः सन् सुहृत् चतुर्थो भावोतेयः॥ अथ दशमभावानयने रात्रौ जन्मकाले सति सू
र्यषड्राशियुक्तोन कार्यः उदाहरणं॥ जन्मकालीन पूर्वनतं २१।३० जन्मकालीनः सूर्यः ८।२२।३९
५९ सायनः ८।१०।१८।५२ अस्य भुक्तभागैरेभिः १०।१८।५८ सायन सूर्याक्रांत धनराशेर्लंकोद
योयं ३२३ गुणितो जातः ५७।३३ अयं त्रिंशद्भक्तोसन् जातो रवेः भुक्तकालः पलात्मकः ११९ अस्मिन्
विभुक्तकाले सति जन्मकालीन पूर्वनतस्य २१।३० पलं जातं अस्मात् १२९० शोधिते सति शेषं १०११
अस्माद् तु पृष्टगत्या कृत्वा राशिलंकोदयैः स्मिन् शोधिते सति शेषं ८०० अस्मात् राश्विक फल ध्व तुला

नानेना २९९

राशेर्लंकोदयस्मिन् २७८ शोधिते सति शेषं ५२२ अस्मात् तुलाष्टघ्न कन्याराशेर्लंकोदयेस्मिन् २७८ शोधिते स
ति शेषं २४४ अस्मात् कन्याष्टघ्नात् सिंहराशेर्लंकोदयोयं २९९ न शुध्यति अतः शेषं २४४ खाग्निगुणितं ७३२
न्यात् त्रिभ्यः पंचभ्यः शोध्यः ४।५।३० अशुद्ध सिंहराशि लंकोदयेनानेन २९९ भक्त सत् लब्धं भागादि फलं २।१२ ... अशुद्ध सिंहराश्यंकेन्तु
... लग्नानयने पूर्वनतेर विभक्त फलात्पूर्वके सति दशमभाव साधनं भुजंगप्रयातेनाह ॥ पश्चाभु
क्त कालात्पूर्वके पूर्वनतं तदा खाग्नि निघ्नं स्वलंकोदयाप्तं ॥ लब्धांशफलं यद्भवेत्तेन हीनः स्वराशि भुःस्व
मध्यस्थलग्नं निरुक्तं ॥१०॥ अस्योदाहरणार्थं सूर्योदयादुपरि कल्पितेष्टकाले १।३० दिनार्धं १७।३
उक्तवत्पूर्वनतं ०।३० इष्टकालीनः सूर्यः ७।२९।३।१२ सायनः ८।१७।१८।१२ अस्य भुक्तभागोस्मिं ११।
१।१२ सायन सूर्याक्रांत धनुराशेर्लंकोदयोयं ३२३ गुणितो जातः ५५।३५ अयं त्रिंशद्भक्त सन् ॥ जातो भु
क्तकालः पलात्मकः १८४ असौ पूर्वनतात् दस्मात् ३० न शुध्यति अतो भुक्तकालात्पूर्वनतं ३० खाग्निगु
णितं ९०० इदं स्वस्य सायन सूर्याक्रांत धनुराशेर्लंकोदयेनानेन ३२३ भक्त सत् लब्धं लवाद्यं २।४७।१४
अनेन निरयन सूर्योयं ७।२९।३।१२ हीनो जातो दशमभावः ७।२६।१६।१२ अथ जन्मनि पूर्वनते सति
पूर्वनतात् प्रकारांतरेण दशमभाव साधन ... मनु ... पूर्वोभनतात् षड्भा ... कालं कोद
य ... ॥ ... सदशमो ... ॥१०॥ अस्योदाहरणं जन्मकालिने पूर्वनते
नं ०।३० जन्मकालिन सूर्यः ७।२९।३।५४ सायन ८।१७।१७।५४ षड्भारीयुक्तः २।१७।१७।५४ अस्य भो
ग्यभागैः एभिः १२।१२।६ सायनस्य ... क्रांत मिथुनराशेर्लंकोदयोयं ३२३ गुणितो जातः ३८।१६ अयं त्रिंशद्भक्तः
सन् जातो रविभोग्यकालो पलात्मकः १२७ अस्मिन् भोग्यकाले पूर्वोन्नतस्यास्य ८।३० पल अजादस्मात् ५९० शोधिते
सति शेषं ३७० अस्मान्मिथुनान्मिमकर्कराशेर्लंकोदयस्मिन् ३२३ शोधिते सति शेषं ५ अस्मात् कर्कान्सिंहमसि
हराशेर्लंकोदयोयं २९९ न शुध्यति अतः शेषमिदं ४५ खरामघ्नं १३५० अशुद्ध सिंहराशि लंकोदयेनानेन २९९
भक्तं सत् लब्धं भागादिकं ४।३२।... अशुद्ध सिंहराशेः पूर्वेण तु भिर्मेषादि भिराशिभिरूर्ध्वमाद्यं ४।४५
... अयनांशहीनं सत् जातो दशमभावः ३।१९।१३।३ अथ जन्मनि पश्चिमनते सति दशमभाव साधनं
शार्दूलविक्रीडितेनाह ॥ परनतं लंकोदयतपनेर्युक्तमभवल्लग्नं सदशमभावः ॥११॥ उदाहरणं ॥ दिवा पश्चिमन
तार्थं सूर्योदयादुपरि प्राक्कल्पितेष्टकालः ३२।२५ पश्चिमनतं १।५५ इष्टकालीनः सूर्यः ७।२९।५।४० साय
नः ८।१७।१७।४० अस्य भोग्यभागैरेभिः १२।४२।२० सायन सूर्याक्रांत धनुषे लंकोदयोयं ३२३ गुणितो जातः
... अयं त्रिंशद्भक्तः सन् जातो रवेर्भोग्यकालः पलात्मकालः १३८ असौ पश्चिमनतस्यास्य १।१५
पल अजादस्मात् ७५ न शुध्यति अतो भोग्यादस्मादभीष्टकालोयं ११५ खरामघ्नः निघ्नः ३४५० अ
सौ सायन सूर्याक्रांत धनुराशेर्लंकोदयेनानेन ३२३ भक्तः सन् लब्धभागोरेभिः १०।४।५२ निर
यन सूर्योयं ७।२९।५।४० युक्तो जातो लग्नं ८।१०।१०।३२ अयमेव दशमो भावः अथ जन्मनि नताभावे
सति चतुर्थदशमभावो स्यागतयाह ॥ रात्रिमानार्द्धदिनमानदलेन ... ज्ञायते नहि नतं यदि तर्हि ॥
रात्रिमानार्द्धदिनमानदलोत्थो भानुमानि हसुहृद्दशमः स्यात् ॥१२॥ जन्मरात्रिमान दिनमानदले जन्मानि

६

जाले सति सध्याहारः ॥ यदि तत्र न तन्न हि जाते तर्हि किं क्रमेण रात्रिमानं दिनमानं दलोत्थो भानुमानि सुहृद्धाम स्य
स्यात् ॥ मध्याह्ने जन्म चेत् तदा मध्याह्नतो रविर्दशम भावः स्यादित्यर्थः ॥ १३ ॥ अथ धनभावस्य सहजभावस्य धनं तं
स्य संधिसाधनं च मालिन्याह ॥ तनुभावो विरयुक्तचतुर्थभावात् रसभागेन युतास्तनुर्हि संधिः ॥ सयुतो धनभा
व एवमेव विहितसंधियुतास्तृतीयभावः ॥ १४ ॥ उदाहरणं ॥ तनुभावः ६।१६।५५।५६ अनेन चतुर्थभावात्
३।१७।२६।१७ हीनो जातः ३।०।३०।३१ अस्मात् कृतीतारोद्यादि कोरसभागः ०।१६।५।१२ अनेन तनुभावोस्मिन् १६
६।१।५५।५६ युक्ते सति जातस्तनुभावाग्रिमः संधिः ७।२।०।५५ असौ रसभागयुक्तो जातो धनभावः ७।१७।५।५७
अस्मिन् रसभागयुक्ते सति जातः धनभावाग्रिमः संधिः ८।२।१०।५९ असौ रसभागयुक्तो जातः सहजभा
वः ८।१७।१६।११ अस्मिन् रसभागयुक्ते सति जातः सहजभावाग्रिमः संधिः ९।२।२१।१३ अथ सुतभावरिपुभाव
साधनं तत्संधिसाधनं चानुष्टुभाह ५ एकराशिविशुद्धेन षष्ठांशेन युतः सुहृत् ॥ संधिः स्यात्सयुतः पुत्रः अ
क्तसंधियुग्रिपुः ॥ १५ ॥ उदाहरणं ॥ सप्तमषष्ठांशः ०।१०।५।१२ अयमेकराशिमध्ये पतितः ०।१९।५४।५८ अने
न सुहृद्भावस्मिन् ९।१७।२१।१७ युक्ते सति जातः सुहृद्भावाग्रिमः संधिः १०।२।२७।१५ अयमेकराशिच्युतः
षष्ठांशेन युक्तो जातः सुतभावः १०।१७।१६।१३ अस्मिन्नेकराशिच्युतः षष्ठांशेन युक्ते सति जातः सुत
भावाग्रिमः संधिः ११।२।१।१७ अयमेकराशिच्युतः षष्ठांशेन युक्तो जातो रिपुभावः ११।१७।५।१५ अ
स्मिन्नेकराशिच्युतः षष्ठांशेन युक्तो जातो रिपुभावाग्रिमः संधिः ०।२।१५७ एवं प्रथमभावषट्के तत्संधयो च सिद्धे सति

६

तदग्रिमभावसंधिसाधनं संधिसंज्ञां च शालिन्याह ॥ एवं भावाः षट् तथा संधयः स्युः षड्भिर्युक्तास्ते च जायादयो ये ॥
आरंभाख्याथो विरामाख्य एतौ द्वौ द्वौ स्यातामेकभावस्य संधिः ॥ १६ ॥ एवमुक्तप्रकारेण ये षड् भावास्तनुभावादय
स्तथा षट् संधयः सिद्धा स अध्याहारः ॥ ते षड्भिर्युक्ताः सन्तो ये च जायादयः सप्त संधयो ये भावाः स्युः ॥ तनुभावः ष
ड्राशियुक्तो जायाभावः स्यात् ॥ तनुभावाग्रिम संधिः षड्राशियुक्तो जायाभावाग्रिमः संधिः स्यात् ॥ एवं धन
भावादयः स संधयः षड्राशियुक्ताः सन्तो ग्रिमाः मृत्युभावादयः स संधयो भावा भवन्तीत्यर्थः ॥ अथै
कभावस्यारंभाख्यो विरामाख्यश्चेतौ द्वौ द्वौ संधिस्यातां ॥ एतदुक्तं भवति ॥ इह किल भावद्वयान्तर्गत
एकसंधिः संज्ञाद्वयं देहलीदीपकन्यायेन लभ्यते ॥ तत्र पूर्वभावविरामाख्यः अरभावारंभाख्यः ॥ एवं सति
यस्तनुभावाग्रिमः संधिः स तनुभावविरामसंधिर्धनभावारंभसंधिश्च भवति ॥ यो हि धनभावाग्रि
मः संधिः स धनभावविरामसंधिः सहजभावारंभसंधिश्च भवति ॥ इत्येकधनभावस्यारंभविरा
मसंधौ द्वौ द्वौ संधी भवतः एवमेव सर्वभावानां प्रत्येकं संधिद्वयं ज्ञेयं ॥ अस्योदाहरणं व्याख्याया रूपन
मेव ॥ अथ ग्रहस्य भावबलीभावपरमभावबलं च लघुस्रग्विण्याह ॥ संधितुल्ये ग्रहे शून्यतुल्यं बलं ॥
भावतुल्ये ग्रहे रूपतुल्यं बलं ॥ १७ ॥ अत्र पूर्वार्धोयं परमबलं रूपं मितं कल्पितमस्ति ॥ रूपं तु ष
ष्टिः ६० कलात्मकं ॥ अथ ग्रहे संधिसमे सति शून्यमितं बलं स्यात् ॥ उच्चमित्रसमराशुभवनादिजं फलं तु
स्यादेवं भावसमे ग्रहे सति रूपमितं भावबलं भवेत् ॥ अथ ग्रहाधिष्ठितभावात् चलनेरथो द्वयाह ॥ खेचर

अथ सर्वेषां ग्रहाणां स्वाधिष्ठितभावानामारंभसंधिभ्योधिक

प्रथम[illegible]संधिना स्थकः पूर्वभावजफलं दिशसलं॥ सोधिकाद्यादि विरामसंधितस्तर्हि यदनितद्यभावजं

॥ यदि खेचरो यस्मिन् भावे तिष्ठति तस्य प्रथमसंधितः आरंभसंधेरल्पकः स्यूनश्चेत्तदा अग्रलं निश्चयेन पूर्वभाव

जफलं दिशतीति दृढं॥ सः यदि विरामसंधितः अधिकश्चेत्तर्हि तदग्रिमभावो यो भावस्तज्जफलं प्रयच्छतीति दृढं॥

सः यदि[illegible]तदग्रिमभावो[illegible]॥ आरंभसंधेरधिको विरा

मसंधेन्यूनो ग्रहः स्वाधिष्ठितभावफलं ददातीति अर्थात् सिद्धं॥ विराम संधेश्चान्यूनाश्च सतिअतोयथास्थि

तम्॥ अथात्र वक्ष्यमाणजन्मभावेषु जन्मकालिनो बुधरविक्रमेण स्वाधिष्ठितभावोभ्यां पूर्वपरभावफला

दो वर्तेतिनत्त्वहरणं प्रदर्श्यते॥ जन्मकालिनो बुधः ८।१९।३५।१९ बुधाधिष्ठितभावः ८।२८।१५।२२ अस्यारंभसं

धिः ८।१६।१०।१० अस्माद्बुधो न्यूनोस्तिअतस्तनुभावात्पूर्वस्य व्ययभावस्य फलं दत्ता जन्मकालिनो रविः ७

२१।३।१९ एतदधिष्ठितभावः ७।७।१५।१८ अस्य विरामसंधिः ७।२०।३१।५२ अस्माद्रविरधिकोस्ति अतः आय

भावापि मध्ययं[illegible]भावस्यफलं ददौ। अथ भावाधिके खेटे सति भावबलसाधनमिदं

वक्ष्यामहे॥ भावेन खेटप्रथमेन संधिनाहीनो यथा भावाभ्यधिकोन भवेत्॥ योध्यो सुसंधेस्तुधियाप

देन्तरं तद्वच्चसंध्यन्तरहृल्लभवेत्॥ २१॥ सुधिया भावो न खेटः प्रथमेन संधिना आभरेसंधिना हीनः

कार्यः अथ भावाभ्यधिको न भवेत् अस्यसंधेस्तद्विरामसंधेः शोध्यः एवं सति यदन्तरं तमुस घतेन त

भावसंध्यन्तरहृत्सत्रूपादिबलं भवेत्॥ आरंभसंधिहीनेग्रहे सति यदन्तरं तदारंभसंधिभावान्तरेभ

क्तं सत्तबलं स्यात्। विरामसंधिपातिते ग्रहे सति यदन्तरं तद्विरामसंधिभावान्तरेभक्तं सत्तभावबलं स्याद्

उदाहरणं॥ रविः ७।२१।३।१९ रव्याधिष्ठितधनभावः ७।१७।१५।१५ अस्मात् रविरधिकोस्ति अतः रवौ तद्वि

रामसंधेः अस्मात् ८।२।११।१५ शोधितसत्तिजातं तत् तस्याधनं ०।१।२।१।० पिकला कृते ५४।३० अनेन न विक

लामयन विकलामयमिदं ९ भक्ते सत्तजातं रवेर्भावबलं रूपादिकं ०।१।१०। एवं चन्द्रादीनां भावबलानि

साध्यानि॥ अथ भावबलानामारोहसंज्ञामवरोहसंज्ञामनुष्टुभाह॥ आरंभसंधितो जातमारोहं

बलमुच्यते॥ विरामसंधितो जातमवरोहाभिदं तथा॥ २०॥ अथ भावसंधिनां न केवलं जन्मनि प्रयोज

नं किंतु नृपाभिषेकादिष्वपीति मालिन्या हा॥ इति जन्मनि नृपाभिषेकचौलव्रतबंधादिषु संधियु

क्तभावान्॥ गणकोगणितार्णवपत्तो गोचिद्धातु प्रबलं फलं यतस्ते॥ २१॥ गणितार्णवाचनीर्णो

गणितपारावारपारंगता गणकः इतिपूर्वोक्तप्रकारेण जन्मनृपाभिषेकचौलव्रतबंधादिषु कर्मसु आ

दिशद्देन सकलमंगलकर्माणि गृह्यंते संधियुक्तभावान् अतःकारणाद्विदधातु कुरोतु॥ यतस्ते भावसंधिभिस्त

त्कर्मसु प्रबलमस्ति॥ २१॥ इति सोमदैवज्ञविरचिते पद्धतिभूषणटीकायां उदाहरणमुक्तायमुद्धि चिलासविनिस

समाख्यो भावसाधनाध्यायः प्रथमः॥ १॥ अथ दृष्टिविधिवृत्तमाय भावप्रयोजनं रथोद्धतयाह॥ दृक्फलनि

नि विविधानि होरिके जातकेष्विनिगादितानि यत्नतः॥ स्पष्टखेटभवदृष्टिसाधनं तद्धि निर्णयकृताभिधी

यते॥ १॥ होरिके जातकशास्त्रे तद्दृष्टिजानंतीति होरिकाः तेः होरिके वराहमिहरादिभिः जातके स्वकृते जा

तकसंग्रहे यानि विविधानि नानाप्रकाराणि शुभाशुभानि दृक्फलानि यत्नतः निगदितानि संतिनेषां द

६ दृष्ट॰ राशिपंचकं क्षिप्यते॥ फलहतलवाः कराभ्यां द्वाभ्यां आहता ये गुणिता ये लवाः॥ अत्रापि लवशब्देन कला गृह्यते॥

चिनिर्णयकृते संपूर्णदृष्टौ स स्रो शुभाशुभं वा न सफलं संपूर्णस्यादर्द्धदृष्टौ स स्रो अर्द्धं स्यादित्यादि निश्चया यस्य दृष्टेरे

दृभावदृष्टिसाधनं मयाभिधीयते प्रोच्यते॥१॥ अथ दृष्टिसाधनं शार्दूलविक्रीडितेनाह॥ द्रष्टव्यदृष्टखगोनिते भन

वकोदकादिका दृष्टयो भागाद्यं द्विहृतं शरेंदुसहितं यंशाद्यं पंचाध्ययः॥ त्रिंशच्छुद्धलवाः फलाहतलवाः षष्ठ्यादि

द्वितो भार्गवो नाराचा भयोनचोहृतं भुजो स्वाज्वालयाधोनिता॥२॥ यः पश्यति स द्रष्टा॥ द्रष्टुं योग्यो यः स द्रष्टव्यः

अथ द्रष्टव्यग्रहे भावे वा द्रष्टखगोनिते सति शेषादेकाद्यं नात् दृष्टयः स्युः॥ कथं स्युस्तदाह॥ द्रष्टूने द्रष्टव्ये स

ति यद्यूर्ध्वमेकराशिः शिष्यते तर्हि भागाद्यं द्विहृतं द्वाभ्यां भक्तं सत् कलादिदृष्टिः स्यात्॥ राशिद्वयं चेच्छिष्यते

तर्हि भागाद्यं भागस्थाने शरेंदुसहितं पंचदशयुक्तं सत् कलादिदृष्टिः स्यात्॥ राशित्रयं चेच्छिष्यते तर्हि यंशा

र्धं पंचाध्ययः विगतं मंशार्द्धं भागाद्यं येभ्यः लवं विधाय पंचपंचाध्ययः पंचचत्वारिंशत्॥ तत्रामितो कला

दिदृष्टिः स्यात्॥ राशिचतुष्टयं चेच्छिष्यते तर्हि त्रिंशच्छुद्धलवाः त्रिंशच्छुद्धा ये लवाः अंशलवशब्देन कला गृ

ह्यते तत्रामिता कलादिदृष्टिः स्यात्॥ अथ भार्गवः षष्ट्या नाराचा वा बुधः पंचचत्वारिंशत्॥ नभोहृतयः त्रि

शत्॥ अत्राओः पंचदशः एते फाः लवा घड्नभागाघड्नउनिताः संतः क्रमेण षष्ठ्यादितः षष्ठसप्तमा

ष्टनवमराशितः कलादिदृष्टयः स्युः॥ अर्थात् दशमेकाद[illegible]पूर्णमित शेषराशिषु दृष्ट्याभावः॥२॥

उदाहरणं॥ द्रष्टा रविः ७।२९।३९।५८ द्रष्टव्यश्चंद्रः ७।२२।२०।१९ द्रष्टा रविना द्रष्टव्ये चंद्रे हीने सति जातं राश्या

द्यंतरं ०।२२।३०।१९ अत्र राशिस्थाने शून्यं संति अतो भागाद्यस्यास्य १२।३०।१९ अर्द्धं ६।१५।८ अनेन नभोहृ

तभुजत्व ६।३० एतेन फाः उनिताः २३।४५।५२ इयं कलादिदृष्टिः रूपस्थाने शून्यपुतासति रूपादिस्यात्॥ अ

३

भ५०॥

नक्षत्रमितोफलादिदृष्टिःस्या॥

६

दश

अत्र सर्वत्र विकल्पाध्यस्थेव यव द्विरंशद्यधिकश्चेत्तर्हि विकलास्वेकोयोज्यः॥ त्रिंशन्न्यूनश्चेत्तर्हि स त्याज्यः एवं कृते सति

सूर्यस्य चंद्रं प्रति जातारूपादिदृष्टिः ०।२३।४५ एवमन्ययोर्ग्रहयोर्भावदृष्टयश्च साध्याः॥ अथ भौमस्य विशेषदृष्टिसाध

नं भुजंगप्रयातेनाह॥ कुजोने निरीक्ष्ये यदा भस्थले द्वौ रसास्युस्तदंशाद्विभक्ता भवेद् कु॥ त्र्यः सप्त चेत्तर्हि तद्भोग्य

भागाद्विभक्ता भवेद्भौमस्य दृष्टिर्विशेषा॥३॥ उदाहरणं॥ द्रष्टा भौमः ६।१७।१९।५१ निरीक्ष्यो बुधः ८।१७।५२।१९ नि

रीक्ष्ये बुधे कुजोने सति जातं राश्याद्यंतरं २।०।३३।२८ अत्र राशिस्थले द्वौ वर्त्तते अतो स्य भुक्ताः भागाः ०।४०।३९

एते द्विभक्ताः १।५०।१९ इयं कलादि विशेषदृष्टिः रूपस्थाने शून्ययुक्ता सति भौमस्य बुधं प्रति जातारूपादि विशे

षदृष्टिः ०।१।५०।१९ एवं यथासंभवं ग्रहेषु परिभावेषु परिवा भौमविशेषदृष्टयः साध्याः॥३॥ अथ बृहस्पतिविशेष

दृष्टिसाधनं भुजंगप्रयातेनाह॥ गुरूने निरीक्ष्ये त्रराशिस्थले स्युस्त्रयः सप्त चेत्तर्हि द्विभागतुल्या॥ यदा ष्टाङ्ग

लाः स्युस्तदा भोग्यभागाद्भिता स्यात्स्फुरेज्यस्य दृष्टिर्विशेषात्॥४॥ उदाहरणं॥ द्रष्टा बृहस्पतिः ११।१२।१९।४४

निरीक्ष्यः सूर्यः ७।२९।३९।५८ निरीक्ष्ये सूर्ये गुरूने सति जातं राश्याद्यंतरं ८।१७।२०।१४ अत्र राशिस्थले ८ सति॥

अतोऽस्य भुक्ता भागाः १७।२०।१४ एते त्रिभिर्हृता जाता भोग्यभागाः १२।३९।४५ इयं कलादिविशेषदृष्टिः॥

रूपस्थाने शून्ययुक्ता सति गुरोः सूर्यं प्रति जातारूपादिविशेषदृष्टिः ०।१२।३९।४५ एवं यथासंभवं ग्रहपरिभा

वेषु परिवा गुरुविशेषदृष्टयः साध्याः॥५॥ अथ शनेश्वरविशेषदृष्टिसाधनं भुजंगप्रयातेनाह॥ विमंदे नि

रीक्ष्ये यदा भस्थले ऽष्टौ गजाः स्युस्तदा त्रिघ्नभागा दृष्टिः॥ नवद्वौ यदा स्युस्तदा भोग्यभागास्त्रिनिघ्ना द्विभक्ताः शनेर्दृग्विशेषा॥६॥

॥१२॥

द्वशशनि[illegible]श्वरः ८।२८।५८।३।शनिरिक्ष्योगुरुः ११।१२।४१।१५।निरिक्ष्योगुरौशनिश्चरोनेसतिजातंतराश्या
धांतरं ३।११।२३।१४।अंतराशिस्थलेनैवत्तैनेअंतोस्यभुक्तभागौ १२।२७।१८एनेत्रिराघुष्टाःजाताभोग्यभागाः
१६।३२।८।१८ त्रिघ्नः ४९।३८।२४।५४ द्विभक्तोः २४।४९।१२।२७ स्पष्टफलादिविशेषदृष्टिः स्पष्टस्थानेशुक्रस्ययुक्तासतिशनै
गुरुंप्रतिजातोरूपादिविशेषदृष्टिः॥०।२४।४९।१२।एवंयथासंभवंग्रहोपरिभावोपरि वाशनिविशेषदृष्ट
यः साध्याः अथभौमगुरुशनैश्चराणांपूर्वदृष्टीनांविशेषदृष्टीनां चयोगस्फुटनामनुष्टुभाह॥इतिभौमे
ज्यमंदानांविशेषादृष्टिरीरिता॥अनयासहितापूर्वादृष्टिस्तेषांस्फुटाभवेत्॥६॥उदाहरणं॥भौमस्य
बुधंप्रतिपूर्वदृष्टिः ०।२८।३७ विशेषदृष्टिः ०।३।५० अनयायुक्तासतिजातोभौमस्यबुधंप्रतिस्पष्टादृ
ष्टिः ०।३०।२९ एवंगुरुशनैश्चरयोःस्पष्टादृष्टयोज्ञेयाः॥इतिपद्धतिभूषणटीकायांदृष्टिसाधनाध्यायः २

॥१२॥

विशेषदृष्टिसहितामहदृष्टयः॥

र	म	बु	भु	बु	गु	शु	श
र	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
च	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
म	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
बु	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
गु	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
शु	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
श	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

रव्यादीनांविशेषदृष्टिसहिताभावदृष्टयः॥

	त	ध	स	सु	सु	र	जा	मृ	ध	क	आ	व्य
र	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
च	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
म	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
बु	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
गु	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
शु	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
श	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

भारोहावरोहसंज्ञभावः

[illegible]	[illegible]	[illegible]	मे
[illegible]	[illegible]	[illegible]	वृ
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

अथषड्बलानिविवक्षुस्तावदुच्चयोजनंशालिन्याह॥यस्मात्सम्यक्षड्बलानांप्रबोधोदायुर्दायःसाध्यतेदैवविद्भिः॥षड्भे
देःस्थानवीर्यप्रमुख्यैःसूर्यादीनांतानितस्माद्ब्रवीमि॥१॥स्पष्टं॥अथग्रहाणामुच्चबलार्थमुच्चनीचास्युपजातिकयाह॥आ
धेत्रोक्तस्थानवीर्यद्वितीयंदिग्वीर्योस्वंकालवीर्यंतृतीयं॥तुर्यंनैसर्गिकंपंचमंचचेष्टावीर्यंदृग्बलंषष्ठमेव॥२॥स्पष्टं॥सू
र्यादिकरूच्चाःक्रियगोमृगस्त्रीकर्कोंत्स्यजूकाद्दशाग्निकुलात्रैः॥गजाश्विभिर्बाणकुभिःशरेषुनैर्नखेर्लवैरस्तगतासुनी
चाः॥३॥क्रियोमेषराशिःगौर्वृषराशिःमृगोमकरराशिःस्त्रीकन्याराशिःत्सोमीनराशिःजूकस्तुलाराशिः॥अन्य
त्सर्वंस्पष्टं॥अथाचल— साधनंभुजंगप्रयातेनाह॥अथानीचखेटांतरंषड्भतोस्मेभवेद्वृद्धिमाडिर्विधेयंतथैव॥४॥
दलंदृश्यघ्नंलवाद्यंनखघ्नंकलाद्यंबलंतुंगजंस्यादुहाद्यं॥ठ॥नीचखेटांतरंषड्भतःषड्भाधिकंस्यंभवेत्तथैववृद्धि
मद्भिर्विधेयं॥एवंकृतेसतिलब्धंलवाद्यंहराशिस्थानेदश्यघ्नंसतलवाद्यभागादिकेनखघ्नंसलव्यहाणांकलाद्यंतुंगजं
फलंस्यात्॥उदाहरणं॥रविः ७।२९।३९।५९ रविनीचं ६।१०।०।० अत्ररवौखनीचाच्छोद्धेसतिषड्भाद्व्याधिकमंतरंभवति॥
अथरविनीचेस्मिन् ६।१०।०।० रवेरस्मात् ७।२९।३९।५९ शोधितेसतिजातंषड्भाद्व्याधिकमंतरं १।१९।३९।५९ द्वादशराशि
स्थानेदश्याघ्नंतमागादिकेनंगुणितंजातंकलादिरवेरुच्चबलं १६।३३।१९।४० दद्दरूपस्थाने —स्त्यमुक्तंसलरू
पादिस्यात्॥अत्रसर्वत्रविकलाद्यस्थानेवयवत्रिंशदधिकेष्वेकंतर्हिविकलासेवकार्या॥
न्यूनत्वेतर्हिसत्याज्यः॥एवंकृतेसतिजातंरूपादिरवेरुच्चबलं॥०।१६।३३।एवंचंद्रा
दीनांउच्चबलानिसाध्यानि॥अथवक्ष्यमाणसप्तवर्गबलोपयोगिमूलत्रिकोणान्यनुष्टु

र	च	म	बु	गु	शु	श	
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	उच्चानि
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	नीचानि

नाह॥ सिंहो वृषः क्रियः कन्या धनुस्तौली घटः क्रमात्॥ मूलत्रिकोणसंज्ञाः स्युः सूर्यादीनां नभःसदां॥५॥ इति स्पष्टं॥
अथोच्चमूलत्रिकोणस्वगृहसंदेहनिर्णयस्तु गाथया ह॥ सूर्यभौमगुरुशुक्रशनीनां स्यात्त्रिकोणगृहं धनु स्वां
शैः॥ उच्चे तारविलवैर्हिमभानोरुच्चतः शरलवैः शशिसूनोः॥६॥ सूर्यभौमगुरुशुक्रशनीनां आयुन स्वांशैस्त्रि
कोणगृहं स्यात्॥ हिमांशितलभानवः किरणा यस्य तस्य चंद्रस्योच्चतः अखिललवैः त्रिकोणगृहं स्यात्॥
शशिसूनोः बुधस्य उच्चतः शरलवैः त्रिकोणगृहं स्यात्॥ एतदुक्तं भवति॥ सूर्यस्य सिंहराशिर्मूलत्रिकोणगृहं च॥
तत्र प्रथमविंशतिभागेषु मूलत्रिकोणता॥ अंतिमदशभागेषु स्वगृहता॥ एवं भौमगुरुशुक्रशनीनां मेषधनुस्तु
लकुंभराशिषु प्रथमविंशतिभागेषु मूलत्रिकोणता अंतिमदशभागेषु स्वगृहता॥ तत्र प्रथमत्रिभागेषूच्चता॥
अंतिमसप्तविंशतिभागेषु मूलत्रिकोणता॥ अथ बुधस्य कन्याराशिरुच्चं॥ मूलत्रिकोणस्वगृहं च॥ तत्र प्र
थमदशभागेषूच्चता॥ तदुपरि पंचभागेषु मूलत्रिकोणता॥ अंतिमदशभागेषु स्वगृहता॥ उक्तं च होरा
मकरंदे॥ सूर्यारजीवभृगुभानुजवीनराशेः मूलत्रिकोणपरतः स्वगृहं॥ तुंगांशके स्वेविकलौ च फल
शांकौ मूलत्रिकोणफलदः परतो वृषे स्यात्॥ तुंगांशकेभ्यः शरतुल्यभागमूलत्रिकोणंपरतः स्वभं
स्यात्॥ कन्याबुधस्यापि च पापिधानि तु [illegible] दुश्चिक्यषष्ठगमभानि॥ अथ मेषाद्यधिपान् सूर्यचंद्र
होरे च मालभारिण्याह॥ कुजशुक्रबुधेंदुसौम्याः कुजिदार्क्यशनेश्वराधिपाः॥ अधिपाः क्रियतो रविंदु
होरे विषमे भे धसमे राशौ च होरा॥७॥८॥९॥

॥रव्यादीनां उच्चानि॥	र	चं	मं	बु	गु	शु	श
राशि	०	१	९	५	३	११	६
अंश	१०	३	२८	१५	५	२७	२०
कला	०	०	०	०	०	०	०

॥रव्यादीनां नीचानि॥	र	चं	मं	बु	गु	शु	श
राशि	६	७	३	११	९	५	०
अंश	१०	३	२८	१५	५	२७	२०
कला	०	०	०	०	०	०	०

॥रव्यादीनां उच्चबलानि॥	र	चं	मं	बु	गु	शु	श
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

कुजो भौमः शुक्रः बुधः इंदुः स्पष्टाः प्रसिद्धाः॥ सौम्यो बुधः आस्फुजित् शुक्रः आरो भौमः इज्यो गुरुः शनिश्चरः प्रसिद्धः
आर्किः शनिः इज्यो गुरुः एते यथाक्रमेण क्रियतः मेषतः द्वादशराशीनां अधिपाः स्युः॥ अथ विषमभे रवींदू
होरे स्यातां॥ समभे राशीन होरे स्यातां चंद्रसूर्यहोरे स्यातां॥ एतदुक्तं भवति॥ होरा नाम राशेरर्द्धभागः॥
मेषमिथुनसिंहतुलधनकुंभविषमराशयः एतेषु प्रथमपंचदशभागेषु रविहोरा अंतिमपंचदशभागेषु पर्यंतं
चंद्रहोरा॥ वृषभकर्ककन्यावृश्चिकमकरमीनसमराशयः एतेषु प्रथमपंचदशभागेषु चंद्रहोरा॥ अंतिम
पंचदशभागेषु सूर्यहोरा॥ अथ द्रेष्काणान् सप्तमांशांश्चानुष्टुभाह॥ आद्यपराणां क्रमेशानां द्रेष्काणाः क्र
मतस्मृताः॥ ओजे स्वभाद्युजे तत्सप्तमात्सप्तमांशकः॥१०॥ आद्यपराणां क्रमेशानां प्रथमपंचनवमरा
शीश्वराणां क्रमतः द्रेष्काणाः क्रमतस्मृताः॥ एतदुक्तं भवति॥ द्रेष्काणो नाम राशेः त्रितियांशः॥ अतः एक
स्मिन् राशौ त्रयो द्रेष्काणाः दशभागप्रमाणा भवंति॥ तत्र प्रथमदशभागेषु तस्यैव राशेरधिपस्य द्रेष्काणः॥
मध्यदशभागेषु तस्मात्पंचमराशेरधिपस्य द्रेष्काणः अंतिमदशभागेषु तस्मान्नवमराशेरधिपस्य द्रेष्काण
स्वामिः॥ यथा मेषराशौ प्रथमदशभागेषु मेषराशेरधिपस्य भौमस्य द्रेष्काणः॥ मध्यदशभागेषु मे
षात्पंचमस्य सिंहस्य स्वामिनः सूर्यस्य द्रेष्काणः अंतिमदशभागेषु मेषान्नवमस्य धनस्य स्वामी गुरुर्द्रे
ष्काणः॥ तथैव वृषादि॥ एवं द्रेष्काणान् उक्त्वा सप्तमांशानाह॥ ओजराशि॥ ओजे विषमराशौ स्वभात्
तस्मादेव राशेः सप्तमांशाः स्युः॥ युजे समराशौ तत्सप्तमांशात् सप्तमो राशिर्भवति॥ एतदुक्तं भवति॥

॥११॥

एकराशेस्त्रिंशद्दंशेषु सप्तभिर्भक्तेषु सप्त चत्वारो भागाः सप्तदश कलाः सप्तमांशस्य प्रमाणं भवति॥ अत एकस्मिन्राशौ सप्त
सप्तमांशा भवंति॥ तत्र विषमराशौ तस्मादेव राशेः सप्तमांशाः स्युः॥ समराशौ तत्सप्तमात् सप्तमांशाः स्युः॥ यथा विषमरा
शौ सप्तदशकलान्वितचतुर्भागस्थापितः प्रथमसप्तमांशो मेषस्वामिनो भौमस्य द्वितीयसप्तमांशो मेषाग्रिमवृषराश्य
धिपस्य शुक्रस्य॥ एवं तृतीयादयः॥ समे वृषभराशौ प्रथमसप्तमांशो वृषात्सप्तमस्य वृश्चिकस्य स्वामिनो भौमस्य द्वि
तीयः सप्तमांशो वृश्चिकाग्रिमधनुषस्वामिनो गुरोः एवं तृतीयादयः॥ सप्तमांशा ज्ञेयाः॥ तथैव कर्ककन्यावृश्चिकमक
रमीनेषु॥ ॥अथ नवमांशद्वादशांशत्रिंशांशानाह स्रग्धरया॥ मेषाद्येषु क्रमेण क्रियमकरतुलाकर्कटाद्या नवांशाः स्व
र्क्षात्स्युर्द्वादशांशा अथ शरपवनाष्टाद्रिपंचोन्मितांशाः॥ त्रिंशांशा ओजराशौ कुजशनिगुरुवित्भार्गवाना मनोजेरा
शौ ते स्युः क्रमात्स्युर्विशद इति बुधैः सप्तवर्गा निरुक्ताः॥ १॥ मेषाद्येषु द्वादशराशिषु क्रमेण क्रियमकरतुलाकर्कटाद्याः
क्रियो मेषः मकरतुलाद्याः प्रसिद्धाः॥ ते आद्या येषामेवं विधा नवांशाः स्युः॥ एतदुक्तं भवति॥ एकराशेस्त्रिंशद्दं
शेषु नवभिर्भक्तेषु लब्धस्त्रयो भागा विंशति कला नवमांशस्य प्रमाणं भवति॥ अत एकस्मिन्राशौ नव नवांशा भ
वंति॥ ते च मेषाद्याः॥ वृषे मकराद्याः मिथुने तुलाद्याः॥ कर्के कर्काद्याः॥ पुनः पर्यावर्त्तनेन सिंहकन्यातुलावृश्चि
केषु तद्वत् नवमांशाः स्युः॥ यथा मेषसिंहधनुःषु विंशतिकलान्वितत्रिभागमिति॥ प्रथमो नवांशो मेषराशेर
धिपस्य भौमस्य द्वितीयो नवांशो मेषाग्रिमवृषभराशेरधिपस्य शुक्रस्य॥ एवं तृतीयादयो नवांशा ज्ञेयाः॥ वृष
कन्यामकरेषु प्रथमो नवांशो मकरराशेरधिपस्य शनैश्चरस्य एवं तृतीयादयो नवांशा ज्ञेयाः॥ मिथुनतुला

एवं

कुंभेषु प्रथमनवांशो तुलाराशेरधिपस्य द्वितीयो नवांशस्तु तदग्रिमवृश्चिकराशेरधिपस्य भौमस्य॥ एवं तृती
यादयो नवांशा ज्ञेयाः॥ कर्कवृश्चिकमीनेषु प्रथमनवांशो कर्कस्य स्वामिचंद्रस्य द्वितीयो नवांशो कर्काग्रिमसिं
हराशेरधिपस्य सूर्यस्य॥ तृतीयादयो नवांशा ज्ञेयाः॥ एवं नवांशानुक्त्वाथ द्वादशांशानाह॥ स्वर्क्षादिति॥
स्वर्क्षात्तस्मादेव राशेर्द्वादशांशाः स्युः॥ एतदुक्तं भवति॥ एकराशेस्त्रिंशदंशेषु द्वादशभेदेषु सत्सु द्वौ भागौ त्रिंशत्क
लाः द्वादशांशस्य प्रमाणं भवति॥ अतः एकस्मिन्राशौ द्वादश द्वादशांशाः भवंति॥ ते च स्वस्मात्तस्मादेव राशेः स्युः॥
यथा मेषस्याद्यद्वयं अत प्रथमो द्वादशांशो मेषराशेरधिपस्य भौमस्य॥ द्वितीयो द्वादशांशो मेषाग्रिमवृषभराशे
रधिपस्य शुक्रस्य॥ एवं तृतीयादयो ज्ञेयाः॥ तथैव वृषभादिषु॥ एवं द्वादशांशानभिधाय॥ त्रिंशांशानाह॥ अथे
ति॥ अथ द्वादशांशकथनानंतरं॥ ओजराशौ विषमराशौ कुजशनिगुरुवित्भार्गवानां शरपवनाष्टाद्रिपंचो
न्मितांशास्त्रिंशांशाः स्युः अनोजे समराशौ ते त्रिंशांशाः व्युत्क्रमात् वैपरीत्येन स्युः॥ एतदुक्तं भवति॥ त्रिंशतो
योंशाः पंचादिपरिमिता भागाः स त्रिंशांशः स्युः स्यात्॥ दृष्टोदरादित्वात्तकारलोपः॥ मेषमिथुनसिंहतुलाध
नुःकुंभविषमराशयः एतेषु पंचभागमितस्त्रिंशांशः कुजस्य तदग्रिमपंचभागमितस्त्रिंशांशः शनेः त
दग्रिमाष्टभागमितस्त्रिंशांशः गुरोः तदग्रिमसप्तभागमितः त्रिंशांशो बुधस्य तदग्रिमपंचभागमि
तस्त्रिंशांशो भार्गवस्य॥ वृषकर्ककन्यावृश्चिकमकरमीनाः समराशयः एतेषु प्रथमपंचभागमितस्त्रिं
शांशो [illegible]॥ भार्गवस्य॥ वृषकर्ककन्यावृश्चिकमकरमीनाः समराशयः एतेषु प्रथमपंचभागमितस्त्रिंशां

चंद्रस्तु ॥१२॥

शोत्मार्गवस्य॥तद्दशमसप्तभागमितस्त्रिंशांशोधिपः॥तद्दशमाष्टभागमितस्त्रिंशांशोगुरोः तद्दशमपंचभा
गमितस्त्रिंशांशाः शनेः तद्दशमपंचभागमितस्त्रिंशांशाः कुजस्य॥इतिपूर्वोक्तप्रकारेणबुधैरिहहोराद्रेष्काणसप्त
मांशनवमांशद्वादशांशत्रिंशांशरूपोविषयः॥सप्तवर्गोनिरूक्तः॥अथग्रहाणांनैसर्गिकैरुदुहसमानशत्रुत्वं
त क्रमेणप्रमाणिकैर्यास्यागतयाभुजंगप्रयातेनदोहकेनचाह॥नभःसदांनिसर्गजाःसुरानतैःसमीरिताःसु
हृत्समानशत्रुतामयाधुनानिगद्यते॥१०॥चंद्रभौमगुरवोरविसौम्यौसूर्यचंद्रगुरवोरविभुक्तौ॥सूर्यमित्रं बुधक्रमात्
कुजोबुधमंदास्त्र्यंसुरोगुजासुहृदोर्कात्॥११॥बुधोभौमवागीशशुक्रार्कपुत्राःसितार्किकुजेज्याःकुजाः
सूर्यसुनुः॥धरानंदनेज्यासुरेज्यःसदेवक्रमात्स्युःसमाःपद्मिनीप्राणनाथात्॥१२॥शुक्रशनीगगनेबु
धइंदूसौम्यशितोदिवसेशनिशेशौ॥पंकजनीपतिइंदेमहीजापंकजेनिपतिनोरिपवस्युः॥१३॥स्प
ष्टार्थः॥अथग्रहभावसंधिसाधनमाह॥मंदाक्रांतेपाह॥सखेटांगस्याक्रहतेइनवद्वात्रिखंडप्रसाध्यंतस्मि
न्लग्नेगगनचरतोभ्यक्षदेशोदयैर्यत्॥तत्त्र्यंस्यातेनउदितवच्छेषभावाविधेयास्तत्राबग्रहचलनतःखे
टतत्कालमैत्री॥१४॥यस्यग्रहस्यभावाःसाध्यंतेसखेटः अंगलग्नंस्यात्॥अथग्रहतःइनवाविर्यंवत्त्रराज्ञि
खंडप्रसाध्यंयथासायनसूर्यात्चरमानीयपरात्रिखंडप्रसाध्यते॥तद्वत्सायनग्रहात्चरमानीपरात्रिखंडप्रसा
ध्यमित्यर्थः॥अथतस्मिन्तात्रिखंडेगगनचरतःग्रहात्॥व्यक्षदेशोदयैःलंकोदयैःपतुक्रमितंलग्नंतच्च
यंचतुर्थंस्यात्॥वहोद्धवरात्रिखंडंइष्टकालंप्रकल्प्यतस्माद्वेसायनाग्रहात्भोग्यांशक्रमणलंको
दयैःपतुलग्नंचतुर्थंस्यादितिअर्थः॥अत्रत्रात्रिखंडंलग्नानयनार्कःषड्राशियुक्तोनविधेयःततःनाप्यामिति

राशीश स्तूर्यकु

॥१२॥

ततःस्पष्टचतुर्थाभ्यामित्यर्थः॥उदितवत्तनुभावविवयुक्तचतुर्थभावादिस्याद्युक्तवत्शेषभावाःसंधयश्चविधेयाः॥एवंसि
द्धानांग्रहभावसंधीनांप्रयोजनमाद्यचलदिति॥तद्भावयदचालनलस्वेषुतेषुभावेषुग्रहचालनतःग्रहवीर्यतत्तीयस्वेन
वक्ष्यमाणखेटतत्कालमैत्रीज्ञेया॥अथग्रहभावचालितग्रहणानकेवलताकालिकमैत्र्यांकिलदशासुपाचकैरदं
पृथक्पृथक्कृततेनभोगभावचालनंसदोपयुक्तमयतोदशासुपाचकेषुच॥१२॥२ चपीतिप्रमाणिकयाह॥२ इदंनभो
गभावचालनंभावेषुचालनंभावचालनंनभोगानांग्रहाणांभावचालनंयस्यथकपृथकृतंततत्अयतःस्पष्टोर्दयुस्य
वीर्यमधिकमितिवक्ष्यमाणासुदशासुदलमेकमणग्रिकोण + गइतिवक्ष्यमाणेषुवत्सदोपयुक्तमस्ति॥उदाहरणं॥जन्मका
लग्नस्पष्टः ४।१२।१०।१६ अयमेवतनुभावःसायनस्पष्टः ५।०।१५।१६॥अस्यभुजः ०।२९।४४।४४ अस्यराशिमुखस्पगतखंडयोगः०
भोग्यखंडं ८५ अनेनभुजभागादि २९।४४ गुणितंजातं १७।१८ अस्यखाग्नि ३० भागेजातं ४४ अस्यमितखरखंडयोगोयुक्तःसन्
जातंचरंपलात्मकं ४४ इदंसायनस्पष्टस्योत्तरगोलत्वात्संचदशघटीषुयोजितःसन्जातंदिनार्धं १५।४४ इदंत्रिंशच्युतंजातं
रात्रिखंडं १४।१६ सायनस्पष्टः ५।०।१५।१६ अस्यभोग्यभागैरेभिः २९।४४।४४ सायनस्पष्टक्रांतकन्याराशोर्लंकोदयं २७८ गुणि
तस्त्रिंशद्भक्तःसन्जातःस्पष्टभोग्यकालःपलात्मकः २७५ अस्मिन्चन्द्रभोग्यकालंवंद्रोस्यरात्रिखंडस्यास्य १४।५६ पलअजाद
स्मात् ८९६ शोधितेसतिशेषं ५८० अस्मात्कन्याग्रिमस्तुलाराशेर्लंकोदयस्मिन् २९ शोधितेसतिशेषं २ अस्मादग्रिमको
ग्रिमधनुराशेर्लंकोदयेस्मिन् २२ नशुध्यतिअतःशेषमिदं ४ खरामघ्नं १२० इदमस्मुद्ध धनुराशेर्लंकोदयेनानेन ३२ भक्तंस
त्लब्धंभागादिकं ०।२।१७ इदमशुद्धधनुराशेःपूर्वैर्मेषादिभिरष्टराशिभिरस्यर्ध्वंमाध्यं ७।२२।१७ इदमयनांशहीनंसन्जातं
स्फुटंस्फुटं ७।१२।९।७।१७ अयमेवचतुर्थभावःतनुभावोनश्चतुर्थभावः ३।०।७।१ अस्यषष्ठांशः ०।१५।११।० अनेनतनुभावेस्मिन्

...।१२।१९।१९ युक्ते सति जातस्तनुभावाग्निमः संधिः ७।१२।७।१७।२६ अस्मिन् षष्ठांशेन युक्ते सति जातो धनभावः ८।१२।१२।३६ अस्मिन् षष्ठांशेन युक्ते सति जातो धनभावाग्निमः संधिः ८।२७।१३।१६ अस्मिन् षष्ठांशेन युक्ते सति जातो सहजभावः ९।१२।१४।५९ अस्मिन् षष्ठांशेन युक्ते सति जातो सहजभावाग्निमः संधिः ९।२७।१६।२१ एकराशिविशुद्धः षष्ठांशः ०।१।४२।३० अनेन चतुर्थभावे स्मिन् ७।१२।१७।१८ युक्ते सति जातः चतुर्थभावाग्निमः संधिः ७।२७।१९।७ अस्मिन् एकराशिविशुद्धेन षष्ठांशेन युक्ते सति जातः सुतभावः ८।१२।२१।१५ अस्मिन् एकराशिविशुद्धयुक्ते सति जातो सुतभावाग्निमः संधिः ८।२७।२३।... अस्मिन् एकराशिविशुद्धे सति जातो रिपुभावः ९।१२।२२।२३ अस्मिन् एकराशिविशुद्धयुक्ते सति जातो रिपुभावाग्निमः संधिः ९।२७।२२।२७ एते षड् भावाः षट् संधयश्च षड् राशियुक्ताः संतः अग्रिमा जायादयः ससंधयः षड्भावाः भवंति एवं रविभौमबुधगुरुभृगुशनैश्चराणां भावाः संधयश्च साधनीयाः॥

युक्ते ५९३॥

रविभावाः संधयः ।राशिखंडं १६।३०॥

त	ध	स	सु	सु	रि	जा	म	ध	क	आ	व्य
७।२२।३२।५२	८।२।२६।२८	९।४।५२।५८	११।३।२८।३२	०।४।५३।१	१।२।१८।३२	१।२२।३२।५२	२।२।२६।२८	३।४।५२।५८	४।३।२८।३२	५।४।५३।१	६।२।१८।३२
७।१५।२८।१४	८।१८।३४।४४	१०।२१।२१।१४	११।२१।२१।२६	०।१८।३४।४६	१।१५।४८।१६	१।१५।५८।१४	२।१८।३४।४४	४।२१।२१।१४	५।२१।२१।१६	६।१८।४८।४६	७।१५।५८।१६

चंद्रभावाः संधयः राशिखंडं १४।१६

त	ध	स	सु	सु	रि	जा	म	ध	क	आ	व्य
४।१२।२०।१६	५।१२।१२।३६	६।१२।२४।५२	७।१२।१६।१८	८।१२।२८।५८	९।१२।३२।३८	१०।१२।२०।१६	११।१२।१२।३६	०।१२।२४।५२	१।१२।१६।१८	२।१२।२८।५८	३।१२।३२।३८
४।२७।११।२८	५।२७।४०।४८	६।२८।१२।६	७।२७।१६।६	८।२७।१३।३७	९।२७।११।२८	१०।२७।११।२८	११।२७।१३।४८	०।२८।१२।६	१।२७।१६।६	२।२७।१३।३७	३।२७।११।२७

भौमभावाः संधयः राशिखंडं १५।४२

त		ध		स		सु		सु		रि	
६।१०।१२।१२	६।२५।२८।२६	७।१०।१९।५२	७।२५।२६।५२	८।१०।२६।११	८।२५।२५।२६	९।१०।१९।१५	९।२५।२६।५८	१०।१०।१६।११	१०।२५।२६।४२	११।१०।२०।१५	११।२५।२६।१२

जा		म		ध		क		आ		व्य	
०।१०।१९।१२	०।२५।२८।२६	१।१०।१९।५२	१।२५।२८।५२	२।१०।२६।११	२।२५।२५।२६	३।१०।१६।४१	३।२५।२६।५८	४।१०।१६।११	४।२५।२८।२६	५।१०।१०।११	५।२५।२६।४८

बुधभावसंधयः राशिखंडं १६।३५

त	ध	स	सु	सु	रि	जा	म	ध	क	आ	व्य
८।१३।५८।२८	९।१७।३२।५३	१०।२४।५।५४	११।२४।३८।२	०।२१।३२।५४	१।२६।५२।५३	२।१३।५८।२८	३।१६।३२।५३	४।२१।५।५४	५।२४।३८।५३	६।२१।३२।४०	७।१६।३२।५३
८।०।४६।२१	९।४।२८।२१	११।२।५२।२८	०।२।२२।२८	१।४।१८।३५	२।०।४६।२१	३।०।४६।२१	४।४।१८।३५	५।२।५२।२८	६।३।५२।२८	६।४।२८।३५	८।०।४६।२१

गुरुभावसंधयः राशिखंडं १२।०॥

त	ध	स	सु	सु	रि	जा	म	ध	क	आ	व्य
११।१२।२८।४४	०।१२।१८।५४	१।१२।१८।४	२।१२।१०।१८	३।१२।२८।७	४।१२।२८।५८	५।१२।१२।४४	६।१२।२८।५४	७।१२।२८।४	८।१२।१०।१८	९।१२।१८।७	१०।१२।२८।५८
११।२७।१८।१२	०।२६।२८।२२	१।२७।१८।३८	२।२७।२८।४२	३।२६।२८।३२	४।२७।१८।२२	५।२७।१८।१८	६।२६।२८।२२	७।२६।१२।३८	८।२७।२८।४२	९।२७।२८।३२	१०।२६।२८।२२

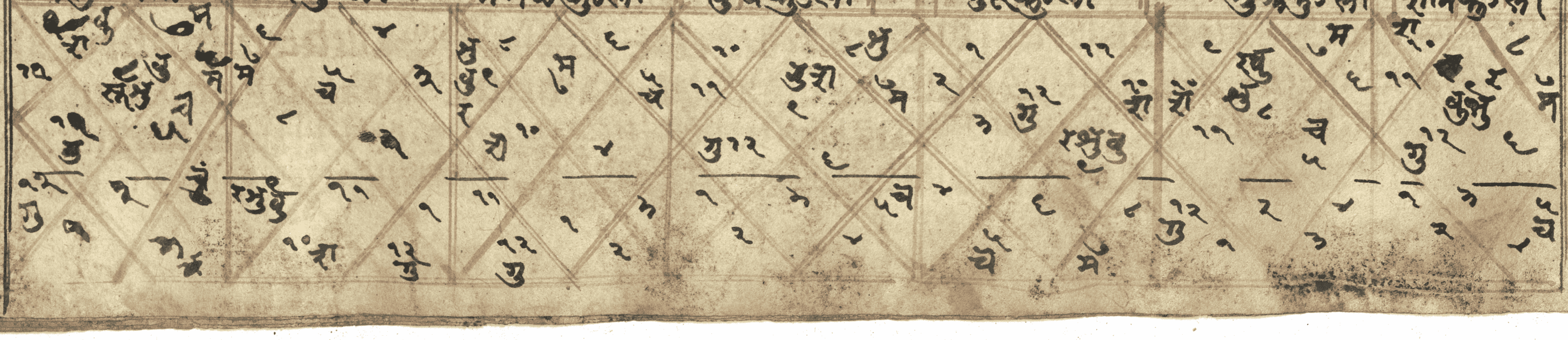
भृगुभावसंधयः राशिखंडं १६।२९

त	ध	स	सु	सु	रि	जा	म	ध	क	आ	व्य
७।२८।२२।५८	८।२।१८।१	९।२०।४८।३३	११।२१।३३।३	०।३।२८।३१	१।२।२५।५८	१।२८।२२।५८	३।२।१८।१	४।४।२८।३३	५।२१।३३।३	६।४।२८।३१	७।२।२५।५८
८।१५।५३।४५	९।१८।३२।४०	१०।२१।६।२८	११।२१।६।१७	०।१८।३२।४५	१।१५।५२।४३	२।१५।५२।२३	३।१८।३२।४७	४।२१।६।१८	५।२१।६।२८	६।१८।३२।४५	७।१५।५८।४३

शनिभावाः संधयः राशिखंडं १६।२८

त	ध	स	सु	सु	रि	जा	म	ध	क	आ	व्य
८।२८।५८।२	१०।३।२८।५४	११।५।५८।४८	०।६।८।४०	१।७।५४।४८	२।३।०।५६	२।२८।५८।२	४।३।०।५८	५।५।५८।४०	६।११।८।४०	७।५।४८।५६	८।३।४।५६
९।२५।५८।५८	१०।२०।३।५०	११।२४।७।४२	०।२४।७।४४	१।२०।३।५२	२।१५।०।०	३।१५।५८।५८	४।२०।३।५०	५।२४।७।४२	६।२४।७।४४	७।२०।३।५२	८।१६।०।०

रविकुंडलिका चंद्रकुंडली मंगलकुंडली बुधकुंडली गुरुकुंडली शुक्रकुंडली शनिकुंडली

॥१४॥

२ ३ ४ १० ११ १२

अथ ग्रहाणां तात्कालिकरूपं त्रिमालभारिण्याह ॥ ग्रहतोऽर्थतृतीयतोयखायव्ययसंस्थाः सुहृदो नभश्चराः स्युः ॥ इतरा
लयगा द्विषो मुनीन्द्रैरिति तत्कालजमित्रशत्रुतोक्ता ॥१६॥ ग्रहतोऽर्थं तृतीयतोयखायव्ययसंस्थाः अर्थो द्वितीयं तृ
तीयं प्रसिद्धं तोयं चतुर्थं खं दशमं आयं एकादशं व्ययं द्वादशं एतेषु स्थानेषु संतिष्ठंति स्थितास्ते नभश्चरा ग्रहाः
सुहृदः स्युः । इतरालयगा अन्यस्थानगाः नभश्चराः द्विषः स्युः ॥ इति तत्कालमित्रशत्रुतत्कालजौ यौ मित्रशत्
नयोर्भावस्तत्र मुनीन्द्रैरुक्ता ॥ एतदुक्तं भवति ॥ यस्माद्ग्रहात् ये ग्रहाः तद्भावकुंडल्यां द्वितीयतृतीयचतुर्थदशमै
कादशस्थानगाः ते तस्य सुहृदः स्युः ॥ प्रथमपंचषष्ठसप्तमाष्टमनवमस्थानगाः ते शत्रवः स्युः ॥ यथा च सूर्यभा
वकुंडल्यां सूर्याद्द्वितीयस्थाने शनिरस्ति चतुर्थस्थाने गुरुरस्ति एकादशस्थाने भौमोऽस्ति अत एते त्रयः सूर्यस्य सुहृ
दः ॥ अथ बुधशुक्रौ प्रथमस्थाने वर्तते चंद्रो नवमस्थाने वर्तते अतः एते त्रयः सूर्यस्य वैरिणः स्युः ॥ एवं चंद्रादीनां स
स्वभावकुंडल्यां तात्कालमित्रशत्रवो ज्ञेयाः ॥ अथ ग्रहाणामधिमित्रत्वादिभेदं मालभारिण्याह ॥ अधिमित्रस
मत्वमेति मित्रं समता चेत् सुहृद्द्विषुत्वमेति ॥ रिपुरेति समाधिशत्रुभावं खलु तत्कालजमित्रशत्रुभावात् ॥१७॥
नैसर्गिकं मित्रं तत्कालजमित्रशत्रुभावात् तत्कालजौ ज्ञेयौ ॥ मित्रशत्रुतयोर्भावस्तस्मात् अधिमित्रसमत्वं चैत
त्येव तु निश्चयेनेति प्राप्नोति तु पुनः नैसर्गिकः समश्चेद्भवः तत्कालजमित्रशत्रुभावात् सुहृद्द्विषोर्भावः सुहृद्द्विषुत्वं
तत् एति प्राप्नोति ॥ अथ नैसर्गिको रिपुः तत्कालजमित्रशत्रुभावात् समाधिशत्रुभावं समत्वं अधिशत्रुत्वं समाधि
शत्रुत्वयोर्भावस्तं प्रति प्राप्नोति ॥ एतदुक्तं भवति ॥ नैसर्गिकः सुहृत् तात्कालिकमित्रत्वात् अधिमित्रं भवति ॥ तात्का
लिकशत्रुत्वात् समो भवति ॥ नैसर्गिकः समस्तात्कालिकमित्रत्वात् मित्रं भवति ॥ तात्कालिकशत्रुत्वात् शत्रुर्भवति ॥ अधि

एति

ने

तात्कालिकमैत्री चक्रं

र	च	मं	बु	गु	शु	श
शमं गु	मं	रचं शुश	रमं शुगु	रबु गुश	गुमं श	रबु गुशु
बु शु चं	बुश गुर शु	गु	श च	रचं बु	रचं बु	चं

यथा भौमगुरू सूर्यस्य नैसर्गिकौ सुहृदौ तात्कालिकौ तात्कालिकौ च सुहृदौ वर्तते ॥ अत एतौ
अधिसुहृदौ जातौ ॥ चंद्रः सूर्यस्य नैसर्गिकः सुहृत् तात्कालिकः शत्रुः अतोऽसौ समो जातः ॥ बुधः सू
र्यस्य नैसर्गिकः समस्तात्कालिकः शत्रुः अतोऽसौ शत्रुर्जातः ॥ सूर्यस्य नैसर्गिकः शुक्रः शत्रुः ता
त्कालिकश्च शत्रुः अतोऽसौ अधिशत्रुर्जातः ॥ शनिः सूर्यस्य नैसर्गिकः शत्रुस्तात्कालिकः सु
हृत् ॥ अतोऽसौ समो जातः ॥ एवं चंद्रादीनां अधिमित्रादयो ज्ञेयाः ॥ अथ रूपादि सप्तवर्गबलं
मालभारिणीश्यामनुष्टुभाह ॥ गगनं पवनाश्वयः त्रिकोणे गगनं पूर्णहुताशनाः स्वगेहे ॥ अधिसुमित्रगृहे नभो
द्विदस्ताः स्वगुणा मित्रगृहे नभोऽक्षचंद्राः ॥१८॥ गृहे त्रिकोणे प्रागुक्ते स्वमूलत्रिकोणे संनिरूपस्थाने गगनं शून्यं पवना
श्वयः पंचचत्वारिंशत्कलाः बलं स्यात् ॥ गृहस्य गेहे संनिरूपस्थाने गगनं पूर्णहुताशनाः त्रिंशत्कलाः बलं स्यात् ॥
ग्रहे अधिमित्रगृहे सति रूपस्थाने नभः शून्यं द्विदस्ताः द्वाविंशतिकलाः स्वगुणाः त्रिंशत्कला बलं स्यात् ॥ ग्रहे मित्रग
हे सति रूपस्थाने नभः शून्यं अक्षचंद्राः पंचदशकलाः बलं स्यात् ॥ समभे गगनं नगाः खरामा रिपुभे खं दहनाः समीरवेदाः ॥ अधिश
त्रुगृहे नभः शशांको द्विशराः अन्यकुताशनाः बलं स्यात् ॥१९॥ ग्रहे समभे सति गगनं नगाः सप्तकलाः खरामास्त्रिंशद्विकलाः
बलं स्यात् ॥ ग्रहे रिपुभे सति रूपस्थाने खं शून्यं दहनास्त्रयः कलाः समीरवेदाः पंचचत्वारिंशद्विकलाः अन्यकुताशनास्त्रिंश

त्रिं	स्व	अमि	मि	सम	श	अश
०	०	०	०	०	०	०
४५	३०	२२	१५	७	३	१
०	०	३०	०	३०	४५	५२

त्रिकोणादिबलं

द्विकलाश्चावयवः बलं स्यात् ॥ एवं होरादिकेऽपि बलं स्वेशवशाद्भवेत् ॥ सप्तवर्गं विधायादौ पश्चा
देतद्विचारयेत् ॥२०॥ एवं होरादिके होराद्रेष्काणसप्तमांशनवमांशद्वादशांशत्रिंशांशरूपेऽपि व
र्गे स्वेशवशात् स्वपतिवशाद्बलं भवेत् ॥ तदुक्तं भवति ॥ अत्र होरादिके वर्गे मूलत्रिकोणाकं बलं

द्वि

नरगास्तं॥ प्राचीनसंप्रदायात्॥ अन्यस्वगेहोक्तं सर्वबलं ज्ञेयं॥ तद्यथा स्वस्य होरादिके वर्गे स्वगेहोक्तं बलं ज्ञेयं॥ अधिमि-
त्रस्य होरादिके वर्गे अधिमित्रगृहोक्तं बलं ज्ञेयं॥ मित्रस्य होरादिके वर्गे मित्रगृहोक्तं बलं ज्ञेयं॥ समस्य होरादिके वर्गे स-
मगृहबलं ज्ञेयं॥ रिपुहोरादिके वर्गे रिपुगृहोक्तं बलं ज्ञेयं॥ अधिशत्रोर्होरादिके वर्गे अधिशत्रुगृहोक्तं बलं ज्ञेयं॥
केचित्स्वेशावशादि स्येतत् अन्यथान्यच स्वते॥ तद्यथा॥ ग्रहो यस्मिन् गृहे स्थित गृहेशः स्वमूलत्रिकोणे चेत् गगनं पवना
ब्धयः बलं॥ तद्गृहेशः स्वगेहे चेत् तर्हि गगनं पूर्णकृताग्नाना बलं॥ एवमन्येपि॥ अथग्रहो यस्यां होरायामस्ति तद्धोरेशः
स्वस्वमूलत्रिकोणे चेत् तर्हि गगनं पवनाब्धयः बलं॥ होरेशः स्वगेहे चेत् तर्हि गगनं पूर्णकृताग्नाना बलं॥ एवमन्येपि॥ द्रे-
ष्काणादिष्वेवमेव॥ आदौ सप्तवर्गं विधाय पश्चात्तत्सप्तवर्गे बलं विचारयेत्॥ उदाहरणं॥ सप्तवर्गोदाहरणं॥ स-
प्तवर्गबलोदाहरणं च सेहे व क्रियते॥ रविः ७।२२।१३।१५।१। अयं वृश्चिकोस्ति तत्स्वामी भौमः स रवेरधिमित्रं अतो
रविरधिमित्रगेहे स्थित तद्बलं नभः ० द्विदस्त्राः २२ स्वगुणाः ३०॥ वृश्चिकः समराशिः तस्याद्य राहुर्रविरस्ति॥ अतः स्व
होरायां रविः तद्बलं गगनं पूर्णकृताग्नाना ३०। वृश्चिके अंतिम द्रेष्काण भागमध्ये रविरस्ति॥ अतो वृश्चिकात्त्रवमस्य क-
र्कराशेर्द्रेष्काणे स्थित स्वामी चन्द्रः स रवेः समः अतः समद्रेष्काणे रविरस्ति तद्बलं गगनं
नगाः ७ स्वरामाः ३७ वृश्चिके समराशौ एकोनत्रिंशांशः संलिखतमे सप्तमांशे रविरस्ति॥ अतो
वृश्चिकात्सप्तमो वृषराशिः तस्मात्सप्तमांशः गणनया अंतिमः सप्तमांशो वृश्चिकस्य
वनवति तत्स्वामी भौमः स रवेरधिमित्रं॥ अतो रविरधिमित्रसप्तमांशे रास्ति॥ तद्बलं न-
भः ० द्विदस्त्राः २२ स्वगुणाः ३०। वृश्चिके अंतिम नवमांशे रविरस्ति॥ वृश्चिके कर्कोधानवमा

अथ अधिमित्रादि चक्रं लिख्यते॥

र	चं	मं	बु	गु	शु	श	ग्रह
मंगु	०	रचं	रबु	र	श	बुशु	अधि
०	मं	शुशमंगु	श	मं	गु		मित्र
चंश	रबु	गुशु	०	बुमं बुशु	चबु	रमं	सम
बु	गुशु	०	श	०	गु	०	शत्रु
शु	०	०	चं	०	र	चं	अशत्रु

मांशाः संति अतः कर्कान्नवमांशगणनया अंतिमो नवमांशो मीनस्य भवति तत्स्वामी गुरुरस्ति स रवेः अधिमित्रं अ-
तः रविरधिमित्रनवमांशे स्थित तद्बलं नभः ० द्विदस्त्राः २२ स्वगुणाः ३०॥ वृश्चिके अंतिमे द्वादशांशे रविरस्ति वृ-
श्चिके वृश्चिकाद्या द्वादशांशाः संति अतो वृश्चिकाद्द्वादशांशगणनया अंतिम द्वादशांशो राहुस्तुलायां भवति
तत्स्वामी शुक्रः स रवेरधिशत्रु अतो अधिशत्रु द्वादशांशे स्थित तद्बलं नभः ० रामाः कः ० द्विद्बाणाः ५२ शुभ्रकृता
तत्स्वामी शुक्रः स रवेरधिशत्रु अतो अधिशत्रु द्वादशांशे ... अतो अधिमित्रत्रिंशांशे
रानाः ३० वृश्चिके समराशौ अंतिमे त्रिंशांशे रविरस्ति तत्स्वामी भौमः स रवेरधिमित्रं॥ अतो अधिमित्रत्रिंशांशे
स्थित तद्बलं नभः ० द्विदस्त्राः २२ स्वगुणाः ३०॥ एवं चंद्रादीनां॥ सप्तवर्गबलं ज्ञेयं॥ अथ सप्तराश्यादि बलं तोटकेनाह॥

ग्र	र	चं	म	बु	गु	शु	श
गृ	म ८ अमि	र [illegible]	शु मित्र	गु मित्र	गु १२ सम	बु ८ मित्र	गु ८ अमि
हो	स ५	र ५ सम	र ५ अमि	र ५ मित्र	चं सम	र अशत्रु	चं अश
द्रे	चं ८ सम	गु [illegible]	श ११ मित्र	म ७ मित्र	चं सम	र अश	र सम
सप्त	म ८ अमि	शु शत्रु	गु ८ सम	गु १२ मित्र	म ८ सम	म ८ मित्र	बु ७ अमि
न	गु १२ अमि	[illegible]	श [illegible] मित्र	र ५ अमि	[illegible] सम	[illegible]	श ८ मित्र
द्वा	शु ७ अश	शत्रु	श [illegible] मित्र	शु २ अमि	चं सम	[illegible] सम	म ८ सम
त्रिं	म ८ अमि	गु शत्रु	गु ८ सम	बु ८ मित्र	स ०	म १ मित्र	शु २ अमि

रविरधिमित्रत्रिंशांशे स्थित तद्बलं नभः ० द्वि द-
स्त्राः २२ स्वगुणाः ३०॥ एवं चंद्रादीनां सप्तव-
र्गस्य सप्तवर्गबलं ज्ञेयं॥ अथ सप्तरा-
श्यादिबलं तोटकेनाह॥ समराशिग-
तो समभागगतो दिशतोधिमितं ब-
लं मिंदुसितौ॥ विषमर्क्षगतो विष-
मांशगतो रतरे वितरंति हि पाद ब-
लं॥ १॥ समराशिगतो चंद्रभृगुको
प्रत्येकं अधिमित बलं दिशतः॥
तथा समभागगतो समराशि नवां-
शे तो चंद्रभृगुको अधिमित बलं दिशतः॥ (

अथ सप्तवर्गवलं चक्रं लिख्यते॥ बल

	र	चं	म	बु	गु	शु	श
गृ	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
हो	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्रे	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
स	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
न	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्वा	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
त्रिं	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

समनवांशस्थितौ

समराशिस्थितौ चतौ प्रत्येकं अंघ्रिद्वयमितं बलं ददाति तत्र स्पष्टार्थः सिद्धं॥ विषमर्क्षगताः विषमराशिस्थिताः इतरे रविभौमबुधगुरुशनिश्वराः हीतिनिश्चयेन प्रत्येकं पादबलं पंचदशकलामितं बलं वितरंति प्रयच्छंति॥ तथा विषमांशगताः विषमराशिनवांशगताः इतरे प्रत्येकं पादबलं वितरंति॥ अत्रापि विषमर्क्षगताः विषमांशगताश्च इतरे प्रत्येकं पादमितं बलं वितरंतीत्यर्थात्सिद्धं॥ उदाहरणं॥ अत्र चंद्रो विषमसिंहे तिष्ठति कर्कस्य समराशेर्नवांशे तिष्ठति अतः चंद्रो अंघ्रिमितं बलं ०।१५।० शुक्रो वृश्चिके समराशौ मिनांशे समराशिनवमांशे च तिष्ठति॥ अतः शुक्रस्य अंघ्रिद्वयमितं बलं ०।३०।० एवं यथासंभवं स्थानादिजं बलं ज्ञेयं॥ अथ तत्वादिभावानां केंद्रपणफरसमाकेंद्रपणफरापोक्लिमसंज्ञामनुष्टुभाह॥ लग्नाबुस्त्रीखभावानां केंद्रसंज्ञा समीरिता॥ केंद्रात्परं पणफरमापोक्लीमं ततः परं॥ २२॥ केंद्रस्थानस्थितो रूपं दलं पणफरस्थितः॥ आपोक्लीमस्थितः खेटो ददात्यंघ्रिमितं बलं॥ २३॥ तनुभावकुंडल्यां केंद्रस्थाने स्थितः खेटः रूपं षष्टिकलामितं बलं ददाति॥ पणफरस्थितः खेटः बलं तदर्द्धं त्रिंशत्कलामितं बलं ददाति॥ आपोक्लीमे स्थितः खेटः बली अंघ्रिमितं पंचदशकलामितं बलं ददाति॥ उदाहरणं॥ अत्र तनुभावकुंडल्यां भौमः केंद्रस्थः॥ अतः तद्बलं रूपं १॥ रविशुक्रचंद्राः पणफरे संति अतः तद्बलं दलं ०।३०।० गुरुबुधशनैश्चराः आपोक्लीमे संति अतः तद्बलं अंघ्रिमितं ०।१५।० अथ द्रेष्काणादिबलं भुजंगप्रयातेनाह॥ अथाद्ये द्रेष्काणे नरा भूपुत्रजीवाः प्रयच्छंति पादोन्मितं वीर्यमत्र॥ द्वितीये बुधाकीं तृतीये सितेंदू रतिस्थानसंज्ञं बलं पंचधोक्तं॥ २४॥ अथ नरा अर्कभूपुत्रजीवाः अत्राद्ये द्रेष्काणे पादोन्मितं पंचदशकलामितं वीर्यं बलं प्रयच्छंति॥ बुधार्की बुधशनी द्वितीये द्रेष्काणे

केंद्रादिबलं लिख्यते

र	च	म	बु	गु	शु	श
०	०	१	०	०	०	०
३०	३०	०	१५	१५	३०	१५
०	०	०	०	०	०	०

समराश्यादिबलं

र	चं	म	बु	गु	शु	श
०	०	०	०	०	०	०
०	१५	१५	३०	१५	[illegible]	[illegible]
०	०	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

पादोन्मितं वीर्यं प्रयच्छतः॥ सितेंदू शुक्रचंद्रौ तृतीये द्रेष्काणे पादोन्मितं वीर्यं प्रयच्छतः॥ रतिस्थानसंज्ञं बलं पंचधा॥ प्रथमं मुख्यं बलं द्वितीयं सप्तवर्गबलं तृतीयं समराश्यादि चतुर्थं केंद्रादिबलं पंचमं द्रेष्काणबलमिति पंचप्रकारमुक्तं॥ उदाहरणं॥ अत्र अर्कभौमगुरवः आद्ये द्रेष्काणे न संति अतस्तेषां द्रेष्काणबलं न॥ बुधो द्वितीये द्रेष्काणेऽस्ति अतस्तद्बलं पादमितं ०।१५।० शनिर्द्वितीये द्रेष्काणे नास्ति अतः तस्य द्रेष्काणबलं न॥ शुक्रः स्तृतीये द्रेष्काणेऽस्ति अतः तद्बलं पादमितं ०।१५।० चंद्रस्तृतीये द्रेष्काणे नास्ति अतस्तस्य द्रेष्काणबलं न॥ अथ दिग्बलसाधनं मनुष्टुभः॥ स्रग्विण्या प्रमाणिकयाह॥ भौमभान्वोश्चतुर्थेन जीवज्ञयोः सप्तमेनास्फुजिच्चंद्रयोः कर्मणा॥ भानुसूनोर्विलग्नेन साद्धं तथा कार्यमेवांतरं षड्गृहीनं॥ २५॥ भौमभान्वोश्चतुर्थेन सुहृद्भावेन सार्द्धं जीवज्ञयोः सप्तमेन जायाभावेन सार्द्धं॥ आस्फुजिच्चंद्रयोः कर्मणा दशमभावेन सार्द्धं भानुसूनोर्विलग्नेन सार्द्धं मंतरं यथा षड्गृहीनं भवेत्तथैव कार्यं॥ २७॥ ग्रहे हि नरं दृशा हृतं लब्धादिकेन खाहतं॥ कृतादिदिग्बलं भवेद्बुधैस्तदैक्यधोदितं॥ २६॥ तदंतरं गृहराशिस्थाने दशाहृतं लब्धादिके भागाद्येन खाहृतं सत्कलादिदिग्बलं भवेत्॥ बुधैस्तत्तु एकधा एकप्रकारसुदितं॥ उदाहरणं॥ रवि ७।२९।३९।१९ सुहृद्भावः १।१७।२६।१७ अनयोः षड्गृहीनमंतरं ६।१२।१३।२ इदं राशिस्थाने दशगुणितं जातं रवेः कलादिदिग्बलं १५।५५।२२।४० बलं रूपेस्थाने शून्यं युक्तं सत् जातं रवेः रूपादित्रिस्थं बलं ०।१५।५५ एवं चंद्रादीनां साध्यानि॥ अथ चतुर्विधमध्ये प्रथमं नतोदिवाख्यं बलसाधनं भुजंगप्रयातेनाह॥ द्विनिघ्नोन्नतं भुक्सभास्वद्गुरूणां कलाद्यं बलं स्यात्सुपुष्टिः सदेव॥ द्विनिघ्नं नतं चंद्रभौमार्कजानां बुधे स्तं निरुक्तोन्नतं वा स्व॥ २७॥

र	चं	म	बु	गु	शु	श
०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०
०	०	०	१५	०	२५	०
०	०	०	०	०	०	०

अथ द्रेष्काणबलं लिख्यते

र	चं	मं	बु	गु	शु	श
०	०	०	०	०	०	०
१५	८	३२	४०	११	४४	२४
५५	१५	२२	५२	३२	५	२

एकविधं दिग्बलं लिख्यते

(margin notes: द्वय; ॥१६॥; श्रा; यथा; ना; राशौ; तमा दिकेन स्वगुणितं)

जन्मकालिनं नतं २११।०।३ इदं द्विगुणितं जातं २

स्पष्टं॥ उदाहरणं॥ जन्मकालिनमुन्नतं ८।३० इदं द्विगुणितं जातं रविगुरुशुक्राणां कलादिनक्तबलं १।५० रूपस्थाने शून्य

रूपादिक्रं ०।१।१० ५८

युक्तं जातं चंद्रभौममन्दानां कलादिनक्तं दिवाबलं ४।३।१० रूपस्थाने शून्ययुक्तं जातं रूपादि ०।४।१० बुधस्य सदा षष्ठि

कलाबलं ६०॥ अथ पक्षबलार्थं शुभपापग्रहानुपजातिकयाह॥ शुक्ले तु सौम्येज्यसिताः शुभाः स्युः कृष्णे तु सूर्या

र्किकुजाः खलाश्च॥ खलेयुतश्चंद्रसुतः खलः स्याच्छुभः त्राशी पक्षबले तथा ऽसः॥२८॥ शुक्ले तु सौम्येज्यसिताः शु

क्ले तु शुक्लपक्षश्चन्द्रः सौम्यो बुधः ईज्यो गुरुः सितः शुक्र एते शुभाः स्युः॥ चेत्सपरः कृष्णे तु सूर्यार्किकुजाः कृष्णे तु

कृष्णपक्षश्चन्द्रः सूर्यः प्रसिद्धः आर्किः शनिः कुजो भौमः एते खलाः पापाः स्युः खल

नखलाभ्यां खलैः पापैरन्वितश्चन्द्रसुतो बुधः खलः स्यात्॥ अथ पक्षे त्राशी तथा

ज्ञः बुधः सदा शुभ एव स्यात् शुक्लः कृष्णपक्षौ चन्द्रस्य वृद्धिक्षयतो ज्ञेयौ॥ ननु पंच

मीतः अत्र पक्षबले केचित्कृष्णपक्षे चन्द्रपापयुक्तं बुधं च पापग्रहमिच्छन्ति वनेद

सत्॥ यत एवं सप्तमीतश्चन्द्रस्य पक्षबलं रूपमितं स्यात्॥ सूर्यद्वारयनोस्य पक्ष

जबले चेष्टाबलस्त क्रमादिति वक्ष्यमाणं चेष्टाबलमपि चन्द्रस्य पक्षबलं

त्स्यमेव स्यात्॥ न चैतद्युक्तं॥ चेष्टाबलं॥ यतोग्रहस्य च यथा गमनं बलं चेष्टा

बलं॥ तस्य चामांतेऽनुपलम्भात्॥ तस्माद्दत्र रविभौममन्दा

एवं श्रेसर्गिकाः पापाख्याः॥ न तु क्षीणचन्द्रपापयुक्तं बुधोन

तु॥ अतउक्तं शुभत्राशी पक्षबले तथा इहेदस्य नवचं॥

नक्तंदिवाबलं च क्रमेण लिख्यते

र	चं	मं	बु	गु	शु	श
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

पंचविधस्थानविधानानि लिख्यन्ते

र	च	मं	बु	गु	शु	श	ग्रहः
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	उच्चबले
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	सप्तवर्गजा
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	समरास्यादि
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	केंद्रादि
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	द्रेष्काण
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	

अथ पक्षबलसाधनं भुजंगप्रयातेनाह॥ रवीद्वंतरं षड्भलोल्पं यथास्यात्तथार्योणकार्यंगदत्तद्भत्राघ्ने॥ लवाघं न खघ्नं भवेत्सदा

वीर्यं कलाघं सतांषष्ठिशुद्धं ६० खलानां॥२९॥ उदाहरणं॥ रविः ७।२१।३।१५॥ चन्द्रः ४।१२।१०।१६॥ अनयोः षड्भाल्पमंतरं ३।५।७।२१।३

इदं राशिस्थाने दशगुणितं लवाघे विंशतिगुणितं चेन्द्रबुधगुरुशुक्राणां कलाघं पक्षबलं ५।१४।१५।४।२०॥ इदं रूपस्थाने

शून्ययुक्तं सत्जातं रूपादि त्रिस्थलं बलं ०।१।५०॥ ततः कलाघं षष्टिशुद्धं जातं रविभौममन्दानां कलाघं पक्षबलं ४५।१०।५।४०

०।२८।१० इदं रूपस्थाने शून्ययुक्तं सत्जातं रूपादि त्रिस्थं बलं ०।४५।१०।४ अथ दिनरात्रिभागबलमुपजातिकयाह॥ दिनरात्रिभा

गेषु बुधार्कमंदा यथाक्रमं रूप १ बलं दिशंति भचंद्रास्फुजिद्भूमिसुतास्तथैव रात्रित्रिभागेषु सदैव जीवः॥३०॥ दिनरात्रि

भागेषु यथाक्रमं बुधार्कमंदाः रूपबलं दिशंति॥ तथैव रात्रित्रिभागे चन्द्रास्फुजिद्भूमिसुतः रूपबलं दिशंति॥ जीवः स

देवरूपबलं ददाति॥ एतदुक्तं भवति॥ दिनमानप्रथमांशे जन्म चेत्तदा बुधस्य रूपबलं॥ द्वितीयांशे जन्म चेत्तदा रवेः रू

पबलं॥ तृतीयांशे जन्म चेत्तदा शनेः रूपबलं स्यात्॥ अथ रात्रिमानस्य प्रथमांशे जन्म चेत्तदा चन्द्रस्य रूपबलं॥ द्वितीयांशे

जन्म चेत्तदा शुक्रस्य रूपबलं॥ तृतीयांशे जन्म चेत्तदा भौमस्य रूपबलं स्यात्॥ गुरोर्दिवारात्रो च रूपबलं स्यात्॥३०॥

न ७ उदाहरणं॥ अरात्रेस्तृतीयांशे भौमस्य रूपं १ बलं॥ सदैव जीव इति वचनात् गुरोः रूपं बलं॥ अथ वर्षेशनं आह लवि नय

अयनबलानि लिख्यन्ते

र	चं	मं	बु	गु	भु	श
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

जितेनाह॥ स सिद्धांतरहस्य जो दिनगणश्चक्राहतोगषुत्रि ३६ युक्तो बाणाविलोचनेनु १२५ सहितः खांगाग्नि ३६० निर्भाजितः॥ पलब्धं भव तीति कृष्ण गुणश्चक्राहता लाभा न्वितंरामा ७ पंजनगशेषितं ७ दिनकरा स्याद्वर्षमानोः क्षपः॥३१॥ सिद्धांतरहस्यजः सर्वसंमतं य सिद्धांतरह

अथ दिनभागबलानि॥

र	च	मं	बु	गु	भु	श
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

॥१८॥

स्पष्टमहर्लाघवाख्यकरणं॥ तच्चाब्दिनगणश्चक्राहतांगेषुभिः ग्रहलाघवाहर्गणानयने यच्चक्रं समागच्छति तेन च
क्रेणाहता गुणिताये अंशाः षट्पंचाशत्का ५६ तैर्युक्तः कार्यः॥ ततो बाणविलोचनैः १२५ सहितः पंचविंशत्यधिक
शतयुक्तः कार्यः ततः खाग्निभिः ३६० षष्ट्यधिकशतत्रयेण भाजितः कार्यः॥ एवं सति इह यद्दैकस्थितमेव॥ रामा
ब्ध्यंत्रियुक्तं ३४ विधेयं॥ ततो नगाः ७ शेषितेन नगैः शेषितं सत्॥ दिनकृद्दिनकराक्रमणनया वर्तमाने अब्दपः॥ वर्षेशः स्यात्॥
उदाहरणं जन्मदिने ग्रहलाघवाऽहर्गणः॥ ३९१९ चक्रं ७ हतांगेषवः ४५२ एभिः दिनगणोसौ ३९१९ युक्तः ४३७१ अयं
बाणविलोचनैर्दुषि रेभिः १२५ सहितो जातः॥ ४४९६ असौ खाग्निभिः ३६० र्भाजितः सन् लब्धं १२ इदं त्रिगुणि
तं ३६ इदं च क्राहताक्षैरेभिः ३५ अन्वितं ७१ रामाब्ध्यं ७४ इदं नगशेषितं ४ सूर्याक्रमणनया चतुर्थो वर्तमानो वर्षेशो बुधो
जातः॥ अथ मासेशानयनं वसंततिलकयाह॥ चक्राहतांगनयनैः २६ सहितो धृत्य ५ युक्तस्त्रिंशं हृतो दिनगणो ग्रहला
घवोत्थः॥ द्विघ्नं फलं कृतयुतं नग ७ नष्टमर्कात्स्याद्वर्तमान इति मासपतिः स्फुटः स्यात्॥ २॥ ग्रहलाघवोत्थः
दिनगणः चक्राहतांगनयनैः ग्रहलाघवाहर्गणानयने यश्चक्रमुत्पद्यते तेन चक्रेणाहता गुणिता यानि अंग
नयनानि षड्विंशतिमिता अंकाः तैः सहितः कार्यः ततः अष्टयुक्तः अक्षेपचपियुक्तः कार्यः ततस्त्रिंशद्भक्तः स्वा
मभक्तः कार्यः॥ एवं सति यत्फलं रकस्य तद्द्विघ्नं द्विगुणितं विधेयं॥ ततस्तद्युतं कृतैश्चतुर्भिर्युतं ततो नगनष्टं सप्तशेषि
तं विधेयं इति सति अत्रार्कक्रमणनया वर्तमानो मासपतिः स्फुटः स्यात्॥ उदाहरणं॥ जन्मदिने ग्रहलाघवाद्दहर्गणः॥
३९१९ चक्रं ७ हतांगनयनानि १८२ एभिर्दिनगणोसौ ३९१९ सहितः ४१०१ अयं पंचयुक्तः ४१०६ असौ त्रिंशद्भक्तः स
न् लब्धं १३६ इदं द्विघ्नं २७२ चतुर्युक्तं २७६ इदं नगनष्टं ३ शेषं सूर्याक्रमणनया तृतीयो वर्तमानो मासगणो भौमो जातः
केशवदैवज्ञास्तु ब्रह्मतुल्याहर्गणाद्वर्षमासेशयोरानयनं कृतमस्ति॥ यथा॥ द्विहीनो द्विपिंडोरसाप्ता १० युतो के १२

युक्तं खागाग्नि हृत [illegible] ३० खाग्निहृतः फलयुतो वदेद्गुणेन्द्विहतेद्विशेषिते कौ ब्रह्मतुल्यकरणे च मासपो॥ १॥
अस्योदाहरणं यथा ग्रहलाघवाहर्गणा ब्रह्मतुल्याहर्गणानयनप्रकारः॥ विश्वं द्विघ्नरूपोनं १२ ३ १६३ युक्तो ग्रहलाघव
जो गणः॥ चक्रघ्न पररवाब्ध्यो द्योब्रह्मतुल्यो गणो भवेत्॥ २॥ अनेन प्रकारेणानीतो जन्मदिने ब्रह्मतुल्याहर्गणः॥
१५५१७४ अस्मात् केशवोक्तप्रकारेणानीतौ वर्षेशमासेशौ सूर्यार्कक्रमतो॥ १२ एतौ सकौ कुतो चंद्रबुधश्चामावेव भवतः॥
अथ वारप्रवृत्तिं वारेशं शार्दूलविक्रीडितेनाह॥ रेखाप्राक्परयोजनोन्नितपलैः सांघ्रानि तैरुन्नितायुक्ता पंचकु
नाडिका १५ यद्दिदिनार्द्धं नाडिकासु सदा॥ ओनाप्ति विवराद्घटिभिरुदिता वारप्रवृत्तिः क्रमादूर्ध्वं पूर्वं मिनोदया
दथ जनीर्यस्मिन् स वाराधिपः॥ ३॥ रेखा प्राग्युनितैः स्वस्पअंघ्रिश्चतुर्थांशेन उनितैः रेखा प्राक् परे योजनोन्नितपलैः
रेखायाः मध्यरेखायाः प्राक् परानि पूर्वपश्चिमानि योजनानि तद्गुणितपलैः [illegible] पंचकुनाडिकाः पंचदश घटिकाः
उनितायुक्ताः कार्याः॥ पूर्वयोजनपलैरुनिताः पश्चाद्योजनपलैर्युक्ताः॥ इत्यर्थः एवं विहितास्ताः पंचकुनाडिकाः य
द्दिदिनार्द्धनाडिकास्तास्तान्निद्विवरोद्भूतपलैः सूर्योदयात् उपरि वारप्रवृत्तिः यद्दिदिनार्द्धादधिकास्तदा तन्निद्विवरोद्भवपलैः
सूर्योदयात्पूर्वं वारप्रवृत्तिरित्यर्थः॥ अमध्यरेखा तु भास्करा चापूरुकाञ्चितथा॥ पुरीरक्षसां देवकन्याथकांचीसितः
पर्वतः पर्यलिवत्सगुल्मो॥ पुरी चोज्जयन्याह्वया गर्गराठं कुरुक्षेत्रमेरुर्भुवो मध्यरेखा॥ १॥ एवं वारप्रवृत्तिमुक्त्वा
वारेशमाह॥ अथेति॥ अथ अस्मिन् वारे जनिर्जन्म भवति स वाराधिपः स्यात्॥ उदाहरणं॥ जलग्रामे रेखायाः
सकाशात् पश्चिमयोजनानि अष्टौ ८ संति इमानि स्वचतुर्थांशोनितानि [illegible] जातानि ६ एभिः पलैः [illegible] पलैः
पंचदश घटिका पश्चिमयोजनत्वात् युक्ता जाताः १५।६ एतज्जन्मदिनार्द्धाद्दिनार्द्धं दस्मा १३।३८ अधिकाः संति अतस्ता

सांषट्पलान्वितपंचदशघटिका दिनार्धस्यैवं षष्ठ्यान्तरं ॥१५॥ अं पलानि ९६ एभिः पलैः सूर्योदयात्पुर्वं जन्मदिने वार प्रवृत्तिर्जाता ॥ अत्र जन्मदिने रविवारोस्ति अ रविर्वारविः ॥ अथ होरेशानयनं वसंततिलकयाह ॥ वारप्रवृत्तिसमया द्गुटिकादि निघ्नात् पंचोद्धृताः फलमिता किल यातहोरा ॥ वारेशतो गणनया गदिता अर्कशुक्रसौम्येंदुसुतसुरपूज्य महीसुता ना ॥२१॥ वारप्रवृत्तिसमयात्प्राक् साधितवारप्रवृत्तिपः समयः पलात्मकः कालस्तस्माद्घटिकादिघ्नादि द्विगुणिताकार्याः ततः पंचोद्धृताः पंचभक्ताः कार्याः ॥ एवं सति किल इति निश्चयेन अर्कशुक्रेंदुकेन्द्रसुतसुरपूज्यम हीसुतानां वारेशः गणनया परिमिता लब्धतुल्या याता होरा गतहोरा निगदिता सा से शेषा सति वर्तमाना स्यात् ॥ उदाहरणं ॥ सूर्योदयादुपरि जन्मकालिनः इष्टघटिका ५२ सूर्योदयात्पूर्वं वारप्रवृत्तिपलानि ९६ एभिः पलैः इमा इष्टघटिकाः युता वारप्रवृत्तिसमयाज्जाता ॥५३॥३६॥ द्विघ्ना १०७॥१२ एताः पंचभक्ताः पलं २१ अत्र वारेशः सूर्यः अ स्मात् गणनया एकविंशतिमिता भौमहोरा गता वर्तमाना द्वाविंशतिमिता रविहोरा अतो होरेशो रविः एवं वर्षमा सदिनहोरेशानुक्रमात् संप्राप्तितद्बलमनुष्टुभयाह ॥ वर्षमासाधिपहोरेशानां क्रमादंघ्रिवृद्ध्या बलं ॥१५॥३०॥४५॥६० युपु तीति बुधैः प्रोक्तं कालवीर्यं चतुर्विधं ॥२५॥ वर्षमासाधिपहोरेशानां क्रमादंघ्रिवृद्ध्या बलं युपुघंति ॥ वर्षेशोंघ्रिमि तं पंचदशकलात्मकं यच्छति ॥ मासेशोंघ्रिमिद्वयेन त्रिंशत्कलात्मकं बलं यच्छति ॥ वारेशोंघ्रित्रयात्मकं पंचच त्वारिंशत्कलात्मकं बलं प्रयच्छति ॥ होरेशोंघ्रिचतुष्टयमितं षष्टिकलात्मकं बलं यच्छतित्यर्थः ॥ बुधैः प्र थमं नतोन्नतं द्वितीयं पक्षबलं तृतीयं दिनरात्रिभागबलं चतुर्थं वर्षेशादिबलमिति चतुर्विधं कालवीर्यं प्रोक्तं ॥ उदाहरणं ॥ अत्र वर्षेशो बुधः तद्बलं अंघ्रिमितं ०।१५।० मासेशो भौमः तद्बलं अंघ्रिद्वयमितं ०।३०।० दिनेशो

॥१९॥

रविहोरेशोरविः अतो रविः अंघ्रित्रयं अंघ्रिचतुष्टयं च बलं १।१५।० अथ नैसर्गिकं बलं वंशस्थेनाह ॥ गजास युगाग्निमितानमंदवेदुः ८।३४।१७ पृथक्कुस्थितैः कादिकसप्तभिर्हृताः १।२।३।४।५।६।७ यमारसौम्येज्य सितेंदुभास्वतां कलादिनैसर्गिकवीर्यमक्रमात् ॥२६॥ गजाश्वेदकलाः समुद्राग्निमिताः विकलाः नगेंदवः १७ सप्तदश विकलाधोवयव एतेकाः पृथक्कुस्थितः कादिकसप्तभिर्हृताः कार्याः एवं सति यमारसौम्येज्य सितेंदुभास्वतां एकधाप्रकारं कलादिनैसर्गिकवीर्यं स्यात् ॥ एतदुक्तं भवति ॥ अष्टौ कलाः चतुस्त्रिंशद्विकलाः सप्तदश विकलाधोंकाः एतेकाः ८।३४।१७ एकेन गुणिताः शनेर्नैसर्गिकं कलाबलं स्यात् ॥ द्वाभ्यां गुणिताः भौ मस्य नैसर्गिकं कलाबलं स्यात् ॥ त्रिभिर्गुणिता बुधस्य नैसर्गिकं कलाबलं स्यात् ॥ चतुर्भिर्गुणिताः गुरोः नैस र्गिकं कलादिकं बलं स्यात् ॥ पंचभिर्गुणिताः शुक्रस्य कलादिकं बलं स्यात् ॥ षड्भिर्गुणिताः चंद्रस्य कलादि नैसर्गिकं बलं स्यात् ॥ सप्तभिर्गुणिताः सूर्यस्य नैसर्गिकं कलादि बलं स्यात् ॥ रूपस्थाने शून्ययुक्ते सति सर्वेषु पारी स्यात् ॥ उदाहरणं ॥ अथ द्विविधं चेष्टाबलमध्ये प्रथमं अयनबलं साधनं भुजंगप्रयातेनाह ॥ विदः क्रांतिभागैः स दाद्याजिनांशोः शनिद्योः क्रमात्प्राप्यसौम्ये युतोनाः ॥ रवीज्यासृक्जिद्सुतानां विलोमं स्वपादेन युक्ताः कलाद्याय नं स्यात् ॥२७॥ चेष्टादिबलं लिख्यते

र	च	म	बु	गु	शु	श
१	०	०	०	०	०	०
१५	०	३०	१५	०	०	०
०	०	०	०	०	०	०

नैसर्गिकबलानि

र	च	म	बु	गु	शु	श
१	०	०	०	०	०	०
०	५१	१७	२५	३४	४२	८
०	२५	८	४२	१७	५१	३४
०	४२	३४	५१	८	२५	१७

बुधादिग्रहाणां षड्बलानि

[illegible]	०।१८।१	०।०।०	१।५२।०	०।१८।०	सू
[illegible]	०।०।०	०।०।०	[illegible]	०।३६।०	च
[illegible]	०।[illegible]।०	०।०।१	[illegible]	०।[illegible]।०	म
[illegible]	०।[illegible]।०	०।०।०	[illegible]	०।०।१	बु
[illegible]	०।०।०	०।०।१	[illegible]	०।१८।०	गु
[illegible]	०।०।०	०।०।०	[illegible]	०।१८।०	शु
[illegible]	०।०।०	०।०।०	[illegible]	०।[illegible]।०	श
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	नाम

२०

रविज्यास्फुजिद्भ्रुता नांविलोमंस्वपादेनयुक्ताफलाघायनंस्यात्॥३७॥जिनांशाः परमभ्यक्रांतिचतुर्विंशतिभागाः
मिदः बुधस्य क्रांतिभागैस्तदा सौम्यगोलेयाम्येवेसर्थः आद्ज्यायुक्ताः कार्याः॥अथशनी द्वौमंदचन्द्रयोर्याम्यसौम्यदक्षिणो
त्तरैः क्रांतिभागैः क्रमाज्जिनांशायुतोनाः कार्याः याम्येर्युताः सौम्येहूना इत्यर्थः॥अथरवीज्यास्फुजिद्भ्रुतानांरविः
प्रसिद्धः ईज्योगुरुः आस्फुजिच्छुक्रः भूसुतोभौमः एषांक्रांतिभागैर्जिनांशाविलोमं विपरीतं संस्कार्याइत्यध्याहारः॥सौ
म्येर्युता याम्येहूना इत्यर्थः॥एवंस्वक्रांतिभागैः संस्कृता जिनांशाः स्वपादेन चतुर्थांशेन युक्ताः संतः फलाघायनबलं
स्यात्॥ रूपस्थानेशून्ययुक्तंसत्तेरूपादिस्यात्॥एतदायनबलानयनेः परमक्रांतिभागाः परमशरभागैर्योज्यास्ततः
स्पष्टशरसंस्कृतेस्पष्टक्रांतिभागैः संस्कार्याहन्तः औरूवदग्निमं कर्मकर्तव्यमितिकेश्चिदुक्तं तदसत्॥यतोग्रहस्य
याम्योत्तराश्रितमुखेनअयनंगमनंक्रांतिवशादेवनशरवशात्॥ायतायहस्यशरस्तद्विकस्तत्रएवनपृथक्॥अतो
ग्रहस्यमुखवलनंक्रांतिवशादेव॥एतदुक्तंमहताप्रबंधेनसिद्धांतशिरोमणोवलनानयनेक्षेपक्षिसोयस्तकुंयुध
यइति॥एवमानयबलसायनक्रांतेः शरसंस्कारोनास्तीतिसुधियः अन्यच्च॥अयनवशाद्बलमायनबलमित्युच्य
ते॥ तच्चमध्यक्रांतिवशादेवयुक्तं॥स्पष्टक्रांसातसाधनेएतद्व्यभिचारात्॥ तथाहि॥ यत्रस्थन्द्रोदक्षिणायनव
र्ती अतः उत्तरायणसमाप्तौ दक्षिणायनारंभेअयनबलाभावेनभाव्यं॥दक्षिणायनेपुरस्तेस्तैवतद्बलंप्र
वृत्तेः॥तदेतद्व्यभिचरति॥यथाकल्पितस्फुटश्चन्द्रः २।१२।०।० कल्पितपातः ६।०।०।० कल्पितायनांशाः १८।० सा
यनश्चन्द्रः ३।०।०।० अस्याक्रांतिभागाउत्तराः २४ सपादश्चन्द्रः ११।०।०। अस्माज्जाताश्च शरभागादक्षिणाः ८।०

२०

एभिः परक्रांतिभागाइमे २४ युक्ताजाता २८।३० इष्टक्रांतिभागाउत्तराएते २४ दक्षिणैः शरभागैरेभिः ४।३० हीनाः संतोजाताः स्प
ष्टस्क्रांतिभागाउत्तराः १९।३० शनीद्वौः क्रमाद्याम्यसौम्येयुतोनाइत्युक्तेचन्द्रस्योत्तरैः स्पष्टक्रांतिभागैरेभिः ११।३० परमशरयुक्त
परमक्रांतिभागाएते २९।३० हीनाजाताः १० एतेस्वपादेनानेन २।१५ युक्ताउपरिशून्ययुक्ताश्च आतं कल्पितश्चंद्रस्यरूपाद्यान
यनबलं ०।१२।१५ न चैतद्युक्तं॥ अयं प्रवृत्तिः शरसंस्कारेणैवतत्स्वरूपं॥एवमेवायनसमाप्तौबलस्यपरमत्वेपिव्यभिचाराद्दृष्ट
व्यः॥किंच क्रमेणवर्द्धमानं बलं परमत्वं प्राप्यैवह्रसति॥ ततोह्रासक्रमेणविनयपुनरुद्देतीत्स्वबलोदोहः॥ पूत्रव्यभि
चरेत॥ अतएवोक्तंकेशवदैवज्ञैः॥ सदाक्रांतिभागैर्युतस्त्र्यस्यसिद्धाशनीद्वौयुतोनाक्रमाद्याम्यसौम्यैः॥विलोमंपरेषां
गजाभ्येधियुक्ताभवेदायनंवीर्यमर्कस्यदृग्घ्नमिति॥आदिशब्देप्रभृतिरप्येतद्देवागीढलनमस्ति॥तदेवसंतोयघ्नोनिवेश
मात्रेणस्फुटक्रांत्यायनबलंसाधयंति॥ तर्हिसाधयितुंवयंतुगुर्वनुसृतमार्गमेवानुसरामः॥इत्यलमिति विस्तरेण॥उदाह
रणं॥रवेर्दक्षिणाक्रांतिः २३।११।४९ अनयारहिताः चतुर्विंशतिभागाः ०।४८।११ एतेस्वपादेनानेन ०।१२।०। युक्ताः संतोजाता
रवेः फलाद्यानयनबलं ०।५०।१४। रूपस्थानेशून्ययुक्तंजातंरूपादिस्थ ०।१।५०। एवंचन्द्रादीनामायनबलानिसाध्या
नि॥ अथग्रहयोर्युद्धसमिलितषड्बलयोः पात्यस्त्रमायांतरहत्फलं॥[illegible] अल्पमपार्कस्थिते खेचरषड्बलेधनमुदक्स्थि
तिखेचरषड्बले॥३०॥अत्रजन्मकालेसमरहृतग्रहषड्बलयोः छलविवरंशरांतरहृतं सत्फलं अपाक्स्थितखेच
रषड्बलेऋणं॥उदक्स्थितेखेचरषड्बलेऋणधनं कार्यमेतदुक्तंभवति॥प्रथमंग्रहाणां फलांसके शरो कार्यः॥शरयोरं
तरंकार्यं॥ अथग्रहयोः षड्बलांतरं कार्यं शरांतरेणभाज्यं यत्फलं सागच्छति तद्दक्षिणदिक्स्थयुद्धग्रहषड्बलेऋणं कार्यं
उत्तरादिक्स्थयुद्धग्रहषड्बलेधनं कार्यं॥ एवंछलेग्रहयोः षड्बलंस्फुटंभवतः॥ग्रहदिक्ज्ञानंच अलसुल्याज्ञेयोखेटोनिज

छवं

॥५ संस्कारः इत्यविलोक्यितानामा॥ग्रसमरक्रांतिः पूर्वबलेवलयोः क्रांति
ग्रहमानामाग्रेति इत्यस्त्र॥

शरदिशा॥ ... वेकेंद्रिकुवेल्यवशोत्थस्तान्शरस्यादितरखचरादिति॥ गुड्डंतुभौमपंचकस्येव॥ उक्तंच जिष्णुजेन
दिवाकरेणास्तमयः॥ समागमः शीतरश्मिसहितानांकुसुतादीनां युद्धनिगद्यते न्योन्ययुक्तानां॥ सूर्यसिद्धांतेपि॥
ताराग्रहाणामन्योन्यंस्यातांयुद्धसमागमौ॥ समागमः शशांकेनसूर्येणास्तमयसह॥ ११॥ युद्धलक्षणंतुग्रहयुद्धाधिका
रागणितेनग्रहयोर्हस्तात्मकेंतरेयुद्धसंभवः॥ उक्तंच॥ हस्तमात्रेभवेद्युद्धंवाहूमात्रःसमागमः॥ इति॥ ननुषड्बल
नंतरमयंसंस्कारश्चेन्नहिप्राग्एवकर्तुंसमुचितस्तन्नथामिदानिमिवोक्तइतिचेत्सत्यं॥ अस्यसंस्कारस्यचेष्टाभेद
तस्तापनार्थमिहलिखितयातोयुद्धेदक्षिणदिक्स्थचेष्टाभेदस्यनबलेरद्धिस्थविति॥ अथचेष्टाबलंशार्दूलविक्रीडि
तेनाह॥ स्पर्यदोरयनोत्थपक्षजंबलेचेष्टाबलेस्तःक्रमान्मध्यस्पष्टयुतेर्दलेविधुतंस्त्वीयंचलोच्चंकुजात्॥ चेष्टा
केंद्रमिदंत्वयुग्मगतःषड्भाधिकंतद्धवाशमाप्ताःकिलयत्कलादिकफलंचेष्टाबलंस्याद्दिधा॥ १०॥ स्पर्यदोःअय
नोत्थपक्षोबलेक्रमाच्चेष्टाबलेस्तः॥ स्पर्यस्यप्रागानितमायनबलंतुल्यंचेष्टाबलं॥ चंद्रस्यप्राकुआनीतंपक्षबलं
तुल्यंचेष्टाबलमित्यर्थः॥ अथभौमादीनांचेष्टाबलसाधनेकर्तव्ये॥ मध्यस्पष्टयुतेःदलेनअर्द्धेनस्वीयंचलो
च्चंतत्र ... शीघ्रोच्चंवियुतंहीनंकार्यं॥ एवंसतिकुजाच्चेष्टाकेंद्रस्यात्॥ षड्भाधिकंषड्भास्याधिकंइदंचेष्टाकेंद्रभ
भगणात्ःशोद्धशराशितःत्यजेत्॥ अथीसिद्धंत्वयथास्थितमेव॥ ततस्तद्धयोःतस्यचेष्टाकेंद्रस्यभागाःशमाप्ता
स्त्रिभाक्ताःसंतःयत्कलादिकफलंतत्किलनिश्चयेननिःसंदिग्धंचेष्टाबलंस्यात्॥ प्रागानीतमायनबलंअधुना
नानीत ... चेष्टाबलंचरतिद्विविधा॥ द्विप्रकारंस्यात्॥
उदाहरणं॥ रवेरायनबलं०।०।५० एतदेवएतदेवरवेचेष्टाबलं॥

अयनबलानि							भौमादीनांचेष्टाकेंद्राणि					चेष्टाबलानि				
र	च	म	बु	गु	शु	श	म	बु	गु	शु	श	म	बु	गु	शु	श
०	०	०	०	०	०	०	५	२	८	५	१०	०	०	०	०	०
०	१५	१६	५१	३०	०	५८	८	२६	२२	५९	२०	२९	२९	३०	५९	२०
५०	२२	७	५४	१२	५०	३९	५६	२०	१६	८	३७	३१	४९	५०	४३	२८
							५८	२०	१०	३५	१६					

चंद्रस्यपक्षबलं०।७।५० एतदेवस्यचंद्रस्यचेष्टाबलं॥ मध्यमोभौमः॥ ५।२२।३२।१८ स्पष्टोभौमः ६।१०।१८।११ अनयोर्युतिः॥
११।२।५०।२९ अस्यदलं ५।१६।२५।१४ अनेनभौमशीघ्रोच्चमिदं ८।१७।२२।४२ वियुतंभौमचेष्टाकेंद्रं॥
११।२८।५६।५८ एवंबुधादीनामपिचेष्टाकेंद्राणिसा
ध्यानि॥ अथभौमचेष्टाकेंद्रंषड्भाल्पमतोयथा
स्थितमेव ११।२८।५६।५८ अस्यलवाः ५८।५६।५८
त्रिभाप्ताःफलंफलादि १९।३८।५९ उपरिशुक्रयुक्तंजातंरूपादिभौमचेष्टाबलं ०।२९।३१
एवंबुधादीनामपिचेष्टाबलानिसाध्यानि॥ अथदृग्बलसाधनंप्रमिताक्षरयाह॥
चंद्रोच्चकोर्कस्त्रिभाघ्नोयनाढ्यश्चेष्टाकेंद्रंचंद्रभानोर्भवेतां॥ आभ्यांचेष्टा

एकविधदृग्बलानिलिख्यन्ते						
र	चं	मं	बु	गु	शु	श
०	०	०	०	०	०	०
२	१०	७	८	३६	३	१२
२९	१५	४८	३८	२४	०	२२
३८	३८	३८	३८	३८	३८	३८

द्विविधाचेष्टाबलानिलिख्यन्ते	र	च	म	बु	गु	शु	श
अयनबल	० ० ५०	० १९ २२	० १६ ७	० ५१ ५४	० ३० १२	० ० ५४	० ५८ २६
चेष्टाबल	० ० ५०	० ३५ ५०	० २९ ३८	० २८ ४२	० ३५ ५५	० ५९ ४३	० २० २८
अनयोर्योगः	१ ४०	१ १२	१ ४५	१ १९	१ ६	१ ३०	१ १९

रविकृष्टयोग्यचेष्टावीर्यंस्तस्तयोर्नैवपृथ्वी॥ १०॥ शुभखेटदृष्टिचरणप्रमितंखलखेटदृष्टिचरणप्रमितं॥ स्वग्रह
णंचदृष्टिबलमेकविधंसदसद्विलोकनयशाद्भवती॥ ११॥ शुभखेटदृष्टिचरणप्रमितंखलखेटदृष्टिचरणप्रमितं ...
चेएकविधंदृष्टिबलंसदसद्विलोकनवशाद्भवति॥ एतदुक्तंभवति॥ यांग्रहंप्रतियाःशुभदृष्टयःस्तास्तत्तुर्थांशाः ...
धनर्णयोरंतरसतिशेषधनंवाऋणंतस्यग्रहस्यदृग्बलंस्यादित्यर्थः॥ उदाहरणं॥ रविंप्रतिगुरुदृष्टिः०।३०।०अस्या
स्तुर्थांशः०।७।३० चंद्रभौमदृष्टिःचंद्र ०।३७।१५ मंगल ०।१९।० कृष्णपक्षेत्वाच्चंद्रस्यपापत्वंचंद्रभौमदृष्टयोरैक्यं

०।१५।५५ अस्य चतुर्थांशाः ऋणं ०।११।२८ धनर्णयोरंतरेण ऋणशेषा ३ आतं ऋणं । रव्यादीनां षड्बलानि लिख्यंते
स्तं कृत्वा चिह्नग्बलं ०।२।५८ एवं चंद्रादीनामपि दिग्बलानि साध्यानि॥ तत्र श
नियोगाद्बुधस्यापि पापत्वं ज्ञेयं॥ अथ भावषड्बलोपयोगार्थं राशीनां द्विप
दादिसंज्ञा भुजंगप्रयातेनाह॥ धनुःपूर्वभागो नृयुग्मं घटस्त्री तुलाख्या मि
नर्वाक् कर्कटोवृश्चिकीटो॥ मृगस्योत्तरार्धं तथा मीनराशिर्जलौघोऽस्तु र
न्ये च तु ष्पादरिक्ता॥ २१॥ चतुष्पाद इति अभिख्या नाम येषां ते अन्ये तस्य
ष्टा॥ मकरस्योत्तरार्धं कुंभो मीन॥ जलेचरत्वमुक्तं तत्कथं कुंभस्य जलेच
रत्वं निनवहनां नरराशित्वं तु बहुसंमतमस्ति तथा हि॥ वृहज्जातके॥ मत्स्यौ
ष्य घटीसादिनां राशीस्वरूपं वदंति॥ श्रीवराहमिहिरेण घटीति कुंभस्वरूपमु
क्तं॥ घटीति घटयानुरूपः भराशिरित्युक्तं भवति॥ होरामकरंदेपि॥ सरि
क्तकुंभो मनुजश्च कुंभ इत्युक्तं॥ न ह्यनेन कुंभस्य जलचरत्वं सिध्यति॥ यथा
किंचिज्जलसंबंधेन जलचरत्वं चेत्तर्हि सस्यदहनाप्रद्यगा च कन्येत्युक्तेः कन्या
राशिरपि जलचरस्यात्॥ अतः कुंभो मनुज एव॥ अतः एवं श्रीवराहमिहिराशि
ष्यज्ञाननात्मसुतेनाप्युपशमापह्पंचाशिकायामुक्तं तुलार्थकन्यामि

सू	चं	मं	बु	गु	शु	श	ग्रहाः
२।५५।५५	२।२१।५६	१।२६।४६	१।२०।५०	२।२९।५६	१।०।४९	२।५९।५९	स्थानबलानि
०।१५।५५	०।८।१५	१।३२।२२	०।४०।५१	०।११।३२	०।४४।५	०।२४।१	एकविधदिग्बलानि
२।२२।२०	१।२८।५०	१।३७।४१	१।५०।५०	१।५२।५०	०।५२।५२	१।२०।२०	चतुर्विधकालबलानि
१।०।०	०।५१।२६	०।१७।८	०।२५।५१	०।३४।१७	०।४२।५१	०।८।३४	नैसर्गिकबलानि
०।१।४०	०।५१।१९	०।१५।४६	०।१८।४३	०।६।८	०।१।१३	०।०।१३	द्विविधचेष्टाबलं
०।२।५९	०।२९।२५	०।१२।४८	०।८।३८	०।१५।२४	०।३।०	०।११।२२	एकविधदृग्बलं॥
६।३६।५१	५।१।२	७।२९।१५	७।४५।२०	५।३६।१६	६।२६।५६	५।२९।१०	एषां योगः॥

थुनं घटश्च नराशयस्ते पुरुषभं वदंति शिशित्॥ अथ भावानां षड्बलसाधनं मालभारिण्याह॥ अथ कीटचतुष्पदद्विप
दाप्यभभावैः सह केंद्रसंस्थकानां क्रमतोऽप्युरेसे भोमंतरं च त्रिहृता॥ स्तस्य लवा फलं कलाद्यं॥ २२॥ अथ केंद्रसंस्थकानां
लग्नचतुर्थसप्तमदशमभावानां कीटचतुष्पदद्विपदाप्यभभावैः कीटे चतुष्पदाश्च द्विपदश्च आप्यभं चेत्येषु क्रमेण
भासैः सह क्रमतः अनुक्रमेण रस भास्य षड्भास्य अंतरं कार्यं॥ एतदुक्तं भवति॥ यस्मिन् भावे कीटराशिरस्ति॥ तस्य भा
वस्य तनुभावेन सह यथा षड्भास्य अंतरं स्यात्तथा कार्यं यत्र चतुष्पदराशिस्तस्य चतुर्थभावेन सह यत्र द्विपदराशि
स्तस्य सप्तमभावेन सह यत्र आप्यभं जलचरराशिस्तस्य दशमभावेन सह प्राग्वदंतरं विधेयं एवं कृतं अंतरं
तस्यांतरस्य राशिस्त्रिभक्ताः संतः फलं कलाद्यं ग्राह्यमिति शेषः भागस्थाने शुन्यं पश्चात् निजनायकेन भागस्थाने शून्य
रूपभागं तेन तत्स्थान्यं देयं निजनायकषड्बलैर्युक्तं सद्दसलवटद्वर्गं धियुक्तं हीनं॥ पुनरेच बुधेज्यसर्वदृग्भ्यां युतमेव
सति भावषड्बलानि॥ २३॥ आनीतं कलाद्यं फलं निजनायकषड्बलेन सहस्थामि षड्बलयोगेन युक्तं पश्यंति युक्तं सद
सत्खवेदृगं धियुक्तहीनं कार्यं॥ तं भावं शुभग्रहदृष्टि चतुर्थांशेन युक्तं॥ अशुभग्रहा पश्यंति तत्र दृष्टि चतुर्थां
शेन हीनं मिस्र्यर्थः॥ तेन तु नेरर्वचबुधेज्यसर्वदृग्भ्यां युक्तं कार्यं॥ एतदुक्तं भवति॥ बुधगुर्वोः शुभत्वान्न तदृष्टि चतुर्थांशो
योजितावपि पुनरुभयोः संपूर्णदृष्टि योजनीया॥ एवं तयोः स्वपादसहितदृष्टियोजिते भवतः बुधस्य पापत्वेपि
पूर्वं तदृष्टिचतुर्थांशेन नवियोजिते पिपुनः संपूर्णापति दृष्टियोजनीया॥ एवं बुधस्य पादोन दृष्टियोजितं भवति॥
एवं कृते सति भावषड्बलानि स्युः॥ उदाहरणं॥ तनुभावः ६।१६।५५।५७ अत्र तुलाराशिः रस्ति सद्विपदसंज्ञकः अतः तनु
भावस्य जायाभावस्य च ०।१६।५८।५८ षड्भास्याभ्यंतरं ६।०।०।० अस्य लवाः १८० त्रिहृताः फलं कलाद्यं ६०।० षष्ट्याप्त
कं जातं रूपात्मकं १।०।० इदं तनुभावनायकस्य शुक्रषड्बले केनानेन ४।२४।४८ युक्तं ५।२४।४८ तनुभावं प्रति भूतनयदृष्टि

नैहि गुरु०।२०।१८ अस्याश्चतुर्थांशो धनं०।११।२८ तनुभावे प्रतिपापदृष्टि चंद्रस्य०।१९।१६ शनि दृष्टि०।२४।१४ अनयोश्चतुर्थों
शौ कुंभस्थे०।१०।५७ धनर्णयोरंतरं धनं शेषं०।०।५२ अनेन पुनः संपूर्णयाम्यदृष्ट्यानुपातच्छेदः।२६।५ स्पष्टं केंसत्
जातं तनुभावे षड्बलं ८।१५।८ एवं बुधादीनां षड्बलानि साध्यानि॥ इति पद्मनाभ [illegible] टीकायां सुबोधिन्यां षड्बलसा
धनाध्यायः स्थानीयः॥ ॥३॥ इदानीमिष्टकष्टविधिश्च तस्य प्रयोजनं शालीन्याह॥ इष्टा [illegible] धिष्ण्यन स्वदृशा
स्युः कष्टाधि [illegible] अनिष्टाश्च यस्मात्॥ तस्मात्तेषां खेचराणां स्फुटानामिष्टं कष्टं स्पष्टमेव ब्रुवेहं॥१॥ इति स्पष्टं॥
अथ सूर्यचंद्रयोश्चेष्टाकेंद्रसाधनमाह पन्न चेष्टाबल प्रयोजनं च शालीन्याह॥ चंद्रोन्यर्को [illegible] भाढ्योप न त्र्यः श्चेष्टा
केंद्रे चंद्रभान्वोर्भवेतां॥ आभ्यां चेष्टारश्मि कष्टेष्टयोग्ये चेष्टावीर्ये स्तस्तयोर्नैव पूर्वे॥२॥ चंद्रस्यार्कः वियत अर्कः अर्क स्त्रि
भाढ्यः अनाढ्यश्च कार्य इति शेषः॥ एवं कृते सति चंद्रभान्वोश्चेष्टाकेंद्रे भवेतां॥ आभ्यां चेष्टाकेंद्राभ्यां सकाशात् स्पष्टा
भावबलानि लिख्यानि केंद्रमिदं सजलमपतः षड्गुणाधिकमिति अनेन प्रकारेणानीते चेष्टावीर्ये चेष्टारश्मि कष्टेष्टयो अये॥२३॥

त	ध	स	सु	सु	रि	[illegible]	ध	कं	आ	प
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	२८	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	५०	१०	५५

स्तः परं तु नयोः सूर्यचंद्रयोः पूर्वे अयनबलपक्षबलतुल्ये चेष्टाबले
चेष्टारश्मि कष्टेष्टयोग्ये नैवस्तः॥ उदाहरणं॥ ५॥ ६॥ ६॥ ५॥
अर्कः ७।२१।३।१५ त्रिभाढ्यः १०।२१।३।१५ अनेनाऽयं चंद्रः ९।२।५८ आढ्यः स्तत् सूर्यचे
सूर्यचेष्टाकेंद्रं ११।१७।४।४५ चंद्रः ०।१२।७।१६ अर्कहीनो जातं चंद्रचेष्टाकेंद्रं ८।१।३।१७ अथ चेष्टाबलसाधनं॥ रवि
विचेष्टाकेंद्रं ११।१७।४।४५ इदं षड्गुणाधिकमतः ऋणं शोध्यं ०।१२।१५।१७ अस्य लवाः १२।१५।१७ त्रिघ्न फलं कलाद्यं ३७।५१०
उपरि धनुर्युक्ते जातं रूपाद्यं रवेश्चेष्टाबलं॥ ॥५॥ एवं चंद्रस्यापि चेष्टाबलं साध्यं॥ अथ चेष्टारश्मिसाधनमनुष्टुभाह॥
उभ चेष्टाबलं षड्गुणितं रूपसंयुतं खेचराणां बुधेन्दूच्चश्च चेष्टाख्य रश्मयः॥३॥ स्पष्टं॥ उदाहरणं॥ प्रागानीतं
चेष्टाकेंद्रं ११।१७।४।४५ इदं षड्गुणाधिकमतः [illegible]

[Margin, left: ॥२३॥ … ११।२९।७।१६]

[Margin, right: चेष्टाकेंद्रं ११।१७ … चंद्रः … ११।२२।२।१६]

रवेर्बलं चेष्टाबलं ०।१६।३३ षड्गुणितं १।३९।१८ रूपयुक्तं जातं रवेश्चेष्टारश्मयः २।३९।१८ एवं चंद्रादीनामपि चेष्टारश्मयः साध्याः
रवेः चेष्टाकेंद्रोत्पन्नं चेष्टाबलं ०।१५ षड्गुणितं ०।९० रूपयुक्तं जाता रवेश्चेष्टारश्मयः [illegible] एवं चंद्रादीना
मपि चेष्टारश्मयः साध्याः॥ अथ वर्गमानयनं शार्दूलविक्रीडितेनाह॥ रेखोर्ध्वा विषमाभवेदथ समा तीर्यक्कृत
तोऽसौ [illegible] तस्य काद्यवर्गमधः पदं द्विगुणितं स्यात्प्रसमेतं हृते॥ लब्धांकस्य [illegible] कृतिस्तदाद्यविषमाच्छोध्याद्विनि
घ्नफलं स्यात्पंक्तौ मूलपदं भवति चेद्भ्योऽकद्वयं मुहुः॥ ॥ ऊर्ध्वा रेखा विषमा अधस्तिर्यक्करेखा समा भवेत्॥ एतदुक्तं
भवति यस्मान्मूलं गृहीतव्यं तदंकवृंदस्य प्रथमस्थाने योऽकः विषमस्तस्योपरि ऊर्ध्वरेखा कार्या॥ द्वितीयस्थाने योऽकः समस्त
स्योपरि तिर्यक् रेखाः कार्याः॥ पुनः तृतीयस्थाने विषमः स द्वितीयस्थाने समः एवमयुतादिस्थानेषु यावदंकरेखा विधाय
ततः अंत्यांकोऽयोंऽकः विषमः एतदुक्तं भवति॥ यदंत्य विषमादपि समस्थाने कः स्यात्तदा तस्थानद्वयात्मकोऽयं विषमः तो चे
न्न हि स एव विषमो ज्ञेयः॥ तस्मात् वर्गसमद्विघातात्मकं स एकोऽपि शोध्यं पदं मूलं द्विगुणितं सत् अधः स्थाप्यं त
स्मात् स्थापिते समेन हृते तेन द्विगुणितपदेन हृते सति लब्धांकस्य कृतिस्तदाद्य विषमात् समपादप्राप्यः विषमः
स्तस्माच्छोध्य फलं द्विनिघ्नं सत् पंक्तौ स्थाप्यं द्विगुणितप्राकूस्थाने योज्यमित्यर्थः॥ पंक्तेर्दलं पदं भवति॥ चेदन्यदंकः
स्यात् तर्हि द्वयं समं तद्वत् तत्स्यादिमं मुहुर्वारंवारं कार्यमिति शेषः सेकोऽन्यां अंकसंख्याकः षष्टिघ्नाधः स्थितांकयु
क्॥ द्विगुणेन द्विगुणितेन मूलेनाप्तः स्फुटं [illegible]॥ पदं॥ ६॥ सेकः इति पूर्वोक्तमूलेन गृहीतेनापि सर्वशेषांकस्त्वेन
हि [illegible] शेषांकः सेकः एकेन सहितः षष्टिघ्नः सन् अधः स्थितांकयुक्कार्यः द्विगुणेन द्विगुणितेन प्रागानीतमू
लेन आप्तः फलः सन् स्फुटं पदं स्यात्॥ यदा कश्चित्तत्समं घ्नं स्यान्न तदा पूर्वोक्तात् खषड्गुणान् [illegible]
लेन तस्मिं विहृतं स्फुटं स्यात्॥ ६॥ यदा कश्चित् कुत्रापि शून्यं ऊर्ध्वं उपरि स्यात्तदा खषड्गुणान्[illegible] षष्टिगुणि

[Margin, left: यो]

[Margin, right: कं … तो]

चेष्टा	केंद्र	चेष्टा	बलं	
म्न	च	[illegible]	स्त	च
२१	८	९	०	०
२८	१२	०	४	१५
२०	३०	२६	५	५
१९	२८	१७	[illegible]	४०

उच्चरश्मयः स्पष्टाः						
र	च	म	बु	गु	शु	श
२	३	३	४	३	३	४
३९	४०	२४	२	१४	५	४२
२८	२९	३५	६	४२	२९	६

तावधोंकात्।।उकवदूरेखोर्ध्वे चारस्थाप्य नं। दुक्तवत्तयत्मूलंभवेत्ततषष्टिविहृतंसमस्फुटंस्यात्।।एवंसघयस्योदाहरणमनेनराशिमयधाराहरणावेसर्वरश्मयस्तत्।।अथइष्टकष्टसाधनमाह।।१०

चेष्टारश्मयः						
र	च	म	बु	गु	शु	श
०	४	२	२	४	६	२
२४	३३	२६	५१	१२	१५	४
३६	५१	५८	०	३०	१९	४२

उच्चचेष्टाबलाभ्यासतनायद्वेदुक्तवत्समष्टमूलंतदिष्टस्यतत्।।रूपतःशुद्धयोरेतच्चेष्टाकयोर्वाविपर्ययार्धानमूलंतुकष्टाक्यं।।११।।उच्चचेष्टाबलाभ्यासतः उच्चचेष्टाबलयोरभ्यासात्परस्परगुणनात्।।अन्यत्स्पष्टं।।उदाहरणं।। रवेरुच्चबलं०।१६।३३ रवेःचेष्टाकेंद्रसंभवचेष्टाबलं०।०।१७ अनयोर्गोमूत्रिकयाघातेन गुणनेनअभ्यासः०।२।१७ अस्यार्धं शून्यमस्तिअतोस्यमूलंयत्राक्रियते तत्र षष्ट्याद्यादिनासाध्यते।। यथाशून्याधोकः ३ यस्य पदगुणः ६० अधस्तनेनसप्तमितेनाचितः ।।१६० अत्र सप्तमितोकं ऋणविषमस्तस्योपरि ऊर्ध्वरेखाः कार्या एवं कृते न्यासः १६० अत्र इतरविषमाकाभावात्स्थानद्वयात्मकः सप्ताधिकषष्टिमितोविषमएव अस्मात्दशानांवर्गं चतुःषष्टिमितंविशोध्य शेषं ३ अस्मात्पूर्वस्थानेकाभावान्मूलाकानिमकभावः अतोष्टांकेमितोट मूलं अस्यमूलस्यअवशेषांकः ३ सेकः ४ षष्टिघ्नः ६० अत्र २४० अधःस्थितोंकोनास्ति अतोस्थितांकेन शून्ययुक्२४० अयंद्विनिघ्नेनद्विगुणकेनमूलेनानेन१६ आप्तः फलं द्वंद्वंप्राप्तधरस्थं १।०७ एवंउक्तवत्सदृस्यात्।।तत्षष्टिविहृतंस्फुटं तत्।।०।८।११ एतद्रवेःरिष्टं।।एवंचंद्रादीनामपिरिष्टसाध्यानि।।अथकष्टोदाहरणं।।रूपतः शुद्धरवेरुच्चबलं०।४३।२७ रूपतः शुद्धं रविचेष्टाकेंद्रोत्पन्नचेष्टाबलं०।५९।५५ अनयोर्घातः ०।४०।१२ अस्मान्मूलंसाध्यते यथाशून्याधोकः ४० खषड्गुणः २४०० अधोंकेनानेन २ युक्तः २४०२ अत्र ऊर्ध्वतिर्यक्रेखाकृते न्यासः २४०२ अत्र चतुर्विंशतिमितादंशोयतोऽत्र

।।२७।।

अत्रपूर्वं यत्रोषोडशमितं संतेसत्काशेषं १० २० लब्धरूपं ८।१ शेषः स्थाप्य द्विनिघ्नं लब्धांकं द्विगुणितपदमास्यानेयुजितंसजातापंक्तिः ९८ अस्यादलंजातंपदं।। ४९ मूलावशेषांकः ३ सैकः २९ षष्टिघ्नः १७४० अधःस्थांकाभावात्।।शून्येनाधस्थेनयुक्१७४० अयंद्विगुणेनद्विगुणकेनमूलेनानेन१०० आप्तः१७ फलं द्वंद्वं पूर्वाधस्थं ०।१।१७ षष्टिविहृतंजातंस्फुटंपदं०।०।१७ एतद्रवेरिष्टं।।एवंचंद्रादीनामपिकष्टानिसाध्यानि।।अथदृष्टिषड्बलानांशुभाशुभत्वंरथाद्वयाह।।इष्टकष्टगुणिताःदृष्टकष्टयोर्निगदिताःशुभाशुभाः।।षड्बलानोदयितयानतानखेटदृष्टिषड्बलयात्राद्यशफलानि।।७।।दृष्टयःग्रहदृष्टयोभोगदृष्टयोष्टपथक्रमकष्टगुणितास्सःशुभाशुभाः निगदिताःमुनीद्रैःरनिशेषः इष्टगुणिताःशुभाःकष्टगुणिताःअशुभाः स्सर्थः।।अत्रवेदवाद्रसमस्परष्टकष्टाभ्यांदृष्टिगुणनंकुर्वति।।तद्युक्तंयतोदृश्यानांभावानोरदृष्टयोरभावः तथाग्रहाणांषड्बलान्यपिपृथक्पृथक्इष्टकष्टगुणितानिसंतिशुभाशुभानिनिगदितानिरतिविभक्तिपरिणामः।।ततःगुणनानंतरंग्रहाणांदृष्टिषड्बलवशात्फलदशायांफलंवाच्यमितिशेषः ग्रहदृष्टेःशुभफलंचेत्तर्हिइष्टगुणितादृष्टिवशेनअल्पअधिकंवाफलंशेयं।।ग्रहदृष्टेरशुभंफलंचेत्तर्हिकष्टगुणितदृष्टिस्यात्मनस्त्वयाफलंचेधमिसर्थः तथायस्यग्रहस्यशुभफलंचेत्तर्हिनिरीयकष्टगुणितषड्बलवशेनहीनंन्यूनमस्मुनेशफलंशेयं।।एवंयस्यग्रहस्येशुभाफलंचेत्तर्हिनिरीयकष्टगुणितषड्बलवशेनहीनमहीनंवाफलंवेद्यमित्यर्थः।।७।।उदाहरणं।।चंद्रंप्रतिरविदृष्टिः०।२४।२५ अनेनगुणिताइष्टिजाताचंद्रंप्रतिरवेःशुभदृष्टिः०।३।१५ अथरवेःकष्टं०।४९।१७ अनेनगुणिताजातारवेःचंद्रंप्रतिरशुभदृष्टिः०।१९।२० अथसुहृज्जाचंप्रतिरविदृष्टिः०।५।५० रवीष्टेनगुणिताजातासुहृज्जाचंप्रतिरविशुभदृष्टिः०।१।१८ रविकष्टेनगुणितासेवजातासुहृज्जाचंप्रतिरवेरशुभदृष्टिः०।३।१७ एवंयथासंभवंग्रहदृष्टयोभावदृष्टयश्चइष्टकष्टाभ्यांगुणनीयाः रवेःषड्बलं६।१९।० एवंचंद्रादीनामपिषड्बलानिइष्टकष्टगुणितानिइष्टगुणितामहदृष्टयः अथग्रहदृष्टिविशुद्धस्थापनप्रयोजनं

कष्ट

अ

रवेरिष्टं ०।८।११ रवे

अथग्रहदृष्टिविचारः शुभाशुभदृष्टिरूपाणिजातानिसंख्यानिसमाप्ताःग्रहदृष्टेर्ग्रहोक्तानामिमे

॥२५॥

रव्यादिनां इष्टानि लिख्या

र	चं	म	बु	गु	शु	श
०	०	०	०	०	०	०
८	३०	२१	२३	२८	३५	१९
१३	५२	४५	५३	२३	२०	५८

रव्यादिनां कष्टानि लिख्या

र	चं	म	बु	गु	शु	श
०	०	०	०	०	०	०
१२	२८	३८	३४	३०	३	३३
१५	२६	३१	५५	४	२२	३६

ग्रहदृष्टयो भावदृष्टयश्च इष्ट कष्टाभ्यां गुणनीयाः रवेः षड्बलं ६।३६।४१ एवं चंद्रादीनामपि षड्बलानि इष्टकष्टगुणितानि इ ष्टगुणिता ग्रहदृष्टयः अथ भाव दृष्टिविंशोपकस्थानानि तेर

रव्यादिनां कष्टगुणिता ग्रहदृष्टयः

र	च	म	बु	गु	शु	श
० ० ०	० १९ ४०	० ० ०	० १ ०	० ३ ४५	० ० ०	० ० ०
० १८ १९	० ० ०	० ६ ३१	० १३ ४२	० २१ २६	० १६ १९	० ६ ३४
० ९ १८	० ० ०	० ० ०	० १२ ५१	० २ ३२	० ६ ६	० २५ २८
० ० ०	० २८ ४९	० १ ८	० ० ०	० २५ ५८	० ० ०	० ० ०
० १६ ३४	० ० २७	० २३ ०	० ३ ६	० ० ०	० १३ ५	० ३ २०
० ० ०	० २ ११	० ० ०	० ० ०	० २ २०	० ० ०	० ० ०
० ० ०	० २१ २०	० ५० ३	० ० ०	० २१ ५२	० ० ०	० ० ०

रव्योक्तरव्या हा॥लिखिताभि मगुदितस्य यस्तमेततः स र्ववर्गज फलस्य म ख्येतः॥नि लेष्याप भु हृदिष्टक ष्टयोः साध नेनबहुमते मयोच्यते ॥१॥ पल तः पलेनाभि भविनं॥

कष्टगुणिता भावदृष्टयः॥

त	ध	स	सु	सु	रि	जा	मृ	ध	क	आ	व्य
० ० ०	० ० ०	० ० ०	० ७ १०	० २८ ३०	० २० ४८	० १० ३	० २८ ३०	० ४२ ८	० २५ ४०	० १५ २२	० ५ १९
० ८ ८	० २० १८	० १९ ५	० ४ ९	० २० २०	० २० १८	० १३ १४	० ६ ५	० ० ०	० ० ०	० ० ०	० १ १
० ० ०	० १ ८	० १६ ७	० ३३ ३२	० १४ ३६	० ८ ३६	० ३ ३०	० ३३ ४४	० १६ ४१	० १५ ४१	० ० ०	० ० ०
० ० ०	० ० ०	० ० ०	० ० ४८	० १० ३६	० २५ १९	० १५ ४३	० ३ ३८	० ३३ ५५	० २५ १०	० १६ २२	० ५ ४१
० २८ २	० २९ ३९	० ६ १६	० ० ०	० ० ०	० ० ०	० १ २	० ६ ५४	० २३ ४२	० २४ ५६	० ४ ५०	० २६ ५२
० ० ०	० ० ०	० ० ०	० ० २१	० १ ४२	० २ २	० ० ४३	० १ ५४	० २ ५१	० २ १०	० १ १०	० ० २१
० २७ २२	० ० ०	० ० ०	० ० ०	० २० ३०	० २८ ३२	० २० २०	० ७ ३८	० २० ३०	० २८ २९	० २० ५	० २८ ५८

॥२५५

लग्नेभ्योनं भिन्नयेद्ग्रहभावे होरायां तेसंपदाधस्तुरवचा॥ ज्ञाङ्काणस्या ज्ञाल जं भावसोरव्यसप्तांशा होरस्या सं तनतिः पुत्रपौत्राः रासा

दृष्टिकृष्टयकृदुदितस्य कथितस्य मुनिभिरिति शेषः स्वदृष्टिवशात् अन्नेनाधिकेन तत्फलं ज्ञेयं॥ यस्य वर्गस्य फ लं यदिष्टमस्ति तहि तस्य वर्गस्य कष्टवशात् अमनस्यं नानत्फलं ज्ञेयमिति निश्चयाय मयावहुमतं सर्वसंमतं इह दिष्टकष्टयोः साधनं उच्यते॥ अथ इह दिष्टकष्टबले शालिनी विना लायमाला भारिणशालिनिवसंनति लकानुष्टभसंलैः षड्विशा॥ स्वोच्चे रूपं स्वत्रिकोणे त्रिपादा अर्द्धं स्वर्क्षे धीष्टभेत्र्यष्टमांशः॥ मित्रक्षेत्रे उभिः समक्षे ष्टमांशः शत्रुक्षेत्रे षोडशांशः प्रदिष्टः॥ अधिशत्रुगृहे दशांशो निजनीचे खमिदं शुभं महः॥ अशुभं शुभहीनं भूर्ष वेस्य होरादिषु तत्तदर्धकं॥ एथ कोष्टकसप्तकावली नामुख कोष्टेषु शुभाशुभे कृते क्य॥ निगमविहृतत्क्रमोद्दिते स्य खलु होरादिषु तत्फले अधस्तात्॥११॥ वर्गेशानां सप्तसंख्यामितानां द्वाभ्यां द्वाभ्यां पूर्वमेकीकृतानां॥ वेदाप्ता धेवर्गसंस्थस्य हन्यात्तेसंस्थाप्य अन्यकोष्टेषु पश्चात्॥१२॥ वर्गस्थ वर्गपतिखेचरयोः क्रमेण प्राप्येष्टकष्टगुणषड्ब लयोर्विघातात्॥ मूलेन तेन निजबले पुनरेव हन्यादेवं सति स्फुटतरे ग्रह दिष्टकष्टे॥१३॥ केचिद् वर्गाधिपवशाद्दृ स्तत्र शुभाशुभे॥ तन्मतं युक्तमेवास्ते पतो यत्र शुभं वहू॥१४॥ ग्रहस्य स्वोच्चे सति रूपं बलं रनिशेषः प्रतिष्ठ॥ स्वत्रिको णस्थ मूलत्रिकोणे सति त्रिपादाः रूपस्य त्रिचरणाः बलं स्वर्क्षे स्वगृहे सति रूपस्य अर्द्धं बलं॥ मित्रक्षेत्रे सति

मितं रूपस्य अंघ्रिबलं समर्क्षे समस्य क्षेत्रे ग्रहे यस्मिन् सति रूपस्य अष्टमांशः बलं शत्रुक्षेत्रे सति रूपस्य षोडशांशः बलार्थमिति साध्याहारः प्रतिष्टः॥ एतदुक्तं भवति ऊर्ध्वाधिचरेखा निर्यक् अथरेखाः कार्याः एवं सति चतुःषष्टि कोष्टकाः स्युः तत्र तिर्य क्प्रथमाष्टकोष्टेषु द्वितीयकोष्टमारभ्य रव्यादयः सप्त ग्रहा लेख्याः अथ प्रार्धोधरा

स्वोच्चादिस्थितरव्यादिनां षड्बलानि

र	च	म	बु	गु	शु	श
१	०	०	०	०	०	०
०	४५	३०	२२	१५	०	०
०	०	०	३०	०	०	०

धुराष्टकोष्टे धुम्रहोराद्रेष्काणसप्तमांशनवमांशद्वादशांशत्रिंशांशानामाधक्ष्सराशिलेख्यानि॥ एवं चक्रे कृते सति पस्य ग्रहस्य ग्रहदिष्टकष्टसाध्योतेन त्सि स्वोच्चभागमध्यस्थितेरूपवलं तस्य गृहस्थाने लेख्यं॥ स्वोच्चभा तिक्रमे स्वमूलत्रिकोणभागमध्यस्थितेरूपस्य त्रिपादाः एते ४५ लेख्याः स्वमूलत्रिकोणभोगातिक्रमे स्वगृहस्थि तेरूपस्यार्द्धं ३० लेख्याः॥ अधिमित्रगृहस्थिते अष्टमांशः २२ एते लेख्याः मित्रगृहस्थितेरूपस्य द्विः १५ लेख्याः समगृ हस्थितेरूपस्य अष्टमांशः ७॥ लेख्याः शत्रुगृहस्थिते सप्तांशं रूपस्य षोडशांशो ३॥४५ लेख्याः अधिशत्रुगृहे सति स्थि तेसति रूपस्य द्वात्रिंशांशः १।५२।३० लेख्याः निजनीचे स्थितेरवलेख्याः इदं स्वोच्चादि प्रोक्तं शुभं स्वस्थमिसथः॥ पहलेम मिदेषः॥ उच्चादि पूर्व पूर्वाधिकाराभावे उत्तरोत्तराधिकारात्‌ द्रष्टव्यः गृहनीचाधिकारे सति अधिमित्राधिका

॥२९॥ कारोनावलोक्यः शुभहीनमूः शुभेन दृष्टे नास्तितारहिताभ्रः रूपं अशुभं कष्टं भवेत्‌॥ एतदुक्तं भवति॥ यद्दस्वोच्चे सति रूपं शुभं वलं मूलत्रिकोणे तद्रूपात्‌ सतीतं शुभम्स्यमितं गृहस्थाने अशुभं स्यात्‌॥ मूलत्रिकोणे सति शुभवलार्थं त्रिचरणाः ४५ उक्ताः एतेरूपाच्युतो पादमितमशुभं १५ स्यात्‌॥ एवं स्वक्षेत्रादिषु अशुभमितिभागः चतुःषष्टिकोष्टात्मके चक्रे कृ ते तत्र ग्रहस्थाने लेख्यं॥ एवं शुभाशुभांशं गृहस्थाने विलेख्यं॥ अथ होरादिषट्‌स्वु वर्गेषु तत्तत्फलं॥ तस्य तस्य ग्र हस्य शुभस्य च सार्थः अर्द्धकं लेख्यं तदुक्तं भवति॥ होरेस्वगृहस्थाने रूपार्द्धं ३० शुभं रूपार्द्धमशुभं प्रोक्तं तयोर र्द्धं ०।१५ स्वहोरादिवर्गस्थानेषु विलेख्यं एवमधिमित्रादि होरादिषड्वर्गेषु एवं चतुःषष्टिकोष्टचक्रद्वयस्य शुभा शुभं कार्यं कर्तव्यमाह॥ निगमे चिह्नितेषु कृते चक्रे कृते एषां पञ्चानां योस्ते शुभाशुभं इष्टकष्टं पृथुकोष्ट स्य फलावली ते पृथुगमे कोस्तेषां यत्सप्तकं तस्याधः प्रथमकोष्टे पुप्रथम कोष्टस्तेषु प्रथमकोष्टे स्वसार्थः क्रमाद्दिलेख्य गणकेः इति शेषः एतदुक्तं भवति उक्तेच चतुःषष्टिकोष्टात्मकं च क्रद्वयं लेलार ख्यादि ग्रह

शोधपत्राणि

शोधनतीयपत्रस्य श्लोक ७

अथ जन्मकालीन मध्यमग्रहाः॥

र	च	मं	बु	गु	शु	श	रा	के
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]		[illegible]	[illegible]	[illegible]

रव्यादीनां मंदोच्चानि

र	च	मं	बु	गु	शु	श
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	०	०	०	०	[illegible]
०	[illegible]	०	०	०	०	०
०	[illegible]	०	०	०	०	०
०	[illegible]	[illegible]	०	०		

रव्यादीनां [illegible]केंद्राणि

र	च	मं	बु	गु	शु	श
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

भौमादीनां शीघ्रोच्चानि

मं	बु	गु	शु	श
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

अथ भौमादीनां शीघ्रकेंद्राणि

मं	बु	गु	शु	श
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

जन्मकालीनाः स्पष्टा रव्यादयः

र	च	मं	बु	गु	शु	श	रा
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

रव्यादीनां कालबलं लिख्यते

र	च	मं	बु	गु	शु	श
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
२०	३०	२०	२०	३०	२०	२०

शोधश्लोक [illegible] पत्र ८

अथ तन्वादिद्वादशभावाः सप्तसंधयस्पष्टाः॥

त	ध	स	सु	सु	रि	जा	म	ध	क	आ	व्य
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

आरोहावरोहसंज्ञक भावः शोधश्लोक १ पत्र ९

र	च	मं	बु	गु	शु	श
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
अ०	आ०	आ०	आ०	आ०	अ०	अ०

अथ शुभाशुभैक्यचतुर्थांशाल्ले खनानंतरं अथ स्याच्च ॥ होरादिषु स्थानेषु १

॥२७॥

तुर्थांशं नवीनस्य चक्रे सूर्यग्रहस्थाने लिखेत् ॥ एवं चंद्रादीनामपि शुभाशुभैक्यस्य ग्रहस्थाने लिखेत् ॥ होरादिषु स्थानेषु तद्दले तयोः शुभाशुभैक्यस्य चतुर्थांशयोः दलेऽर्द्ध विलेख्य ॥ एतदुक्तं भवति ॥ रवेरिष्टबलैक्यस्य चतुर्थांशायः लिखित तस्याऽर्द्धं होरादिषु षट्स्वपि वर्गस्थानेषु लेख्यं ॥ एवं च चंद्रादीनामपि ॥ तथा रवेः कष्टबलैक्यस्य चतुर्थांशायः लिखित तस्याऽर्द्धं होरादिषु षट्स्वपि वर्गस्थानेषु लेख्यं ॥ एवं च चंद्रादीनामपि न द्वत ॥ १२ ॥ एवं च चक्रचतुष्कस्य शुभाशुभैक्याभिधायान्यच्चक्रद्वयस्य शुभाशुभमाह ॥ ल षुसंख्यामितानां वर्गांशानां वर्णानां ये होरादिसप्तवर्गाणामंशास्ते पांपूर्वं ॥ एकेलनाव्यां द्वा ॥ शुभाशुभं बलाभ्यामित्यर्थः ॥ वर्गसंस्थ स्ववर्गेषु संलिष्टानीति वर्गसंस्थस्तस्य वशात् माघवे दुर्बलमित्यर्थः तस्यातो ग्रहपमोरतः शुभाशुभे बले इत्यर्थः ॥ हन्यात् गुणयेल्लग्नगणेरिति शेषः ॥ तद्गुणिते शुभाशुभैक्ये पश्चाद्दन्य कोष्ठेषु संस्थाप्य ॥ एतदुक्तं भवति ॥ यस्य ग्रहस्य शुभाशुभबले साध्यते स वर्गसंस्थः ॥ तस्य ग्रहस्वामी यस्तस्य प्राक्चक्रद्वयगतशुभाशुभबलयोः योग्यतो न्यासः तृतीयचतुर्थचक्रस्थित ग्रहस्थानी शुभाशुभबलेऽगुणयेत् ॥ शुभेन शुभमशुभेनाशुभमित्यर्थः ॥ गुणितेशुभ शुभे यावन्नवीनचक्रद्वयं विधायत त्रवर्गस्थाने संस्थाप्य ॥ अथ रवेर्होरायाः शुभाशुभैक्याभ्यां होरास्थबले संगुण्य नवीनचक्रद्वये होरास्थाने स्थापयेत् ॥ एवं द्रेष्काणादिष्वपि लाभ्यां रवेर्द्रेष्काणादिस्थानं दिते यस्ले संगुण्य नवीन चक्रद्वये द्रेष्काणादिस्थानेषु क्रमेण स्थापयेत् ॥ एवं च चंद्रादीनामपि ॥ १२ ॥ इति च क्रषट्के शुभाशुभैक्यं निरूप्याग्रिमांकमाह ॥ वर्गेति ॥ वर्गस्थवर्गपतिखेचरयोः वर्गेषु तिष्ठतीति वर्गस्थः वर्गस्य पतिर्वर्गपतिः वर्गस्थश्च वर्गपतिश्च एवंविधौ यौ खेचरौ तयोः प्राच्यैष्टकष्टगुणषड्बलयोः प्राग्भवप्राच्यये इष्टकष्टगुणषड्बले तयोर्विघाताद्गुणनात् मूलेन गुणनेशुभाशुभ बलेषु नरेवक्रमेण हन्यात् गुणयेत् ॥ एवं सति स्फुटतर खरदिष्टकष्टयतां ॥ एतदुक्तं भवति ॥ यस्य इष्टकष्टसाध्यं स वर्गस्थस्तस्य इष्टगुणलषड्बलस्य तद्गृहेश स्य इष्टगुणितषड्बलस्य वधात्तस्य मूलेन च ॥ शोध २० पत्राचा ॥

॥२७॥

होरादीन् विलिख्य एकोनपंचाशत्कोष्ठकाः संति तद्भिन्नायेशरः कोष्ठकसप्तकावलीनामित्युक्तं ॥ एषु मुखकोष्ठाः ग्रहस्थानीयाः तेषु प्राक्चक्रद्वयस्य शुभाशुभयोगचतुर्थांशो लेख्यः ॥ यथा रवेर्यस्य सप्तवर्गजनितेष्टबलयोगः कार्यः तस्य चतुर्थांशस्य पंचमचक्रे स्थितग्रहस्थानीयबले संगुण्य गुणितं बलं नूतनचक्रलानत्रग्रहस्थाने स्थाप्यं ॥ तथा वर्गस्थकष्टगुणषड्बलस्य तद्गृहेशकष्टगुणषड्बलस्य घातमूलेन वर्गस्थस्य कष्टचक्रस्थितग्रहस्थानीयबलं संगुण्य गुणितं बलं नवीनचक्रं विधायत त्र ग्रहस्थाने लेख्यं ॥ एवं वर्गस्थहोरेशयोरिष्टकष्टगुणितषड्बलयोर्घातमूलेन क्रमेण पंचमषष्ठचक्रस्थग्रहस्थाने गतवर्गस्थबले हत्वा नूतनचक्रद्वये यथास्थाने स्थापयेत् ॥ एवं वर्गस्थद्रेष्काणेशयोरिष्टकष्टगुणषड्बलघातमूलेन स्वस्वबले हत्वा अंतिमचक्रद्वये यथास्थानं स्थापयेत् ॥ एवं कृते सति सर्वेषां स्फुटदिष्टकष्टे भवतः ॥ इति चक्राष्टकं निष्पन्नं ॥ एवं स्फुटदिष्टकष्टसाधने प्रायः कष्टाधिक्यं भवतीति ॥ १२ ॥ केचिदिति ॥ केचित्तु अत्र होराशास्त्रे वर्गाधिपवशात् वर्गाणां अधिपास्तेषां वशात् तस्मात् शुभाशुभे बले वदंति यथा ॥ मह पश्चिमग्रहस्थित कूर स्वामित्वाच्चेच्च वदंति तदा रूपं शुभं शुन्यमशुभं पादमितमशुभमित्यादि ॥ तथा गृहे यस्य होरायां वर्तते स होरेशः स्याच्चेच्च तदा ग्रहस्थाने रूपं शुभं शुन्यमशुभं ॥ गृहस्थाने अनयोरर्द्धं होरास्थाने अन्ये पिहोरे शस्य तत्त्रिकोणाधिकारी कल्पः शुभाशुभबलाद्य होरास्थाने एवं द्रेष्काणादिवलवर्गेषु स्वाधिमित्राधिकारेषु तन्मतं शुक्रमेवास्ते यतो हि अ ग्रमनेव हृग्रशुभं आपादितं आदौ प्रथमं स्वतो दाहरणं ॥ रविः ७।२२।७।७ अयं स्वोच्चे स्वमूलत्रिकोणे स्वगृहे जीवलत्रयाणामष्टभिर्भागैर्गृहीतं जातं ०।२२।३।० एतत् शुभं जातं रवेरशुभं गृह जीवलं ०।७।७। रविः स होरायां वर्तते न

स्यासहजं शुभवलं रूपस्य अर्द्धमितं ०।१।२ रूपस्य द्वादशांशभागेन गृहीते जातं ०।७।२६ रूपात् शुद्धं जातं रवेरशुभांशं सहजं वलं ०।७।३४ अनयोः शुभाशुभयोरर्द्धमिते जाते रवेः शुभे होरावले ०।१५।०।५७ रविचन्द्रस्य द्रेष्काणे स्ति सरवेः समः अतो रूपस्य अष्टमांशो रवेः शुभांश सहजं वलं रूपस्याष्टभिर्भागेन गृहीते जातं ०।७।३० तद्रूपात् च्युतं जातं रवेरशुभांशं सहजं वलं ०।५२।३० अनयोरर्द्धमिते जाते रवेः शुभाशुभे द्रेष्काणवले ०।३।४५।०।२६।१५ रविभौमस्य सप्तमांशोऽस्ति रवेरधिमित्रं अतो रूपस्य अष्टमांशो रवेः शुभांशसहजं वलं त्रयाणामष्टभिर्भागेन गृहीते जातं ०।२२।३० रूपात् च्युतं जातं रवेरशुभांशसहजं वलं ०।३७।३० उभयोरर्द्धमिते जाते रवेः शुभाशुभे सप्तमांशे वले ०।११।१५।०।१८।४५ रविशुक्रस्य द्वादशांशोऽस्ति सरवेरधिशत्रुरस्ति अतो रूपस्य ०।२ दशांशः रूपस्य दशभिर्भागेन गृहीते [illegible] जातं शुभांश सहजं वलं ०।१२।५२ एतद्रूपात् च्युतं जातमशुभांशसहजं वलं ०।५८।०।२ उभयोरर्द्धमिते जाते शुभाशुभे रवेर्द्वादशांशे वले ०।०।८।४६।०।२६।१५ रविभौमस्य त्रिंशांशोऽस्ति सरवेरधिमित्रं अतो नवांशवलं तु स्ये शुभाशुभे त्रिंशांशवले ०।११।१५ ०।१८।४५ एवं चंद्रादीनां सप्तवर्गोद्भवानि शुभाशुभवलान्यानीय तत्स्थं चक्रद्वयं कुर्यात् तत्र यथास्थानं लेख्यानि॥

रवेः शुभयोगः ०।१५।१५ अस्य चतुर्थांशः ०।२।८।१५।४६ रवेः शुभांश सहजं वलं अस्यार्द्धं

एतदेव रवेः होरादिशुद्धस्वपिवर्गोत्थ शुभवलं॥ अथ रवेरशुभवलं योगः ०।१७।३५ अस्य चतुर्थांशः ०।१४।१५ रवेरशुभांशं सहजं वलं स्यार्द्धं ०।२।३० एतदेव रवेर्होरादिशुद्धस्वपिवर्गोत्थमशुभ वलं ज्ञेयं॥ एवं चन्द्रादीनामपि शुभाशुभवलान्यानीय चक्रद्वयं विधायतत्र यथास्थानं लेख्यानि॥ रविः भौमस्य गेहेऽस्ति

	र	च	म	बु	गु	भृ	श	र	च	म	बु	गु	भृ	श
शुभवलयोगः / अशुभवलयोगः	० ५५ ५२	० ३३ [illegible]	० ५६ २५	२ [illegible]	१ [illegible]	० [illegible]	० [illegible]	३ [illegible]	३ [illegible]	३ [illegible]	२ [illegible]	३ [illegible]	३ [illegible]	३ [illegible]

अतो भौमस्य प्रथमशुभे स्येनानेन ०।२६।१५ रव्यादीनां वर्गेशशुभे स्य गुणिते वेदा ४ सो स्य शुभवलचक्रं तत्तृतीयं रव्यादीनां वर्गेशा शुभे स्य गुणिते वेदा ४ सो स्य शुभवलचक्रं तत्तृतीयं॥ रवेर्वेदात्प्राप्तं शुभांश सहजं मिदं ०।७।१५ गुणितं स जातं रवेः शुभांश सहजं वले तृतीयं ०।२७।७ यथा भौमस्य प्रथमाशुभे स्येनानेन ०।२६।१५ रवेर्वेदात्प्राप्तं अशुभांश सहजं मिदं ०।५।१।७ गुणितं स जातं रवेः शुभांश सहजं वले तृतीये ०।१८ ३७ अथ रविः स्वहोरायां अस्ति अतो रवेः प्रथम शुभाशुभे स्याभ्यां आभ्यां ०।१५।१५।२६।४५ रवेर्वेदात्प्राप्ते शुभाशुभे होरावले एते ०।२।२९ ०।२०।२ एकैकेन गुणिते जाते रवेः शुभाशुभे होरावले तृतीये ०।२२।०।७५।१३ अथ रविः चंद्रस्य द्रेष्काणे अस्ति अतश्चंद्रस्य प्रथमशुभाशुभे स्याभ्यां आभ्यां ०।३३।४५।०।२६।१५ रवेर्वेदात्प्राप्ते शुभाशुभे द्रेष्काणवले एते ०।१२।२५।०।२।१३० गुणिते क्रमेण जाते द्रेष्काणे शुभाशुभे रवेस्तृतीये वले ०।५।१ १।१।१२ ७ अथ रविर्भौमस्य सप्तमांशोऽस्ति अतो भौमस्य प्रथमे शुभाशुभे स्याभ्यां आभ्यां ०।५।१।५।०।३।४५ रवेर्वेदात्प्राप्ते शुभाशुभे सप्तमांशवले एते ०।२।२९।०।२०।३ क्रमेण गुणिते जाते रवेः शुभाशुभे सप्तमांशवले तृतीय

अथ रव्यादीनां शुभवलेऽयोगः लिख्यते चक्रं

	र	च	म	बु	गु	शु	श
ग्र	[illegible]	[illegible]	० १५	० २५	[illegible]	२५	२५
हो	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्रे	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
स	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
न	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्वा	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
त्रि	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

रव्यादीनां प्रथम अशुभचक्रं लिख्यते

	र	च	म	बु	गु	शु	श
ग्र	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
हो	[illegible]	२६	२८	२८	२६	२८	२८
द्रे	२६	२८	२२	२२	२६	२८	२६
स	[illegible]	२८	२२	२२	२२	२२	२८
न	२८	१५	२८	१८	२६	२२	२२
द्वा	२८	२८	२८	१८	२६	२२	२६
त्रि	२८	२८	२२	२२	१५	२२	२८

ण

वं

वदा५।३१।२।३८॥ अथ रविगुरुं शोर्नवमांशोऽस्तिअतः गुरोः प्रथमशुभाशुभेक्याभ्यामाप्यांश।०।४८।३८।५६।१५ रवेः वेदाप्तो थेशुभाशुभेन वमांशावलेएते ०।१२।२६।०।२०।१३ क्रमेणगुणिते जाते रवेः शुभाशुभेन नवमांशावलेतत्तीये ०।११।४।१ ०।१३ अथ रविशुक्रस्य द्वादशांशोऽस्ति अतः शुक्रस्य प्रथमशुभाशुभेक्याभ्यामाप्या।१५२।२९।३।५१।२० रवेर्वदाप्तोद्वे शुभाशुभे द्वादशांशावलेएते ०।१२।२६।०।२०।१३ क्रमेणगुणितेजाते रवेः शुभाशुभे बले तत्तीये ०।८।१५।१।३।२६ अथ रविभौमस्य त्रिंशांशो द्वादशांशो ऽस्ति अतः सप्तमांशावलतुल्ये शुभाशुभे रवेः त्रिंशांशाबलेतत्तीये॥ एवं चंद्रादीनामपि बलान्यानि युक्त्या चक्रं हृद्यं कृत्वा विधाय॥ तत्र यथास्थाने लेख्यानि सूर्याधिष्ठितराशिहोरास्य भौमस्य इष्टगुणितषड्बलैक्यनानेन २।३।४२।१९ सूर्यस्य इष्टगुणितं षड्बलैक्यमिदं ०।५८।१९ गुणितं २।१५।३२ अस्य मूलं १।३१।३० अनेन सूर्यस्य तत्तीयं गृहजं शुभबलं ०।७।१८ गुणितं तत्तत्तं गृहजे स्पष्टमिदं स्पष्टवलं ०।२८।७ तथा भौमस्य कष्टगुणितषड्बलैक्येनानेन ०।३१।२८ सूर्यस्य कष्टगुणितषड्बलैक्यमिदं ०।८।३० गुणितं अथ रव्यादीनां वेदाप्ताहराअशुभांचतृतीयांश...

॥२८॥

रवेः

॥२८॥

	र	चं	मं	बु	गु	शु	श
ग्र	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
म	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
हो	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्रे	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
स	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
न	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्वा	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
त्रिं	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

कष्टगुणितषड्बलैक्यमिदं ०।८।३० गुणितं २।५।६।१४ अस्य मूलं ५।०।३० अनेन सूर्यस्य तत्तीयगृहजमशुभबलमिदं ०।८।३ गुणितं रवेः गृहजं स्पष्टं कष्टवलं २।०।४५।४८ अस्य सूर्यस्य स्वहोराधिष्ठितत्वात् स्वेष्टकष्टगुणषड्बलैक्याभ्यां एताभ्यां च ०।५२।१५।५।२५।१८ रवेः तत्तीये शुभाशुभे होरावलेएते ०।१२।० ०।५६।३ क्रमेणगुणिते जाते रवेः स्पष्टहोरोत्थे स्पष्टवले ०।१०।५९।५।२२ अथ सूर्या

	र	चं	मं	बु	गु	शु	श
ग्र	०।२०।३०	०।२५।४६	०।२२।५८	०।२१।५	०।२२।१	०।२३।१२	०।२३।१८
हो	०।२०।३०	०।२५।४६	०।२२।५८	०।२१।५	०।२२।१	०।२३।१२	०।२३।१८
द्रे	०।२०।३०	०।२५।४६	०।२२।५८	०।२१।५	०।२२।१	०।२३।१२	०।२३।१८
स	०।२०।३०	०।२५।४६	०।२२।५८	०।२१।५	०।२२।१	०।२३।१२	०।२३।१८
न	०।२०।३०	०।२५।४६	०।२२।५८	०।२१।५	०।२२।१	०।२३।१२	०।२३।१८
द्वा	०।२०।३०	०।२५।४६	०।२२।५८	०।२१।५	०।२२।१	०।२३।१२	०।२३।१८
त्रिं	०।२०।३०	०।२५।४२	०।२२।५८	०।२१।५	०।२२।१	०।२३।१२	०।२३।१८

धिष्ठितद्रेष्काणेशास्य चंद्रस्य सूर्यस्य चंद्रस्य इष्टगुणितषड्बलैक्ययोरनयो ०।५८।१९।२।३७।४२ कष्टगुणितषड्बलैक्ययोरनयोश्च ५।२५।४२।१।२३।२६ घातौ २।२२।१४।५२।२८।१२।१५ अनयोर्मूले १।२२।३।१।१।१७ एताभ्यां सूर्यस्य तत्तीये द्रेष्काणोत्थे शुभाशुभे बलेएते ०।५।१८।२।११।१५ यथाक्रमं गुणिते द्रेष्काणजे स्पष्टे इष्टकष्टे ०।८।११।१।२६।२० अथ सूर्याक्रान्तसप्तमांशेशास्य भौमस्य रवेश्च इष्टगुणितषड्बलैक्ययोरनयोः २।३।४२।१९।०।५८।१९ कष्टगुणितषड्बलैक्ययोरनयोश्च ५।२५।४२।१।३।२६ घातौ २।१।५४।१।४।२७ अनयोर्मूले १।३१।३६।१।४।२६ एताभ्यां रवेः तत्तीये शुभाशुभे सप्तमांशावलेएते ०।८।५३।२।१।१७ अनुक्रमाद्गुणितेजाते सप्तमांशजे स्पष्टे इष्टकष्टे ०।१३।१७।२।११।१९ अथ रव्याधिष्ठितनवमांशेशस्य गुरोः अर्कस्य चंद्र इष्टगुणितषड्बलैक्ययोरनयोः २।५६।३।५।०।५८।१९ कष्टगुणितषड्बलैक्ययोरनयोश्च २।४२।३।५।२५।४२ घातौ २।३।५।५।१५।२।१४ अनयोर्मूले १।३६।४।३।५५।५ एताभ्यां रवेस्तत्तीये शुभाशुभे बलेएते ०।१०।४।२।१।४२ यथाक्रमं गुणितेजाते नवमांशजे स्पष्टे इष्टकष्टे ०।१६।१।७।५।६।५८ अथ रव्याक्रान्तद्वादशांशेशस्य शुक्रस्य रवेश्च कष्टगुणितषड्बलैक्ययोरनयोः ०।४८।३।०।५८।१९ कष्टगुणितषड्बलैक्ययोरनयोश्च २।५१।४।१।५।२५।४१ घातौ ३।२६।७।१५।५ अनयोर्मूले १।५।१५।१।२।५ एताभ्यां रवेस्तत्तीये द्वादशांशजे शुभाशुभबले एते ०।८।१६।१।३।४।१ क्रमेणगुणितेजाते द्वादशांशजे स्पष्टे इष्टकष्टवले ०।१५।१९।२।१।२।१ अथ रविभौमस्य त्रिंशांशोऽस्ति अतो रवेः सप्तमांशोत्थस्पष्टइष्टकष्टतुल्ये त्रिंशांशजे स्पष्टे इष्टकष्टवले ०।१३।३।१२।११।१९ एवं चंद्रादीनामपि स्पष्टा इष्टकष्टवलान्यानि युक्त्या चक्रं हृद्यं विधाय तत्र यथास्थाने लेख्यानि॥ इति पद्धतिभूषणटीकायां सुबोधिन्यां इष्टकष्टसाधनाध्यायश्चतुर्थः॥४॥

शा

थ

॥२३॥

रव्यादीनां वर्गोत्तमसंज्ञे स्पष्टगुणितेवेष्टाप्रोक्तं चक्रं तृतीयं

ग्र	र	च	म	बु	गु	शु	श
ग	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
हो	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्रे	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
स	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
न	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्वा	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
त्रि	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

अथ आयुर्दायं द्विविधं तस्याय प्रयोजनं शिरस्तरिण्यो हि॥ विना राज्ञाय यद्वत् पृथु वसुमती राज्यमफलं विना भर्तारं यद्वद्युवती विहितमभूषणमपि॥ विना आयुर्दायेन प्रबलमखिलं ज्ञानकफलं भवेन्नेदृक् तस्मादेतमभिदधे तस्य गणितं॥१॥ यद्वत् यथा राज्ञा विना पृथुमहत् वसुमती राज्यं अफलं यद्वत् भर्त्रा विना युवती विहितभूषणमपि अफलं निष्फलं भवेत्॥ तस्मात् कारणात् इदं तस्यायुर्दायस्य गणितं इदं तं वीथ्यं अभिदधे वृ वे॥१॥ स आयुर्दायो द्विविधः॥ ग्रहयोगजः गणितागतश्च॥ ग्रहयोगजो त्रिविधः॥ नियतायुर्दायः परमायुर्दायः अमितायुर्दायः चेति वो ज्ञानकफलमयेषु॥ अथ गणितागतायुर्दायः चतुर्विधः अंशोद्भवः पिंडजः नैसर्गिकः जीवशर्मोदितश्च॥ तत्र अंशोद्भव आयुर्दायः कर्मयोग्यगुणकः स्फुटगुणकश्च ययोर्गुणकयोर्वधः मूलं॥ स्फुटगुणकस्तु उच्चचेष्टागुणकयोर्वधः मूलं॥ अतः आदौ उच्चचेष्टागुणकौ स्फुटगुणकं च स्पष्टीकरणसाह॥ त्रयाद्यल्पकमरीचयो

अथ रव्यादीनां वर्गोत्तमसंज्ञे स्पष्टगुणितेवेष्टाप्रोक्तं चक्रं तृतीयं

ग्र	र	च	म	बु	गु	शु	श
ग	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
हो	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्रे	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
स	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
न	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्वा	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
त्रि	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

॥२२४॥

रव्यादीनां स्पष्टदृष्टि चक्रं चतुर्थं

पिधा:

ग्र	र	च	म	बु	गु	शु	श
ग	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
हो	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्रे	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
स	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
न	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्वा	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
त्रि	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

स्वकुगुणाः शरक्ष्माकलायुताश्च कलादिकौ भवत उच्चचेष्टागुणौ॥ त्रयाधिकमरीचयः स्वगुणताडिताः स्वाग्निभिः कलाभिरयुतागुणौ दैनंदिनघातमूलं स्फुटः॥२॥ त्रयाद्यल्पकायेमरीचयः उच्चचेष्टारश्मयः ते अष्टकुभिः पंचदशगुण्यमेतर्थाः संतः शरक्ष्माकलायुक्ताः पंचदशकलायुक्ताः संतः रहजातके कलादिकौ उच्चचेष्टागुणौ उच्चचेष्टगुणौ उच्चचेष्टाज्ञकौ गुणकौ भवतः अथ त्रयाद्यधिकायमरीचये चेत् स्वरवगुणताडिताः स्त्रिंशगुणिताः संतः स्वाग्निभिः अयुताः रहिताः संतः गुणौ भवतः एतदुक्तं भवति यस्य उच्चगुणासांनि तस्याच्चरश्मयः उच्चध्यांके अंत्यो यश्चेत् नहि साये यथास्ति पंचदशभिगुण्याः उच्चध्यांके पंचदशकलादियुक्ताः कार्याः॥ एवं केलादिक उच्चगुणकः स्यात्॥ कलास्थानेषु अभिक्रमेण रूपात्मकः स्यात्॥ एवं चेष्टारश्मितश्चेष्टागुणकसाध्यः॥ अथ उच्चरश्मयः॥ उच्चध्यांके स्वप्रियकाश्चेत् नहि साथ यथास्ति त्रिंशगुणा उच्चध्यांके त्रिशल्कलाहीनाकार्याः॥ एवं कृतेन कलादिक चेष्टागुणः स्यात्॥ उच्चध्यांके

रव्यादीनां स्फष्टदृष्टचक्रं चतुर्थं

ग्र	र	च	म	बु	गु	शु	श
ग	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
हो	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्रे	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
स	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
न	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्वा	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
त्रि	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

कला

धे

षष्ठांशभक्ते रूपात्मकस्यात्॥ अर्थात् त्रिमितरविमिश्रुउच्चवनूषष्टिकलात्मको गुणोस्यात्।॥ एवमुच्चगुणकचेष्टागुणको तयोरभिघातोवधः तस्यमूलं सस्फुटः स्फुटगुणकः स्यर्थः भवतीति शेषः॥ उदाहरणं॥ रवेरुच्चरश्मयः २।३२।३० एतेउर्ध्वी केच्यल्पाः संतः अतः पंचदशगुणिताः ३७ जाताः ३२।५२।३० [illegible] तिगुपरिपंचदशकलागुणकाः ५२।५२।३० अयमेवकलाघोउच्चगुणकः उपरिषष्ट्याभक्तः सन्जातोरूपात्मकः ०।५२।५२ एवं चंद्रादीनामपिउच्चगुणकाः सा ध्याः अथरवेः चेष्टारश्मयः १।२०।२० एते उपरिअल्पाः संति अतोपंचदशगुणिताः संतः जाताः २१।६।० उर्ध्वांके पंचदशकला गुताः२६।६।० अयंकलाधरवेश्चेष्टागुणकः उपरिषष्ट्याभक्तः सन्जातोरूपात्मकः ०।२६।६ एवं चंद्रादीनामपिचेष्टागु ॥३०॥ णकासाध्याः अथरवेः उच्चगुणकाः ०।५२।५२ चेष्टागुणकः ०।२६।६ अनयोरभिघात ०।२३।० अस्यमूलं जातोरूपात्मको

अथवर्गोत्तमस्थितरव्यादीनांबलं | रव्यादीनांउच्चचेष्टागुणका | रव्यादिनांचेष्टागुणकाः॥ ॥३०॥

स्व	गमि	मि	स	श	अश	
६०।०	४८।३४	५९।५०	३०।०	२८।०	२०।०	स्वगृह
३०।०	३०।०	३०।०	३०।०	३०।०	३०।०	स्वहोरा
२५।०	२५।०	२५।०	२५।०	२५।०	२५।०	अधिमित्रहोरा
२१।०	२१।०	२१।०	२१।०	२१।०	२१।०	मित्रहोरा
१५।०	१५।०	१५।०	१५।०	१५।०	१५।०	समहोरा
८।२०।२५।०	८।२०।२५।०	८।२०।२५।०	८।२०।२५।०	८।२०।२५।०	८।२०।२५।०	अधिशत्रुहोरा

र	च	म	बु	गु	शु	श
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

र	च	म	बु	गु	शु	श
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

॥ रवेः स्फुटगुणकः ०।३६।१७ एवं चंद्रादीनामपि स्फुटगुणकासाध्याः इतिगुणत्रयमुक्त्वा वर्गोत्तमाध्यायाधिकारं वक्तुमुपक्रमते ॥ गृहसप्तिवर्गोत्तमरूपनवर्गकमाश्रयगुणकोयसंतति लक्षयाहमनिज्ञायते॥ योराशिरत्र नवमांशकएवनस्यवर्गोत्तमः शुभफलकथितोथस्वेटो॥ वर्गो अधिशत्रुहोरा॥ त्तमे निजगृहे निजनंदभागे स्वत्र्यंशकेसतिमयाश्रयउच्यते यं॥३॥

अत्र जातकेयोराशिस्तस्यैव नवमांशः वर्गोत्तमः कथितः सशुभफलोस्येयरतिशेषः॥ अथरवेश्च वर्गोत्तमे निजगृहेस्वगृ मो हे निजनंदभागेस्वनवांशे स्वत्र्यंशे स्वद्रेष्काणेस्थिते सति मया अयं बुद्धिस्त्वूरसर्थः आश्रय उच्यते॥३॥ अथस्वाधि मित्रसमशत्र्वधिशत्रुराशिगृहस्थितग्रहसमाश्रयफलाधिककलामानमाह॥ निजगृहे स्वगृहे ६० गगनेंदु मा दिहकलाविकलाः समुदीरिताः अधिसुहृद्भवने सुतुरंगमः ४८ प्रमितयो निगमत्रितयोन्मिताः॥४॥ अथसुहृद्भ वने नवमार्गणाः ५९ कुपवनाः ५१ समभे खगुणाः ३० नभः रिपुगृहे खभुवो गजाभ्रमयो १८ ध्यरिगृहेनिगमाः के नगाभ्रमयः १७॥५॥ स्वेनिजगृहेस्थिते सति खरसाः ६० षष्टिमिताः कलागगनं ० शून्यं विकलाःसमुदीरिताः कलाः कथिता॥ अधिसुहृद्भवनेस्थिते सति अष्टतुरंगमप्रमितपः अष्टतुरंगमाः अष्टसप्ततिप्रमितिप्रमाणंपासांताः कलाःनि गमत्रितयोन्मिताः चतुस्त्रिंशत्संख्याविकलाः समुदीरिताः॥५॥ अथसुहृद्भवनेस्थितेरवेचखेटेनमार्गणाः एकोनषष्टिप्रमिताः कलाः कुपवनाः ५१ एकपंचाशत्तुल्यविकलाः समुदीरिताः समभेसमस्यभे गृहेस्थिते खगु णमितरीकलाः नभः शून्यं विकलाः समुदीरिताः रिपुगृहस्थितेरवेरखभुवः दशमिताः गजाभ्रमयः अष्टाद शमिताः विकलाः समुदीरिताः॥ अध्यरिगृहे अधिशत्रोः गृहेतस्मिन्स्थितेनिगमाः चतुर्मिताः कलाः नगाभ्रमयः सप्तदशविकलाः समुदीरिताः॥५॥ अथस्वादीनां होरादिवर्गस्थितेग्रहस्याश्रयः कलाभुजंगप्रयातेनाह॥ तु भेनस्ववधेनचाह॥ खरामाः ३० नभः स्वस्यहोरादिवर्गेधिमित्रगृहस्याक्षनेत्राणिपक्षाः॥ सुहृत्खेचरस्येंदुदस्त्रो खचेदाः उदाशिनेखेटस्यशक्रेदवस्त्रा॥ शात्रोर्गजानरवाक्षोक्ता अधिशत्रोःशरानभः॥ अथवर्गोत्तमा होरायांस्वद्रेष्काणेसप्तमांशेस्वनवमांशेसद्वादशांशे स्वत्रिंशांशे वास्थितेरवेटेत्रिंशत्कलाशून्यविकला न भः विकला स्युः एवमग्रेपिद्रष्टव्यं॥ अधिमित्रगृहस्यहोरादिवर्गस्थितेअंशानेत्राणिपंचविंशतिमिताकलाःपक्षेशून्य

विकलाः षोमाः॥ सुहृत्खेचरस्य होरादिवर्गस्थिते नंदुरस्राः कलाः खवेदाश्च विकलाः कथिताः उदासिनखेटस्य समखेटस्य
होरादिवर्गस्थिते नवांग्ध्रयः कलाः स्वश्विविकलाः उदीरिताः॥६॥ शत्रोः होरादिवर्गस्थिते खेटे गजाः कलाः नखाः
विकलाः प्रोक्ताः॥ अधिशत्रोर्होरादिवर्गस्थिते खेटे शराः कलाः नभःचि विकलाः प्रोक्ताः॥ उदाहरणं॥ अथ चंद्रनवांशे
स्थितः अतः प्रथमप्रकारेणास्याश्रयः गुणः साध्यते॥ मर्थात् चंद्रो रविगृहस्थितः रविश्चास्य समः अतः चंद्रस्य गृहस्थाने
त्रिंशत्कलाः ३० पूर्णाविकलाः ० चंद्रः समस्य रवेः होरायां च वर्ततेऽतः चंद्रस्य होरास्थाने जातो सत्रापंचदश कलाः अ
॥३५॥ न्यविकलाः अथ चंद्रः शत्रोर्गृहस्य द्रेष्काणे अस्ति अतद्द्रेष्काणे चंद्रस्य अष्टौ कलाः विंशति विकलाः आग
ताः अथ चंद्रः शत्रोः शुक्रस्य सप्तमांशे स्थितः अतः सप्तमांशस्थाने जाः अष्टौ कलाः ८ विंशति विकलाः २० एवं अ
थ चंद्रः स्वनवांशे अस्ति अतः त्रिंशत्कलाः ३० शून्यं विकलाः चंद्रस्य नवमांशस्थाने जाः अथ चंद्रस्य शत्रोः शनेर्द्वाद
शांशे स्थितः अतो द्वादशांशे अष्टौ कलाः विंशति विकलाः॥ अथ चंद्रस्य शत्रोर्गुरोः त्रिंशांशे स्थितः तत्त्रिंशांशे जा
ष्टौ कलाः विंशति विकलाः इति सप्तवर्गजकलाविकलानां कृतमिति वक्ष्यमाणोक्तेश्चंद्रस्य सप्तवर्गजकलाविकलानां ॥३६॥
कलानां मागतानामैक्यं १०८।२० इदं षष्टिभक्तं सजातरूपात्मको आश्रयगुणकः १।४८।२० एवं बृहस्पतेः स्व
राशिस्थत्वात् अनेनैव प्रकारेणाश्रयगुणकः साध्यः अथ वर्गोत्तमायुर्नेयं हे आश्रयमनुष्टुभुत्तरार्द्धे न भवति
जातो॥ अर्थेति॥ अथ वर्गोत्तमांशिः यः वर्गोत्तमस्य गृहस्य द्रेष्काणस्य नवांशेश्च वृत्तिभिरधिकारेः तुनेरोहि तेखेटे सत्रिआ
त्रयंप्रवृत्त॥ अथ अधिमित्रगृहस्थिते खेटे सप्तवर्गज आश्रयकलाविकलाः भुजंगप्रयातप्रमाणिकाभ्यामाह॥ अ
धिष्ठाते पसार्द्धसप्ताग्निलिप्ताः द्वाभ्यां कृतिः स्वस्य होरादियगौ॥ अधिष्ठस्य पादोनितानंदचंद्राः सपादा नृपामित्र
खेगामिनोत्र॥८॥ समस्य पादस्युः कृशिवाद्विषांघ्रिसंयुतारसा॥ अधिद्विषांघ्रिवर्जिताः समुद्रसंमिताः स्मृताः॥९॥
अधिष्ठस्य अधिमित्रस्य आलयगृहस्थिते खेटे दस्रं तुसंध्यपर्स्वर्द्ध सप्तद्वे नएकस्याद्वेनेस्यर्थः॥ सहवर्तमानाः

सप्ताग्निमिताः कलाः लिप्ताः स्युरिति शेषः स्वस्य होरादिवर्गस्य होरायां स्वद्रेष्काणे स्वसप्तमांशे स्वनवांशे स्वद्वादशांशे स्व
त्रिंशांशे चेत्यर्थः॥ दस्रौ पादलेन अकस्य अर्द्धेन त्रिंशद्धि कलात्मकेन आढ्या युक्ता आकृतिः द्वात्रिंशतिः कला इत्यर्थः॥
अधिष्ठस्य होरादिवर्गे पादोनिपादेन पंचदशाविकलात्मकेन ऊनिताः नंदचंद्राः कलाः अत्र जातके मित्रखेगामिनाः
मित्रसंज्ञः खेगामीग्रहस्तस्य होरादिवर्गे सपादाः पादेन पंचदशाविकलात्मनेन सहवर्तमानाः नृपाषोडशाः कलाः समस्ये
तिस्पष्टार्थः॥ अथ सुहृद्गृहस्थिते खेटे सप्तवर्गज आश्रयकलाविकलाः भुजंगप्रयातप्रमाणिकाभ्यामाह॥ सुहृद्गृहं
तेगामिनो रामबाणा अथ स्वस्य होरादिवर्गे नखाः खं॥ अधिष्ठस्य तत्कैर्दवः शुन्य वेदाः सुहृत्खेचरस्यो ब्धिरूपाणि
भानि॥१०॥ स्पष्टार्थः॥ समस्य खं रवोनभोद्विषः शराद्रिवकृयः॥ अधिद्विषो हुताशनाः खलोचनान्यनुक्रमात्॥११॥ स्प
ष्टार्थः॥ अथ उदासिनगृहस्थिते खेटे सप्तवर्गजाश्रयकलाविकलाः भुजंगप्रयाताभ्यामाह॥ उदासीनभेबाणरूपाणि
पूर्णतनस्वस्य होरादिके ऽक्षेदवः खं॥ अधिष्ठस्य दस्रं दवो व्योमरामाः सुहृत्खेचरस्याभ्रचंद्राः खबाणाः॥१२॥ उदासिन
खेटस्य वाजिनो व्योमवन्हयः॥ अरेर्वेदाश्च विषयश्चंद्रा अध्यरेर्देविवन्हयः॥१३॥ इति स्पष्टार्थः॥ अथ शत्रुगृहे
स्थिते खेटे सप्तवर्गजाश्रयकलाविकलाः भुजंगप्रयातप्रमाणिकाभ्यामाह॥ द्विषद्खेटगेहे शराराम राम अथ स्व
स्य होरादिवर्गे दिशः खं॥ अधिष्ठस्य दंतो बलोः पूर्णपक्षाः सुहृत्खेचरस्याक्ष्योरामचंद्राः॥१४॥ स्पष्टं॥ समस्य मा
र्गणा विषयद्रिपोदयं नगाब्धयः॥ अधिद्विषानिशापतिः रवौयशश्यसम्मताः॥१५॥ स्पष्टं॥ अथाधिशत्रुगृहस्थिते
खेटे सप्तवर्गजाश्रयकलाविकलामात्सभारिणिदोधकाभ्यामाह॥ अधिशत्रुगृहे यदा खरामा अथ होरादिगणे
खिले स्वकीये॥ तुरगाः प्रमिताः खरामतुल्या॥ अधिमित्रगृहे सरे शराआः॥१६॥ स्पष्टार्थः॥ मित्रभे चपयना

शारदस्त्राः स्युः समजेऽहनाः शरवेदाः॥ वोरिभयेनयने शरतुल्या अध्यरिजेहिमगुशरचंद्राः॥१७॥ स्पष्टार्थः॥ अथ क
लाविकलोद्भवमाश्रयगुणकं पूर्वार्धेनाह॥ इति सप्तवर्गजकलाविकलानां रूनमैक्यमाश्रयगुणकलिकाद्यः॥
कथिताश्रयस्फुटगुणाहतिमूलं खलु कर्मयोग्यगुणको गणकोक्तः॥१८॥ इति पूर्वोक्तप्रकारद्वयेन उक्तानां सप्त
वर्गजकलाविकलानां कृते ऐक्ये कलिकाद्यः आश्रयगुणः स्यात्॥ षष्टि १ गतो रूपात्मकः स्यादित्यर्थः तत्र नखेयं॥
उदाहरणं॥ अथ रवेः वर्गोत्तमाद्यधिकारोक्तलाद्यनवरात्रप्रकारेण आश्रयः साध्यते॥ यथा॥ अत्र रविरधिमित्रस्य भौ
मस्य गृहे अस्ति अतो रवेर्गृहस्थानजाः सप्तत्रिंशत्कलाः त्रिंशादिकलाः आगताः अथ रवेः स्वहोराशिस्थितत्वात् द्वा
विंशतिकला होरास्थानजाः २२।० अथ रवेः समस्य चंद्रस्य द्रेष्काणोस्ति अतो रवेर्द्रेष्काणजा एकादशकलाः ११ पंचदश वि
विकलाः १५ अथ रविरधिमित्रस्य भौमस्य सप्तमांशे त्रिंशांशे चास्ति॥ अतो रवेः स रव्यादीनां सप्तवर्गजाश्रयकलाविकला
रव्यादीनां आश्रयगुणकः॥ [illegible] राजाः अष्टादशकलाः १८ पंचचत्वारिंशदादिकलाः

र	च	म	बु	गु	शु	श
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	२०	२०	[illegible]	०	[illegible]	[illegible]

एते तुल्यत्रिंशांशजाः॥ अथ रवेः अधिमित्रेगुरुन वांशस्थितत्वात् नवांशजाः पादोनिताः नंदचंद्राः १९।४५ कलाः अथ रवेरधिशत्रुशुक्रद्वादशांशस्थितत्वात्
स्वः ३ कलाः पंचचत्वारिंशदादिकलाः ४५ एवं रवेः सप्तवर्गजकलाविकलानां रू
नमैक्यं कलिकाद्यो जातः आश्रयगुणकः १३।७।५० षष्टिभक्तो जातो रूपात्मक
कः २१।०।१५।० एवं वर्गस्थाधिकारचतुष्टयहीनानां भौमादीनामपि आश्रयगु
णकाः साध्याः॥ एवमाश्रयगुणकमुक्त्वा कर्मयोग्यगुणकं उत्तरार्धेनाह॥ कथिते
ति॥ कथितो ये आश्रयस्फुटगुणा तेषां राहतिस्तस्याः मूलं खलु इति निश्चयेन कर्मयोग्यगुणकं गणकोक्तः॥१८॥

	र	च	म	बु	गु	शु	श
ग	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
हो	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्रे	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
स	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
न	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्वा	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
त्रि	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

दि
२
॥३२॥
॥३२॥

उदाहरणं॥ रवेः स्फुटगुणकः ०।।।७० आश्रयगुणकः २।११।२५ अनयोर्घातो मुत्रीयो फोयेनाहतिः ११३।७।२० अस्याः मू
लं जातः कर्मयोग्यगुणकः १।१६।२५ एवं चंद्रादीनामपि कर्मयोग्यगुणकाः साध्याः॥ अथ लग्नार्केंदूनां षड्बलाधिक्ये
क्रमेण शायुर्दाया आयुर्दायप्रवर्तनं तेषां त्रैवल्ये जीवशर्मायुर्दायं लग्नस्थानेन वदेत् भुजंगप्रयातेनाह॥ विलग्नेन बला ग्न
ढ्येंऽशकायुः प्रदिष्टं रवौ पिंडमिंदौ निसर्गायुरुक्तं॥ बलोने त्रये जीवशर्मोक्तमायुर्विलग्नस्य [illegible] सवीर्या विलोनाः॥१९॥
विलग्नबलोत्पषड्बलाधिक्ये सत्यायुः प्रदिष्टं मुनिरिति शेषः॥ रवौ बलाढ्ये सति पिंडं पिंडस्य पूर्वं आयुः प्रतिष्ठं॥ इं
दौ बलाढ्ये सति निसर्गायुरुक्तं त्रये लग्नार्केंदुत्रये बलोने बलषड्बलउनेभ्युनं [illegible] स्मिन्ने बलोने निर्बले सतीत्यर्थः॥
जीवशर्मोक्तरूक्तं॥ विलग्नं [illegible] त्रिष्वल्पवीर्याः त्रिष्वल्पवीर्येषु षड्बलं एषां ते अल्पवीर्याः संतः बलोनाः निर्ब
लास्युः॥ एतदुक्तं भवति॥ लग्नेन [illegible] षड्बलं चेत्तदा जीवशर्मोक्तं वक्ष्यमाणमायुः कार्यं ननु निर्बलत्वे
पि तन्नुनाधिक्यादंशायुर्दायादिः॥ अत्र लग्नस्य रविचंद्रापेक्षया षड्बलाधिक्यादंशायुर्दायः प्राप्तः॥ अथ गणांशा
युर्दायकलाः स्यागतयाह॥ पापीनि [illegible] र्वरवगगानां लिप्तिकाः खगगनाबुधिदस्रैः॥२०॥ भाजयेत्तदनुशेषक
तुल्या अंशकायुषि कलाः क्रमशः स्युः॥२०॥ पप्रीनिरमण [illegible] स्वरवगानां लिप्तिकाः खगगनांबुधिदस्रैः भाजयेत्॥ एत
दुक्तं भवति॥ यस्य ग्रहस्यायुः कलाविधीयं तेन स्वराशयः त्रिंशताकुणाः अधःस्थितांशो युक्ताः ते पुनः षष्ठ्या गुण्यः
अधःस्थितकलाभिर्युक्ताः नाम्न चतुर्विंशतिशतेन भाज्याः तदनुशेषकतुल्याः अंशकायुषि कलाः क्रमशः स्युः॥
अस्योदाहरणं॥ रविः ७।२१।४।१८ अस्य प्राप्तकलाः [illegible] १९ एताः चतुर्विंशति रव्यादीनां कर्मयोग्यगुणकाः
शतैर्भक्ताः शेषमिताः जाताः रवेरंशायुः कलाः १० [illegible] १८ एवं चंद्रादीनामंशायुः कलाः
साध्याः॥ अथांशायुः कलानां चक्रपाताद्युक्तं [illegible] हरगुणकानुसारादूर्ध्वचिक्रिडितेनाह॥
लग्ने पापखगो नितरसभतः स्वल्पेतदंशादिके दिघ्नभेकुन्हते कलादिके हरः सौम्ये [illegible] तेनाहतः॥

र	च	म	बु	गु	शु	श
१	१	१	१	१	१	१
६	४	२८	३४	५८	२२	४८
२५	६	३०	२०	३३	२२	१६

रमण

एकाल्पेः सपदानवाहराविपुकृत्स्निभिरलोनेगुणः सौम्याः नेसहरांघ्रि हीनितमहि चक्रार्द्धहानोगुणः॥१४॥ पापरखेटोगे
नितेलग्नेसरेभतः खल्पेसति नतु अंशादिके ... दिघ्नेसत्यभेकुंभ हतंसत्र कलादिकहरः स्यात्॥ सौम्यानितरसभतः
सल्पेसति पागुत्र कलादिकहरोद्विघ्नसहरः स्यात्॥ अथद्विहोनितेलग्नेसरेभतोधिकेसत्तिहरसंभवोना
स्ति एकाल्पेरवजैलेहरेसति हराधियुक्तारमिगुणः स्यात्॥ सौम्येनहीनाराधे सतिवसुधाल्पेसतिनिजहरांघ्र्
नामहीगुणःस्यात्॥ एतदुक्तंभवति॥ एकाल्पेपापहरेरूपपर्युद्धसतिगुणःस्यात्॥ पदागुणस्तदाहरोनगम्यहः॥
द्विगुणितहराद्रूपाल्पेसति द्विगुणितचतुर्थांशोरूपयुद्धसति गुणः स्यात्॥ अत्रोदाहरणं॥ रविः ७।२९।४७।१८
अनेनलग्नेस्मिन् ६।१४।५५।५७ हीनेसति जातं १०।१७।१९।३५ अत्रोर्ध्वेरसभाधिक्यात् हरसंभवो नास्ति॥ चंद्रः
०।१।२८।१४।४५ अनेनोनितेलग्ने सति जातं २।४।१।७।८६ दशराशिस्थाने षडल्पे अतोराशिस्थाने कुहतं १ भागाद्येद्विगु
णितंसत् जातं फलाद्यं २।४।१८।९ एन चंद्रस्य शुभसात् द्विगुणितंसत् जातो चंद्रस्य कलाद्यो हरः॥ ४।१६।३६ भौ
मः एतन्नूनेलग्ने जातं ७।६।३६।४४ अस्मात् प्रागवज्जातो कलाद्यो हरः॥ ०।१३।१७

स्पष्टादिनां अंशायुः कला मध्यमाः॥						
र	चं	मं	बु	गु	शु	श
१८७	६६	८११	८८	१३१	६८१	१७३८
१८	४५	११	४९	४४	२८	२

रूपादल्पेपमतोरूपाद्युद्धेजातो कलाद्योभौमस्य गुणकः ०।४६।४७ अत्र पूर्ववहरो
नः ग्नायुः बुधगुरुशुक्रशनिहीनलग्नेराशिस्थानेषडधिकेलाते षां हरसंभवोना
स्ति अथांशायुः कलानां चक्रपातार्द्धहन्यास्फुटीकरणस्यागतयाहा॥ भाजिता
निजहरेणखगायुर्लिप्तिकाः फलकलाविकलाभिः॥ वर्जितास्फुटतराः सुधियोक्तास्ताशुलेन गुणितागुणक
श्चेत्॥२३॥ सुधीयाः खगायुर्लिप्तिकाः निजहरेणभाजिताः ससः फलकलाविकलाभिः वर्जिताः ससः स्फुटतरा
उक्ताः श्चेत्गुणकः स्यात्तेन गुणेनगुणिताः ससः स्फुटतराउक्ताः॥ अत्रोदाहरणं॥ चंद्रस्य हरः ०।४।१६।३६
जि

चंद्रस्यांशायुः कलाः ७६६।४५ हरस्यसावयवत्वाद्द्विवारं षष्ट्यासवर्णितः १५७९६ अंशायुः कलाअपिद्विवारं षष्ट्यासव
र्णिताः ७६०।०० एताः सवर्णितहरेणभक्ताः ससः लब्धं कलाविकलाः १७।१७ आभिः एताश्चंद्रस्यांशायुः क
लाः ७६६।४५ वर्जिताः ससः चंद्रस्य जाताश्चक्रपातार्द्धहानिसंस्कृतांशायुः कलास्फुटतराः ५८७।२८ भौमस्य गुण
कः ०।४६।४७ अनेनभौमस्यांशायुः कलाएताः १९१९।१७ गोमूत्रिकान्यायेन गुणिताः ससः जाताचक्रपातार्द्धहानि
संस्कृताअंशायुः कलास्फुटतराः १९१८।२८ अन्येषां हरगुणकाभावात्॥ यथास्थिताअंशायुः कलाः अथैकभेद्वि
बहुरग्रहाणांमध्येषड्लोधिकस्यैव चक्रपातार्द्धहानिरथोद्धरयाहा॥ एकभेद्विबहवोनभश्चराः संस्थितायदिते
षाबलाधिकः॥ एकएवगगनेचरः सदाचक्रपातदलहानिहृद्भवेत्॥२४॥ एकभेद्विबहवोनभश्चराः यदिसंस्थिताः
तदाबलाधिकएकएवगगनेचरः सदाचक्रपातदलहानिहृद्भवेत्॥ अत्रोदाहरणप्रायमिदं॥ अथग्रहाद्यंशायु
साधनंस्यागतयाहा॥ कर्मयोग्यगुणकेनविनिघ्नाआयुषः स्फुटकलाखनखाप्ताः॥२०॥ वर्षमासदिवसादि
फलंयत्स्यात्तदंशभवमुत्तममायुः॥२५॥ स्पष्टार्थं॥ अत्रोदाहरणं॥ रवेः कर्मयोग्यगुणकः १।१६।२५ रवेरंशा
युः स्फुटकलाः २३८४।१८ एताः कर्मयोग्यगुणकेनगुणिताः ३०३६।७८ खनखाप्ताः २०० लब्धं वर्षाणि १५ शे
षं ३६।७८ द्वादशगुणितं अधः षष्ट्याभक्तेलब्धमुपरियोजितं जातं ४४०।० एतस्मुनद्विशताभक्ते
लब्धमासौ २ शेषं ४०।० त्रिंशद्गुणितं १२००।० पुनः द्विशताभक्तेलब्धं दिवसाः ६ शेषं ०।० अग्रेकाभावात् जा
तंरवेः वर्षाद्यंशायुः १५।२।६।०।० एवं चंद्रादीनामपिवर्षाद्यंशायुषिसाध्यानि॥

चंद्रभौमयोश्चक्रपातार्द्ध		
चं	म	हानिहरगुणौ
२६	२६	
४५	५३	
हारगुणाः		

सर्वेषां ग्रहाणां वर्षाद्यंशायुः॥								
र	चं	मं	बु	गु	शु	श	ल	यो
१५	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
०	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	०	[illegible]
०	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

ग्रहाणां चक्रपातार्द्धहानिसंस्कृतअंशायुः॥						
सूर्य	चंद्र	मंगल	बुध	गुरु	शुक्र	शनि
२३८४	५८७	१९१८	८३८	२७३९	२४८२	१७३८
१८	२८	२८	[illegible]	४४	२८	२

२ श्री११८१५१ ५३।२

अथांशायुःसाधनं शोधकेनाह॥लग्नकलाखखाब्धिहृद्विभक्ताः२१६०० शेषैर्मिताः स्वनुराधकाः स्युः॥ताःस्वनरैर्विहृताइ
ह लब्धवर्षमुखं तनुसंभवमायुः॥२५॥स्पष्टं॥उदाहरणं॥लग्नं ६।१६।५५।५७ अस्य कलाः ११५ एता खखाब्धिहृद्भि२१६००
र्भाक्ताःसत्यः शेषमिताः लग्नस्यांशायुःकलाः २२१५।५७ रमाप्रावद्विंशत्याः ११ कलास्युःसः लब्धं लग्नस्यवर्षाद्यंशायुः ११।०।२८
३५।२४ अथ लग्नस्यवर्षाद्यंशायुषि संस्कारविशेषं शोधकेनाह॥लग्नबले गमितेऽभ्यधिकेवा राशिमितं तनुसंभवमा
युः॥तत्पहतं१२ रामुखोन्मितघस्रैर्युक्तमयं विधिरंशज एव॥२६॥लग्नबले लग्नस्यषड्बले गमितेनुर्ध्वस्थाने षड्
परिमिते वा अभ्यधिके षडधिके सति लग्नायुःराशि परिमितवर्षैर्वर्षस्थाने योजितं सत् द्वादशगुणितां रामुखो
न्मितदिवसाद्यं यथास्थानं योजितं सत्॥लग्नस्यांशायुःस्फुटं स्यात्॥अयं विधिरंशजे रामुर्दाय एव॥न पैंडादिषु॥
॥२६॥ अर्थात्लग्नषड्बले षडूने सति नायं संस्कारः॥अत्रोदाहरणं लग्नस्य षड्बले षडधिके अतो लग्नस्य राशिमितवर्षैः षड्भिः
द्वादशगुणितलग्नांशमुखोन्मितघस्रैरभिरब्धैः२७।१०।३६ लग्नांशायुरेतत्॥११।०।२८।३५।२४ यथास्थाने योजितल ॥२६॥
ग्नांशायुर्वर्षादि १७।१२१।४६।०॥अथ पैंडायुर्दाये योगिवर्षाणि तोटकेनाह॥अथ नंदभुवो१९ स्वपमा२५
त्तिथयो१५ रवयः१२ स्तिथयो१५ कुयमाः२१ खयुमाः२०॥नलिनीरमणप्रभृतिद्युसदामिति पिंडभवायुषिव
रूपना र्षमितिः॥२७॥अथांशायुर्दायानंतरं खलुमालो पिंडभवायुर्दाये पठुकेति शेषः॥नलिनीरमणप्रभृति द्युस
दामितिवर्षमितिःस्यात्॥इति किं नंदभुवरसादिस्पष्टार्थं॥अथ महागानिसर्गायुर्दाये पयोगिअष्टोतोट
केनाह॥खपमा२० रजनीरमणा१ नयने२ खचरा९ भुजगाक्षि नय१८ खयमाः२०॥खशरा५० क्रमतो रविनो द्यमिति
भवनीह निसर्गभवायुषि वा॥२८॥इति स्पष्टार्थः॥अथ पिंडायुर्दाये निसर्गायुर्दाये साधने भुजंगप्रयातप्रमाणिकाभ्या
माहन्ये यथाषड्बलेभ्योऽधिकं स्यात्तथा ये विधेयं महाचीनतरं तत्स्पलिप्ताः॥खे च कार्द्धहृत्युक्तसंस्कारवसो निजाद्धा

हताश्चक्रलिप्ता२१६०० विभक्ताः॥२९॥समादियत्फलं भवेत्तदेव पिंडसंभवं॥तथैव देयविद्वरैर्निसर्गजायुरीरितं॥३०।
यथाप्रहे भ्य इति समादियत्फलं मिति स्पष्टार्थं॥अत्र पिंडायुर्दायोदाहरणं॥रविः ७।२४।५७।१९ रवेरुच्चं०।१०।०।० रयु प्रथम२
च्चयोरंतरं षड्भाधिकं ७।१९।४७।१९ अस्योत्क्रमफलकलाः १३७८९।१९ स्वचक्रार्द्धहृत्युक्तसंस्कारवसाःकार्याःपरंतु रवेर्हरयु
ग्मसंभवात्पथास्थिताः कलाः १३७८९।१९ इमाः रवेः पिंडायुर्वर्षैः१९ गुणिताः २६१९०।१ एताः चक्रलिप्ताभिः २१६००
विभक्ताः फलं वर्षाणि१२ शेषैरौ२७०।१२ इति द्वादशगुणितं सत् अधःस्थितं षष्ठ्याभक्तं फलं उपरियोजितं सत् जातं
३२।४२०।२४ पुनरिदं चक्रलिप्ताभिः २१६००।भक्तं फलं मासाः१ शेषं १०८२०।२४ एतत्त्रिंशद्गुणितं सत्॥अधःस्थि
तं षष्ट्या भक्तं फलं उपरियोजितं सञ्जातं ३२४९१२।० पुनरिदं चक्रलिप्ताभिः २१६००।भक्तं फलं दिवसाः १५
शेषं ९१२ षष्टिगुणितं ५६७२० चक्रलिप्ताभिः २१६००।भक्तं फलं घटिकाः २ शेषं १५१२० षष्टिगुणितं ९०७२००
४२ चक्रलिप्ताभिः २१६००।भक्तं फलं पलानि एवं रवेर्वर्षाद्यं पिंडायुः १२।१।१५।२।४२ एवं चंद्रादिनामपि पिंडायुंषि साध्या
नि॥तत्र चंद्रभौमयोर्हरयुग्मसंभवात्॥भाजितानि जहरे साद्वि उक्तवच्चक्रपातार्द्धहानिसंस्कारस्तयोः कर्तव्यस्तु
कार्याःअस्यत्सर्वं रविपिंडायुर्दायवत्॥अथ निसर्गायुर्दायोदाहरणं॥तत्र रविः ७।२४।५७।१९ रवेरुच्चं ०।१०।०।०
रयुच्चयोः प्राग्वत् षड्भाधिकांतरस्य लिप्ताः॥१३७८९।१९ एता रवेः निसर्गायुर्वर्षैः२० गुणिताः २७५८९०।१३ आ
प्राग्वत् भ्यः चक्रलिप्ताभिः २१६००।लब्धं रवेर्वर्षादि निसर्गायुः १२।८।१८।०।१३ एवं चंद्रादीनामपि यथासंभवं चक्रपातार्द्धहा
नि यथासंस्कारं न कृत्वा सुकृत्वा वर्षादिनि निसर्गायुंषि साध्यानि॥अथ जीवशर्मायुर्दाये साधने प्रमाणिकाभुजंगप्रयो
तेनाह॥निजोच्चखेचरांतरं खुथांगमाधिकं भवेत्॥तथा बुधैः प्रयत्नतो विधेयमस्य लिप्तिकाः॥३१॥स्वचक्रा
र्द्धसुहृत्या सुसंस्कृत्य पश्चात् कुदस्त्राः कुदस्रैः२१ विभक्ताः समाद्यं॥फलं यत्तदंशाष्ट८ मांशोन्मिताभिर्घटीभिर्युतं जी तेर
वशर्मोक्तमायुः॥३२॥अत्रोदाहरणं॥रविः ७।२४।५७।१९ रवेरुच्चं ०।१०।०।० रवुच्चयोः षड्भाधिकांतरं ७।१९।४७।१९

अस्यांशाः २२९।७७।१८ एभ्यः प्राग्वत् कुदस्यैः २१ लब्धं वर्षादि १०।११।८।२२।१७ एतावधि हि भुअंशानामेषां २२९।७७।१८
अष्टमांशेन धटयादिनानेन २२।४४ युतं जातं रवेर्वर्षादि जीवशर्मायुः १०।११।८।५१।० एवं चंद्रादीनां मपि वर्षादि जिव नि
शर्मायुर्षि साध्यानि॥ चंद्रसौम्यांतरं कलास्तु चक्रपाताद्ध हानि संस्कारं कृत्वा पश्चात्तदंशाः कुदस्त्रे विभक्ताः अन्य

रव्यादीनां पिंडायुर्लग्नयोगः

र	च	म	बु	गु	शु	श	ल	यो०
१२								
१								
२६								
१								
४२								

रव्यादिनां निसर्गायुर्दायो लिख्यते

र	च	म	बु	गु	शु	श	ल	यो०
१२								
८								
४								
२								
३६								

जिवशर्मायुर्दायो लिख्यते

र	म	बु	गु	शु	श	ल	यो०
१०							
११							
८							
५१							

रव्यादिनां मित्रायु

र	च	म	बु	गु	श
१३					
६					
३					
२०					
५८					

॥३५॥

॥३५॥ मस व सर्वेपि जीवशर्मायुर्दायवत् ज्ञेयं॥ अथ पिंडाद्विदर्भ संस्कारं शादूलविक्रीडितेनाह॥ अंशेन चियुक्तुर्निसर्गरिपुभे खेटे
विनार्क किरणात् तस्मिन् तस्य गते निजार्द्धरहितं शुक्रार्कजाभ्यां विना॥ खेटः शत्रुगृहास्तगोयदि ते दोस्मार्द्धोन मायुः
स्फुटं प्रोक्तं पिंडनिसर्गजीवशविधौ नैवांशजे२ यं विधिः॥३३॥ युक्तिणा विनातस्मिन् खेटे निसर्गरिपुभे सति त
दीयमायुः स्वत्र्यंशेन चियुक्तं कार्यं शुक्रार्कजाभ्यां विना तत्तस्मिन् खेटेस्तगते सति तदीयमायुः नीचार्द्धरहितं कार्यं
खेटः शत्रुगृहास्तगोयदि स्यात् तस्य तदीयमायुः स्वार्द्धोनं कार्यं॥ एवं कृते सति स्फुटमायुः स्यात्॥ अयं विधिः पिंड
निसर्गजीवशविधौ प्रोक्तः॥ अंशेने वप्रोक्तं॥ एतदुक्तं भवति॥ योग्रहोने सर्गिकशत्रुगृहे स्थितस्तस्यायुः त्र्यंशहा
निः स चेद्वक्री तदा न त्र्यंशहानिः तथायोस्तंगतः तस्यायुषि अर्द्धहानिः शुक्रशनैश्चरयोरस्तगतयोरायुषि ना
र्द्धहानि॥ यदि खेटः शत्रुगृहस्थोस्तगतः तस्यायुषि अर्द्धहानिर्न त्र्यंशहानिः अयं विधिः पिंडत्रयेनांशायुषि॥

अत्र शत्रुः स्वाभाविको ज्ञेयः न तु तात्कालिकः॥ नन्वेवं चेत्तदा चंद्रस्य शत्रोरभावात्॥ त्र्यंशहानिः कदापि न स्यात्॥ स
त्यं नह्ययं नियमोस्ति॥ त्र्यंशहानिः सर्वेषां भवतीति॥ यथा रवेरर्धहानिः न संभवति॥ तथा चंद्रस्य त्र्यंशहानिर
पीति॥ किंच सप्तवर्गज बलेऽधिशत्रुगृहे नभः शशांकोऽधिशाराः पूर्णकृतांशनाः बलं स्यात्॥ इति चंद्रस्यासंभवे
पि यथान्यग्रहवलमुक्तं तद्वत्स्त्ररूतेप्यास्ति॥ तात्कालिक मैत्रीनत्रैवप्रवर्तते॥ यथाधिमित्राधिशत्रु विचारोस्ति॥
न तु केवलमित्रशत्रुविचारः॥ प्रकृते तु तात्कालिकमैत्रि विचारस्य शुभेच्छ हानि विशेषेण भाव्यं न त्र्यंश
हानिः संभवतीति सप्तवर्गज बलेप्यधिशत्रुभे पांशाः एवं बलं स्यात्॥ नतु रंदांशाः तत्राप्येवं वक्तुमशक्य
त्वात्॥ तस्मात्तात्कालिक शत्रुर्ग्राह्यः इत्यभिनिवेशमात्रं॥ श्रीमल्केशवदैवज्ञज्योतिर्विदामप्ययमेवाशये
स्तीति प्रतिभाति पतस्तैः स्वकृतपद्धतिटीकायां शुक्रशनैश्चरयोरर्धन्यसंभवाद्धमिदमुक्तं॥ यतः शनि
शौ तौ सूर्यवैरिणौ ततस्तौ सूर्यसांनिध्येनास्तंगतावपि स्वायुषोर्धं न हरतीति॥ अत्र हि शुक्रशनैश्चरयोः स्व
यो रित्वात् अस्त हानि र्नास्तीति प्रतिपादितं॥ अत्र तात्कालिकमैत्रि विचारे शुक्रशनैश्चरयोः समता यामस्त
निरपि स्यात्॥ स्वाभाविकमैत्रि विचारे तु कदापि तयोरर्द्धहानिर्न स्यात्॥ शनिशुक्रयोरर्द्धहानिः कदापि
नास्तीति सर्वसंमतं॥ न त्र स्वाभाविकमैत्र्यं यानिवर्ततीति स्वाभाविकमैत्र्यं यत्तेषामपि संमतमस्ति इत्यलम
तिपल्लवितेन॥ अतोत्र निसर्गरिपुभ इति युक्तमुक्तं॥ उदाहरणप्रायमिदं॥ अत्र कोपि स्वाभाविकमैत्रि वि
चारे शत्रुगृहे नास्ति॥ अतोत्र कस्यापि न त्र्यंशहानिः शुक्रोस्तगतोस्ति॥ शुक्रार्कजाभ्यां विनेत्युक्ते न तस्यार्द्धहानिः॥
अथ लग्ने पापखेगान्विते सति पिंडायुर्दायत्रयं [illegible] येसंस्कारांतरं स्रग्विणीभारिणीभुजंगप्रयातेनाह॥ लग्नंसं शा
मात्र

स्थेरवलेप्रोस्य राशीस्तनोर्लिप्तिकाभिः खगायुर्षि हत्या स्वथक्ता खाभ्र २१६०० षड्भ्रयमैर्भाजयेत् फलं गुण्य मुग्रस्य
भावोत्थवीर्येणातत् ॥३४॥ भावचक्रे खले पापग्रहे लग्नसंस्थे सति तनोराशीन् प्रोस्य लिप्तिकाभिः लवाद्यस्य कलाभिः
रसर्थः खगायुर्षि पिंडादिनिग्रहायुर्षि दिनादिनि फलाप्त्यथ कुहन्यात् गुणयेत् ॥ शेषां वर्षादीनां दिनादिक
रणं यथा ॥ वर्षाणि द्वादशाभिः संगुण्याधस्थितैर्मासैः संयोज्यं मासादि स्यात् ॥ तं मासस्थाने त्रिंशत् संगुण्याधस्थि
तैर्दिनैः संयोज्यं दिनादि स्यात् ॥ एवं दिनाद्यायुर्षि पृथक् हत्वा खाभ्र षड्यमैः शतषड्गाधिकैरेकविंशति सह
स्रैर्भाजयेत् ॥ फलं दिनाद्यं स्यात् ॥ उग्रस्य पापग्रस्य लग्नस्थस्येति शेषः ॥ भावोत्थवीर्येण भावबलेन गुण्यं ॥ अ
॥३१॥ ह थ लग्ने द्वौ बहवः पापग्रहाः स्युः तदा कस्य भावबलेन गुण्यं रसाकांक्षायां कर्तव्यमाह ॥ ननु गोष्ठि खलेष्वयदा न तदा न फल ॥३१॥
मेत पुष्टबलस्य भावजेन ॥ यदि षड्बलसाम्यमेतयोः स्यात् पृथुनाभावबलेन तेन हि हन्यात् ॥३५॥ यदा तनुगो
ष्ठि खलेष्वयानां वा बहवः पापग्रहास्तनुगताः स्युः तदा तयोर्द्वयोः पापयोः बहूनां वा मध्ये पुष्टबलस्य पुष्टषड्बलस्य
स्य भावबलेन गुण्यं ॥ यदैतयोरेषां वा षड्बलसाम्यं स्यात् ॥ तर्हि पृथुनाधिके भावबलेन हन्यात् ॥ एवं गुण
नानंतरमग्रे किं कार्यमित्याह ॥ तराद्यादिकं स्वायुषः शोधनीयं शुभेर्दृष्टयुग्मे तदर्धं दोषं विशोध्यम् ॥ इदं कर्म
सर्वतनुस्थेंगनाथे न कार्यं तथालग्नपाद्ये नृराशये ॥३६॥ ततः अब्दादिकं स्वायुषः शोधनीयं ॥ उग्रे शुभैर्दृष्टे स
ति तदर्धं विशोध्यं ॥ एतदुक्तं भवति ॥ पूर्व भावबलगुणितस्य दिनाद्यस्य अब्दादिकं कार्यं ॥ तत्स्वायुषः शो
धनीयं ॥ शुभैर्दृष्टपापे अब्दादिकस्यार्द्धं विशोध्यं दिनादिकस्याब्दादिकरणं ॥ यथा दिनस्थाने त्रिंशद्गुणं त

२ अस्य राशीन् विहाय भागाद्यस्य कलाद्यं १०१५।५७
न्मासादि स्यात् ॥ तद्द्वादशभक्तं अब्दादि स्यात् ॥ इदं लग्नसंस्थमित्याद्युक्तं ॥ सर्वं कर्म अंगनाथे लग्नस्वामिनि तनुस्थे सति न का
र्यं यथा लग्नदायें राद्यायेन कार्यं उक्तं च केशवपद्धतौ ॥ दायो गायुस्सदा पृथक् न तु लवादिघ्नात् [illegible] षड्यमैर्हृता आप्तो
वास्तनुगे खलेपदि चेत्सदृष्टे यथा वापरे ॥ निघ्नो ग्यादयभावजेन तनुगो चेद्धूलिपस्य तत्साम्ये पुष्टबलेन नेति तनु
पस्थिते नां राजसौक्रियां ॥३७॥ अत्रायुस्सदा मिस्रकेनायं संस्कारो लग्नायुर्दाये ॥ अत्रोदाहरणं ॥ भावाः स्यां लग्ने भौ
स्का मोस्ति ॥ अतो लग्नसंस्थे खलेऽस्यायुष्कृतः संस्कारो ऽत्रः लग्नं ६।१६।५५।५८ अस्य राशीन् प्रोह्य भागाद्यस्या स्य १६।५५
५८ प्रोक्त कलाः १०१५।५८ रवेर्वर्षादि पिंडायुः २२।७।१५।११।४२ अस्योक्तवद्दिनाद्यं ८०३६५।११।४२ एतत् लग्नांशा
द्यं कलाद्यैः कलाभिः एभिः १०१५।५८ गोमूत्रिकान्यायेन गुणितं जातं [illegible] ८२६५९०।३२।०२ इदं खाभ्र षड्यमैः
२१६०० भक्तं फलं दिनाद्यं ३८५।१७।३६ एतत् भौमभावबलेनानेन ०।३३।२८ गोमूत्रिकान्यायेन गुणितं जा
तं दिनाद्यं ११७।१६।४९ अस्योक्तवदब्दादिकं ०।३।२७।१६।४९ भौमे चंद्रबुधगुरुलग्नशुभानां दृष्टियोगात् ॥ अब्दादिकस्या १२
स्य दलं ०।१।२७।३८।२४।३० रवेः पिंडायुषोऽस्मात् २२।७।१५।११।४२ शोधितं जातं रवेर्वर्षादि स्पष्टपिंडायुः ॥ ११।११।११।३५।१८
एवं चंद्रादि नामपि स्पष्टानि पिंडायुर्षि कार्याणि ॥ तथा रव्यादीनां पिंडायुर्वत् स्पष्टानि निसर्गायुर्षि जीवशर्मा
युर्षि च कार्याणि ॥ अथ पिंडायुर्दायत्रयेलग्नायुर्दायमालभारिण्याह ॥ तनुभाविनि हायनल्लवा घातलि
प्तास्खनखाः २०० समोद्धवा ॥ स्फुटपिंडनिसर्गजीवजायुस्त्रिद्दायेषु विलग्नजायुरुक्तं ॥३७॥ स्पष्टं ॥ अत्रोदा
हरणं ॥ लग्नं ६।१६।५५।५८ इदं खनखैः २०० भक्तं लब्धं चषणि ५ शेषं १५।५८ द्वादशगुणितं अधस्थितं षष्ट्या
भक्तं उपरियोजितं सजातं १९।३९ इदं पुनः द्विशत्या भक्तं लब्धं मासाः ० शेषं १९।३९ एतत् त्रिंशद्गुणमध
स्थितं षष्ट्या भक्तं उपरियोजितं सज्जातं ५७१।०२ इदं पुनः द्विशत्याभक्तं लब्धं दिवसाः २ शेषं १७१।०२ इदं षष्टिगुणे

णितं जातं ७०।४० पुनर्द्विराशाभक्ते लब्धं घट्यः २० शेषं २० षष्टिगुणितं १२०० पुनर्द्विराशाभक्ते लब्धं पलानि २
एवं जातं पैंडायुषि त्रिगुणलग्नायुर्वर्षाद्यं ५।०।१२।०।५।२४ अथ नीलकंठाद्युक्तं मिश्रायुर्माह भास्करीयाः ॥ तत्तु भा
स्करयामिनीपतीनां बलसाम्ये सति ग्राह्यं बलैक्ये ॥ अतिहोरिक नीलकंठमुख्यैर्गदितं मिश्रकमायुरुक्तं तत्तु ॥ १०॥
ननु भास्करयामिनिपतीनां लग्नार्कचंद्राणां बलसाम्ये षड्बलसमत्वे सति वा यथा स्ये बलांतरे षड्बलांत
रे सति यथा अतिहोरिक नीलकंठमुख्यैः अतिअस्यंतः होरिकाः होराविदः ये नीलकंठमुख्यास्तैर्गदितं ॥
सुस्पष्टेषु प्रतिपादितमित्यर्थः ॥ मिश्रकमायुरत्र पद्धतौ उच्यते ॥ ननु लग्नरविचंद्राणां षड्बलसाम्ये सति नीलकंठा
दिभिर्मिश्रायुरुक्तं ॥ कुमस्त्रयाणां अथ वीर्यसाम्ये श्रीपतिपद्धता विमुक्तं स्यात् ब्रवीतु [illegible] स्येबलं द्वयोर्युतिदलं तज्ज्ञा
युषो श्रेय इति केशवपद्धतौ ॥ तेषां साम्ये स्वस्ववीर्योद्भवमिति रामकृतपद्धतौ त्रयाणां बलसाम्ये तु मिश्रायुः
परिकीर्तितमिति ॥ त्वयं पद्धतायत्युक्तं ॥ बलैक्यं बलांतरे स्येपि मिश्रायुरिति चेदुच्यते ॥ अ नलग्नरविचंद्र बलानां
स्वल्पांतरे पि साम्यं ज्ञेयमिति ॥ श्रीपतिराचार्यो गम्यामिति ॥ अन्यथा मिश्रायुर्द्दायसाधनेष्वशोडप्यलग्नबलेन हन्या
दित्युक्तं न स्यात् ॥ किंतु कस्यचिद्बले न तुल्या येदि स्येवोक्तं स्यात् ॥ सर्वदा बलसाम्येनेन विधिना किंचिदंतरं नहि
भवति ॥ तथाहि ॥ रवेरंशायुः रवेः पिंडायुः रवेः निसर्गायुः एषामैक्यं [illegible] त्रिभिर्भक्ते वर्षादि [illegible] दिवलब्धं
बलानां [illegible] स्वल्पांतरे तु अनेन विधिना तरं भवतीति गौरवमगीकृतं ॥ तदल्पांतरं बलैक्ये समे धीका सम
लेखं ॥ नहि द्व्यधिकसमत्वे बलसाम्यमस्ति ॥ केशवादीनां तु मिश्रायुर्दायसाधनसाम्यादयमेवाशयः ॥
अथ मिश्रायुर्दायसाधने मुपजातिकयाह ॥ ततो बलेनांशभुवं रवेरंशोः पैंडं सुधांशोश्च निसर्गजायुः ॥ हत्वा तदैक्यं
त्रिबलैक्यभक्तं वर्षादि मिश्रायुरिदं स्फुटं स्यात् ॥ ११ ॥ ततो बलेन ८।१५।१५ अंशभवं रवेरंशायुर्द्विः रविवर्षादि

१५।२।६।०।० हत्वा गुणनं [illegible] रवेरंशोः रवेः पैंडं पिंडायुर्द्वायुः ॥ रविवर्षादि १२।१।१५।१।४२ हत्वा गुण
नं [illegible] सुधांशोः चंद्रमसः निसर्गगोयुः रविः १२।१।४।१०।३६ हत्वा ६५।५ [illegible] तदैक्यं २७।१२।५३
३३।२४ भाव बलं [illegible] रविबलं ६।२१।५७ चंद्रबलं [illegible] एतेषामैक्यं २०।३३।२० हत्वा दैतैक्यं २७।२२।५३।३३।२४
त्रिबलैक्येन २०।३३।२० बलैक्य २०।३३।२० द्वयं षष्टिगुणितं ॥ ७४००० हत्वा तदैक्यं २७।१२।५३।३३।२४ अयं द्वयं षष्टि
गुणितं [illegible] अयं षष्टिगुणितं बलैक्येन ७४००० ।११ कृतं फलं वर्षादि १३ शेषं द्वादशगुणितं ३०२०८।४२
४८ बलैक्येन भक्ते लब्धं मासादि शेषं त्रिंशद्गुणं १८२४८।२४।० बलैक्येन भक्ते लब्धं दिवसादि शेषं षष्टिगुणि
तं २०६९८८।०।० बलैक्येन भक्ते लब्धं घटि २७ शेषं षष्टिगुणितं बलैक्येन भक्ते लब्धं पलं ५७ एवं जातो रवेर्मिश्रायु
र्दायः १३।०।२।२७।५७ एवं चंद्रादीनामपि मिश्रायुर्दायः कार्यः ॥ विलग्नार्कयोर्वीर्यसाम्यं यदा स्यात् द्रविंद्वोर्विलग्नेडु
पयोस्तथैव ॥ तदा तत्तदायुर्युतिर्लो च नाप्त घ्नवेद्धि धराद्योदितं मिश्रमायुः ॥ १२ ॥ यदा विलग्नार्कयोर्वीर्यसाम्यं
स्यात् ॥ यदा रवींद्वोः वीर्यसाम्यं स्यात् ॥ यदा विलग्नेडुपयोर्वीर्यसाम्यं स्यात् ॥ तदा तदायुर्युतिः तयोः साम्ययोः युं
तिः ॥ आयुषोः युतीतयोः साम्ययोः आयुषोः युतिर्लो च नाप्ता कार्या ॥ तत् श्रीधराद्योदितं मिश्रायुः भवेत् ॥
इदं तु आयुर्मिश्रायुः श्रीधराचार्यमतं ॥ सोरमाकृणलनायनतः स्तनसोरमायुरिद मुनमेस्मतं अत्र पंचादिये
सानखंदवोक्षापरायुरुद्दितं नहस्तिनो ॥ १ ॥ अश्वानां द्वात्रिंशत् ॥ २ ॥ शुनोदिनकरा १२ व्याघ्रादिकानां न्टपाः
णांमत्स्यानां परमायुषापरिहृतं स्पष्टं तदायुर्भवेत् ॥ २ ॥ येषांधर्मस्थिपकमीनुसक्तिः स्वस्त्रीवाक्यैर्वेपां
देयभक्तिः ॥ नित्यं सम्यकुभक्तिरसं तत्राक्तिस्तेषामेपास्यात् स्फुटायुर्निरक्तिः ॥ ३ ॥ इति श्रीपद्धतिभूष
णटीकायां सुबोधिन्यां आयुर्दायसाधनाध्यायः पंचमः ५॥५॥

अन्मिनां प्रबलरिष्टजयोगाज्जायतेति विकलं सफलमायुः ॥ नैव भंगजं बलादिह तस्माद्रिष्टभंगमधुनाभिदधेहं ॥१॥
महारिष्टकर्त्तान्तथारिष्टहर्ता गृहज्जातकादिष्प आदौ विचार्यः ॥ यदा दौर्बल्यारिष्टदाभंगदास्युस्तदैकोबलीरि
ष्टदोभंगदास्यात्तदा ॥२॥ इह जन्मीनां प्रबलरिष्टजयोगात् सफलमायुः स[illegible]र्मे आयुः अतिविकलं निर्बलं जायं
ते ॥ इह जन्मिनां प्रजगबलात् रिष्टभंगबलात्सफलमायुः समस्त आयुः अतिविकलं नैव जायते ॥ किंतु सर्वं
जन्मसफलं जायेतइत्यर्थः ॥ तस्मात्कारणात् इह रिष्टभंगं अधुना अभिदधे कथयामिति ॥ ग्रहइति ॥
रिष्टकर्त्तारः ग्रहाः तथा रिष्टहर्त्तारो ग्रहाः गृहज्जातकादिष्पः आदौ विचार्यः यदा दौर्बल्यात्रयःग्रहाः
रिष्टदाः भंगदाः स्युः तदा एकः बली रिष्टदः स्यात् भंगदः स्यात् ॥ इत्यन्वयः सुगमः ॥ बलांघ्रिग हेन्यस्य हो
राकें षड्बलं भादिर्वीर्यैर्निहन्यात् ॥ बलं रिष्टकर्त्तुः स्यात्तथा रिष्टहर्त्तुर्यदल्पं भवेत्सुष्टतानेव तस्य ॥३॥ बलांघ्रि
षड्बलस्य चतुर्थांशगृहेन्यस्य होरादिके ॥ आदिशब्देन षड्वर्गा ग्राह्याः ॥ होराद्रेष्काणसप्तमांशनवमांशद्वादशां
शत्रिंशांशाः एते षट् अंघ्रिश्चतुर्थांश[illegible]शस्य दलं अर्द्धं न्यस्य आरोपयित्वा नत्र भादिवर्गेशवीर्यैर्निहन्यात् ॥
गुणाकरोतीति शेषः ॥ गणकः भादिवर्गेशवीर्यैः ग्रहा आदिशब्देन होराद्रेष्काणादि आदिशब्देन षट्
ग्राह्याः ॥ एतेषां वर्गेशाः वर्गस्थाः तेषां वीर्याणि षड्बलानि तेन तत् चतुर्थांशा च परं दलं निहन्यात् गु
णयेदित्यर्थः ॥ रिष्टकर्तुर्बलं तथा रिष्टहर्त्तुर्बलं यत् अल्पं भवेत् तस्य पुष्टता नैव स्यात् ॥ रिष्टकर्त्ता ग्रहः
तस्य बलं अल्पं भवेत् ॥ तस्य रिष्टकर्तुर्बलं निर्बलं स्यादित्यर्थः ॥ रिष्टकर्त्ता ग्रहः तस्य बलं अल्पं भवेत् ॥
तस्य रिष्टहर्त्तुर्बलं निर्बलं स्यादित्यर्थः ॥ उभयोर्मध्ये यः बलवान् भवेत् तितस्य शुभाशुभफलं वाच्यमि
भावः ॥ इष्टकष्टशुभशत्रुरमित्रामित्रोदयादिकं ॥ उच्चनीचादिकं ज्ञात्वा रिष्टभंगं वदेत्सुधीः ॥३॥ स्पष्टार्थः ॥

सप्तमांश नवमांश द्वादशांश त्रिंशांश इ

॥१३८॥

बलांघ्रिमिति ॥ एतस्य उदाहरणं क्रियते ॥ आदौ रव्यादीनां षड्बलानि लिख्यंते ॥ आदौ रवेः षड्बलं ६।२१।५१ अस्य चतुर्थां
शः १।३५।१५ चंद्रस्य षड्बलं ५।२५।७८ अस्य चतुर्थांशः १।२७।१६ भौमस्य षड्बलं ७।२२।२८ अस्य चतुर्थांशः १।५०।३७ बु
धस्य षड्बलं ८।२।२७ अस्य चतुर्थांशः २।०।३६ गुरोः षड्बलं ६।२५।१२ अस्य चतुर्थांशः १।३६।१८ शुक्रस्य षड्बलं ६।[illegible]।५२
अस्य चतुर्थांशः १।४१।५८ शनेः षड्बलं ५।३०।१७ अस्य चतुर्थांशः १।२३।३९ एतानि गृहेन्यस्य आरोपयित्वा होरादिषु
एतेषां दलं अर्द्धं न्यस्य आरोपयित्वा एतत् सर्वं पाकेर्यार्थं कृतं रव्यादीनां पाकवीर्यार्थं षड्बलांघ्रयो होरादिषु तत्र
द्रेष्काणे तत्र षड्बलांघ्रिरयं १।३५।१२ [illegible] ॥ वर्गस्थावीर्येण भौमस्य वीर्येण षड्बलेन ७।२२।२८ हन्या
त् गुणयेत् जाता इष्टकर्तुः भंगकर्तुर्ज्ञानार्थं रव्यादीनां पाकवीर्याणि एवं कृतानि जातानि रवेर्गृहस्य पाक
वीर्यं ११।८।१० एवं होरादिषु कार्यं होरायां तत्र द्रेष्काणे ०।३१।४४ वर्गस्थवीर्येण रविवीर्येण ६।२१।५१ षड्बलेन
हननं कृतं जातं होरायाः पाकवीर्यं ५।३।४५ एवं द्रेष्काणादीनां पाकवीर्याणि ॥३॥ इति पद्धतिभूषणटीकायां सुबो
धिन्यां रिष्टभंगसाधनाध्यायः ४६ ॥ जातकेनिगदितानि मुनीन्द्रैर्यानि यानि विविधानि फलानि ॥ तानि तानि
सकलानि दशासु स्पष्टतो ग्रहदशा अभिधास्ये ॥१॥ मुनीन्द्रैर्बुधैः यानि यानि विविधानि फलानि जातके
निगदितानि ॥ तानि तानि सकलानि फलानि दशासु स्पष्टतः ग्रहदशाः अभिदास्ये कथइष्यामि इति
अन्वयः ॥१॥ लग्नार्केंदुषु यस्य वीर्यमधिकं तस्यैव पूर्वं दशा तस्मात्केंद्रनिवासिनां पणफरापोक्लीमगा
नां पराएकशैधियकुग्रहे ष्टुगदितासापुष्टपाकोजसापाकोजः समतापर्याधिविषदोवक्ष्यायुषः स्यात्तदा ॥२॥
लग्नार्केंदुषु लग्नं अर्कः इंदुः एतेषां मध्ये यस्य वीर्यं अधिकं तस्यैव पूर्वदशा स्यात् ॥ [illegible]
लग्नस्य वीर्यभाव षड्बलं ॥ रविचंद्रयोः षड्बलं तदेव वीर्यं ॥ एतेषां मध्ये यस्य वीर्यं अधिकं तस्यैव पूर्वं दशा स्यात् ॥

अथेष्टकष्टभंगकष्टज्ञानार्थं रव्यादीनां पाकवीर्याणि तत्र रव्यादिषड्बलानि रव्यादीनां पाकवीर्यार्थं षड्बलानां घ्रपो हो

लिख्यंति लिख्यते॥ सहितं तत्कालिख्यते

ग्र	र	च	म	बु	गु	शु	श
ग	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
हो	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्रे	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
स	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
न	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
द्वा	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
त्रिं	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
यो.ग:	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

॥३९॥

तस्मात्तेतः अंगे केंद्रानि गासिता नाम ग्रहा लग्नं पुष्टपाकोजसः पुष्टबलस्य तस्यैव पराद्दशा अग्रे दशा स्यात्॥ ततो त्रिपूर्ण फलायो क्रिमगा नाम ग्रहा लग्नं पुष्टपाकोजसः पुष्टबलस्य तस्यैव पराद्दशाः अग्रे दशा स्यात्॥ यस्य ग्रहस्य अभावे तस्य दशा न स्यात्॥ एकैकर्क्षे एकुरारौ द्विग्रहे बहुषु सत्सु पुष्टपाकोजसः पुष्टबलस्य तस्य पराद्दशा अग्रे दशा स्यात्॥ पद्मपाकोजसः समता स्यात्॥ तदा बेश्रायुषः द्विविसदः ग्रहस्य पराद्दशा अग्रे दशा स्यात्॥ इत्स्वंयः॥ आयुः साम्यं चेद्भवेत् नहि

ग्र	र	च	म	बु	गु	शु	श
ग	१/३६/३८	१/२६/२२	१/५०/३८	२/०/३६	१/३६/१८	१/५१/५८	१/२३/३८
हो	०/३३/३३	०/३२/१३	१/५६/१८	१/०/१८	०/२८/०	०/५०/५९	०/२१/३९
द्रे	०/३३/३३	०/२०/१३	०/५५/१८	०/१०/१८	०/२८/०	०/५०/५८	०/२१/२१
स	०/३३/३३	०/२०/१३	०/५५/१८	०/१०/१८	०/२८/०	०/५०/५८	०/२१/२१
न	०/३३/३३	०/२०/१३	०/५५/१८	०/०/१८	०/२८/०	०/५०/५८	०/२१/२१
द्वा	०/३३/३३	०/२०/१३	०/५५/१८	१/१८/०	०/२८/०	०/५०/५०	०/२१/२२
त्रि	०/३३/३३	०/२०/१३	०/५५/१८	०/१/१८	०/२८/०	०/५०/५०	०/२१/२१

पूर्वैः पूर्वैस्तत्र सूर्यांशोदितस्यादिता सा॥ मिश्रेदाये लग्नस्तत्र सूर्येदुपात्तानामायुः पुष्टं यस्य तस्यादिमा स्यात्॥ ३॥ चेत् आयुः साम्यं भवेत् नहि पूर्वैः पूर्वैश्चापि पूर्वं प्रथमं सूर्यांशोदितस्यांशाः किरणानि तेषु उदितः पूर्वं उदितः तस्य सा पूर्वदशा उदिता कथिता॥ जन्मदिने सूर्योदयात् जन्मादि यस्य प्रथमं उदयः तस्य पूर्वं दशा इति अर्थः मिश्रेदाये मिश्रायुर्दाये लग्नसूर्येदुपानां मध्ये यस्य ग्रहस्य आयुः पुष्टं तस्य ग्रहस्य आदिमा दशा प्रथमदशा स्यात्॥ आयुःसाम्ये भास्करस्यैव पूर्वा अस्तु सर्वैर्यः प्रोक्तवान् क्रमेण॥ यस्य पुष्टयत्नात् द्वितीयादशा स्या रव्यादीनां पाकवीर्याणि॥

तस्मात्प्रथमं पाकवीर्याणि वक्ष्ये॥ ॥ रव्यादीनां षड्बलानि

र	च	म	बु	गु	शु	श
०	०	०	०	०	०	०
९	११	३३	४६	४०	९	२३
३	५६	२४	५०	४८	५०	२०

र	च	म	बु	गु	शु	श
६	५	५	८	६	६	५
२१	२५	२३	२	२५	०७	३४
५१	४०	२८	२५	२२	५२	३४

र	च	म	बु	गु	शु	श
१	१	४	६	२	३	१
१	७	६	६	२१	६	२४
५०	३१	१८	१६	५	५०	५२

आयुःसाम्ये सति भास्करस्यैव पूर्वा प्रथमदशा स्यात्॥ ततः तत्क्रमः तेषां दशानां क्रमः तत्क्रमेः अत एव प्रोक्तवान्॥ पूर्ववत् स्त्रेयः॥ यस्य ग्रहस्य यदायुः यत्प्रमाणं आयुः स्यात्॥ सा तद्दीयादशा स्यादित्यर्थः॥ अहं तत्प्राप्यर्थं तत्स्वणंदशा स्या तासां दशानां प्राप्त्यर्थं पाकवीर्याणि वक्ष्ये॥ स्वीयभाव बलषड्बलघातः पाकवीर्यमधिकोजसि लग्ने रिष्ट भंगबलवद्बलपुष्टे केंद्रे विघोसति तनो पुंसदा च॥ ५॥ स्वीयभाव बलषड्बलघातः पाकवीर्यं स्यात्॥ इत्सन्वयः॥ स्वीयभावबल आरोहायरोहबलषड्बलं च उभयोः घातः तस्य पाकवीर्यं स्यात्॥ अधिकोजसि लग्ने सति वारिष्टभंगबलवत् बलपुष्टे केंद्रे सति वा बलपुष्टे विघोसति सा आदिमा मिश्रोदशा स्यात्॥ ॥पर तनोः पु यु

॥१०॥

सतां महाणां मध्ये बलपुष्टे ग्रहे सति सा आदिमा दशा स्यात्॥ मिश्रे दाये यस्य पूर्वा दशा स्यात्॥ तद्दायोक्तं पाकवीर्यं विधेयं॥ पूर्वं प्रोक्तो यो दशानुक्रमो सस्यात् दाय जीवशर्मादिते पि॥ ६॥ मिश्रे दाये यस्य प्रस्य पूर्वा दशा स्यात्॥ तद्दायोक्तं पाकवीर्यं विधेयं अवलोकनीयं पूर्वं यः दशानुक्रमः प्रोक्तः॥ अत्र जीवशर्मादिते पि दाये सः दशानुक्रमः स्यादिसन्वयः॥ अथ दशाप्रारंभः क्रियते॥ तत्रादौ लग्नार्के दुषु यस्य वीर्यमधिकं पूर्वश्लोके उक्तं तेन प्रमाणेन कर्तव्यं॥ एतेषां मध्ये लग्न बलं अधिकमस्ति अतः कारणात् अंशायुर्दायो लग्नरवि चंद्र लिख्यते॥ तन्नो बलोत् हेतोः विलग्नबला ध्येशकायुः प्रदिष्टं॥ सनेन अंशकायुः कथितं॥ अथ रव्यादिनां दशाक्रमो लिख्यते॥ लग्नस्य बलाधिक्यात् पूर्वं लग्न दशा तस्य लग्नस्य केंद्रे भौमः अस्ति अतः द्वितीय दशा भौमस्य पणफरे रवि शुक्र चंद्राः संति तेषु चंद्रस्य पाकवीर्य मध्ये बलं अधिकं अतः पूर्वं चंद्रस्य दशा ततः रवि शुक्रयोः पाकवीर्य समता स्यात्॥ अन्यत्र एक ग्रंथेनो स्यात् एकराशौ समता स्यात् अतः रविशुक्रयोः मध्ये यस्य आयुरधिकं तस्य प्रथमं दशा स्यात्॥ उभयोर्मध्ये शुक्रस्य आयुरधिकं अतः पूर्वं शुक्रस्य ततः रवेर्दशा आपोक्लीमे बुध शनि गुरवः संति तेषां मध्ये बुधस्य पाकवीर्यमधिकं अतः पूर्वं बुध दशा ततः गुरोर्दशा ततः शनेः शनेः पाकवीर्यं अतः शनेः दशा

लग्न	रवि	चंद्र
बल	बल	बल
८	६	५
[illegible]	[illegible]	[illegible]

ल	मं	चं	शु	र	बु	गु	श	ग्रहाः
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	वर्षादि दशा
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	संवत्
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	शक
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	मध्य मार्ग सौर
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	वर्षादि पाणि

॥१०॥

एवं जातो दशाक्रमः स्यात्॥ इति दिक्॥ द्दलमेकभाग १ त्रिकोणगः १० त्रिलवः १ सप्तमगः ७ स्वरांशकं १॥ ७॥ चतुरस्र गत ग्रहतुल्य यं स्वचरः पाचयतिः स्वकैः फलैः॥ ७॥ एकभागः स्वचरः दलं त्रिकोणगः स्वचरः त्रिलवं ३ सप्तगः स्वचरः स्वरांशकं चतुरस्रगः स्वचरः चतुर्लवं स्वकैः फलैः पाचयति इति अन्वयः॥ ७॥ अन्योन्यहारगुणितो हरांशौ सत्तः समच्छिदा॥ मिथोपवर्तितच्छिद्भ्याम् इष्टयो हरांशकौ॥ ८॥ अन्योन्यहारगुणितो परस्परहारेण गुणितो हरांशौ समच्छिदोस्तः॥ यद्वा मिथोपवर्तितच्छिद्भ्यां मिथः परस्परं उपवर्तितौ च ताभ्यां परस्परं उपवर्तितो उपसमि पेस्थितौ द्वौ त्रयः चत्वारि चत्ते उपवर्तिताः एताः दशाच्छिदः तैः अंकैः हरांशकौ गुण्यौ तौ समच्छितौ स्तः॥ लवादौ प्रतिष्ठाप्य रूपं लवानां समच्छेतौ च्छेदनीशं च कृत्वा दशाः स्युः शनिघ्नौ लवैक्येन तद्भक्तो दशास्तु ग्रहां तर्दशाः स्युः समाघाः॥ ९॥ लवादो रूपं प्रतिष्ठाप्य सर्वत्र लवादो दलमेकभागः पूर्वमुक्तं तत्र लवादो रूपं प्रतिष्ठाप्य स्थापयेत्॥ लवानां समच्छेदनी छेदनीशं कृत्वा॥ यत्र समच्छेदता तत्र छेदनीशः न अन्योन्यहारगुणितो इत्यादिकं न॥ किंतु समानछेदः स्यात्॥ यत्र समानअंकः द्वौ चत्वारि दशाः स्वांशघ्नौ निलवैक्येन भक्ताः सत्यः दशास्तु ग्रहां तर्दशा समाघाः वर्षाद्याः स्युः अंतर्दशा विदशाः प्रसाध्याः पूर्वोक्तरीत्या सोपदशाश्च ताभ्यः अंतर्दशाद्या अत्र दशापतिः स्यात् ततः परः पाठकः स्युः॥ १०॥ पाचकः अंतर्दशाश्च विदशाः प्रसाध्याः पूर्वोक्तरीत्या ताभ्यः अंतर्दशाभ्यः उपदशाः प्रसाध्याः॥ अंतर्दशाद्या अत्र दशापतिः स्यात्॥ ततः पाचकः पाठतः परा दशाः स्युः॥ यद्येकभे ग्रहद्वयं ग्रहत्रयं स्थितं भवेत्॥ तदा ग्रहो बलीनरः स्थितो दएकराशौ प्रयच्छति॥ ११॥ यदा एकभे ग्रहद्वयं वा ग्रहत्रयं स्थितं भवेत्॥ तदा बली ग्रहः एकवीर्ये प्रबलबान् सबली अंतः स्थितां दशा प्रयच्छति प्राप्नोति॥ नवमान्वित पंचममितिं॥ नवमोन्वित पंचमं त्रिकोणं चतुरस्रं॥

लग्नदशासमयेपाचक (पाचकं) — लग्नमहादशा अंतर्दशा — भौमदशापाचक समयेदशायोफः — भौममहादशा अंतर्दशा॥ चंद्रपाचकसमयेदशाफल

ल	म	ल	म	यो	ल	म	यो	म	ल	श	म	ल	श	यो	म	ल	श	यो	च	बु	गु	च	बु	गु	मी
२	१	२	१	२	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	१	१	४	२	१	२	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	१	१	१२	४	३	१
२	२	२	२	३	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	२	४	४	४	४	३	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	३	४	१२	२२	२२	२१

चंद्रमाहा॰ अंतर्दशा — शुक्रदशापाचसमये — शुक्रमादशां अंतर्दशा — शुक्रदशापाचकं समये — रविमाहादशा

च	बु	गु	यो	शु	र	गु	शु	र	गु	यो	शु	र	गु	यो	र	शु	गु	र	शु	गु	यो	र	शु	गु	यो
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	१	१	१	२	१	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]								[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	२	३	३	३	३	६	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	१	१	१	१	१	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
															१	२	३	३	३	३	६				

॥४१॥ ॥४५॥

बुधदशापाचकं महादशांतर्गत — बुधांतर्दशासमयेदशाफ — गुरुदशापाचकसमये — गुरुमहादशा अंतर्दशा

बु	श	च	गु	बु	श	च	गु	यो	बु	श	च	गु	यो	गु	ल	गु	ल	यो	म	ल	यो
१	१	१	१	१२	६	४	३	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	१	४	१	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]
१	२	३	४	१२	१२	२२	१२	२५	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	४	४	४	५	[illegible]	[illegible]	[illegible]
१																					

शनिदशासमयेपाचक — शनिम॰ अंतर्दशा॥ अथ रव्यांतर्दशायांगंलीमसानाथं स्वल्पलग्नसमयेदशाफल

श	बु	बु	गु	श	बु	च	गु	श	बु	च	गु	यो	श	बु	च	गु	यो	ल	म	ल	म	यो	ल	म	यो
१	१	१	१	१२	६	४	१	१२	६	४	३	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	१	२	१	१	[illegible]	[illegible]	[illegible]
१	२	३	४	१२	६	१२	४	१२	२२	१२	१२	२५	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	१	२	२	२	३	[illegible]	[illegible]	[illegible]

॥ इति अंतर्दशा [illegible] ॥

लग्नांतर्दशा — भौमांतर्दशा — चंद्रांतर्दशा — शुक्रांतर्दशा — रव्यांतर्दशा — बुधांतर्दशा

ल	म	म	ल	श	चं	बु	गु	शु	र	गु	र	शु	गु	बु	श	च	गु		
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	पूर्वी दिहद शी	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	संवत्	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	शाक	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	मध्य फल	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	वर्षा	[illegible]

गुर्वन्तर्दशा॥ शन्यन्तर्दशा लिख्यते

ग्रह	र	ल	श	बु	चं	गु
वर्षादिदशा	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
संवत्	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
शाक	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
मध्यमार्कउत्तीर्णसमयावशेषाणि	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

लग्नान्तर्दशा विदशा

ग्रह	ल	मं	मं	ल	श
वर्षादिदशा	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
संवत्	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
शाके	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
मध्यमार्कउत्तीर्णसमयावशेषाणि	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

लग्नविदशा उपदशा भौमविदशा उपदशा

ग्रह	ल	म	म	ल	श
वर्षादिदशा	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
सवत्	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
शाक	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
मध्यमार्कउत्तीर्णसमयावशेषाणि	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]

म चतुर्थमष्टमं स्यात्॥ येह योश्चतुरस्रके त्रिकोणे स्थितयोः पाकबलेन नाक्रमः स्यात्॥१२॥ नवमात्वित पंचमं त्रिकोणं स्यात्॥ स चतुर्थ अष्टमं चतुरस्रं स्यात्॥ चतुरस्रे वा त्रिकोणे स्थितयोः ग्रहयोः पाकबलेन तत्क्रमः स्यात्॥ दशाक्रमः स्यात्॥ अत्र तुल्यो वात्र पाणां वा द्वयोर्मध्ये यः बली पाकबलेन यः बली सः दशापतिः स्यात्॥१२॥ ऊर्ध्वं स्थाप्यो जन्मशाकः शाकाधो जन्मी सन्नी मध्यमोपमीरी॥ तद्वर्षाद्यंत दशा दा दियुक्तं तस्मिन् शाके के समाप्ता दशा सी॥१३॥

भौमान्तरविदशा उपेयो चेकसमंधस्तयो॰ भौमविदु उप॰

पं	ल	श	म	ल	श	यो	म	ल	श	योगः
२	१	१	४	२	१	१	२	१	०	३
२	२	४	४	४	४	७	२	१	६	१२
							२६	२३	२१	२
							३४	१८	१८	३०
							२५	१२	३६	२३

4

जन्मशाकं ऊर्ध्वं उपरि स्थाप्य शाकाधः जन्मो सन्नः मध्यमः पमनीशः मध्यमरविं स्थाप्यः तत्र शाकादिदशाद्या दियुक्तं तन्न वर्षाद्यं स्यात्॥ तस्मिन् शाके समध्यम अर्कः दशादौ स्यात्॥१३॥ दशाघस्त्रिभक्ताष्टथगनलचंद्रैर्विनिहतात्खनंदेभैर्भक्ता ८९० फलदिनयुता सावनदिना॥ दशा संस्थाघो घप्रमितफलयुक्तास्फुटतरात्तयायुक्तसावनदिनगणोऽभिष्टदिनजः॥१४॥ घस्त्रीभक्ताद्दिनाभक्ता दशाष्टथ स्थाप्याः कथं भक्ता दशा गनलचंद्रैर्विहता पुनः कथं भक्ता दशा खनंदेभैः ८९० भक्तो फलदिनयुता नि सावनदिना स्यात्॥ संस्था दशा अधो घप्रमितफलयुक्ता स्फुटतरा स्यात्॥ तया युक्तः सावनेया युक्तः सादिनगजनिदिनगणजन्मसमये अहर्गणः अभिष्टदिनजः स्यात्॥१४॥ चेत्सिद्धांतरहस्यजादिदिवाशास्युः जन्मकाले तदाभिष्टः साम्योदिनव्रजो नृपपयियद्देः ००१६ रूपर्युङ्नः॥ लब्धाढ्यं जनिचक्रकं स्फुटतरं शेषं स्फुटोहर्गणस्तज्जो मध्यरविः शाकार्कसद्राशः ध्येत्तर्हि शुद्धो गणः॥१५॥ चेत्सिद्धांतरहस्यजाः दिविचराः जन्मकाले स्युः॥ तदा अभिष्टः साम्यः दिनव्रजः नृपवियत्त्वेदैः ००१६ उपरि उद्धृतः लब्धाढ्यं जनिचक्रकं स्फुटतरं स्यात्॥ शेषं स्फुटः अहर्गणः स्यात्॥ तज्जः मध्यमरविः शाकार्कसदृशः चेत्स्यात्तर्हि गणः शुद्धः स्यात्॥१५॥ अभिष्टदिवसव्रजाज्जननखेटवत्साधयेद्दिवाकरमुखग्रहानखिलभावसंधिनपि॥ दशादिगदिनव्रजं जनिदिनव्रजं कल्पयेत्ततोऽपि मदशागमे धुगणमुक्तवत्साधयेत्॥१६॥ अभिष्टदिवसव्रजात् जननखेटवत् दिवाकरमुखग्रहान् अखिलभावसंधीनपि साधयेत्॥ दशागदिनव्रजं जनिदिनव्रजं कल्पयेत्॥ ततः अपि मदशागमे धुगणः उक्तवत् साधयेत्॥१६॥ स्वर्पे द्विक

लादिनगणात्साधयेत्स्पष्टोमस्तप्योमतोसितिप्याभस्य युतेगतैष्य घटिकागंथो क्रव्यस्साययेत्
इष्टाहर्गणनाडिकाघवयवः सूर्योदयात्तिथौ लेपः सान्यदशाप्रवेशासमयेसूक्ष्मोनिरूक्तो
बुधैः ॥१७॥ दिनगणात्सुर्यदुस्पष्टौ भसाप्यौ तत्कलायिकलाः स्पष्टौ प्रसाध्याः ततो भिप्याभ
स्य युतेः गतैष्यघटिकाः तथा क्रव्यत्साधयेत् ॥ इष्टाहर्गणनाडिकावयवः सूर्योदयात्तिथौ
लेपः ॥ सः अवयवः अन्यदशाप्र[illegible]वेशासमये सूक्ष्मो बुधैः निरूक्तः ॥१७॥ दशावर्गहात् दशा
[illegible]तो धुपिंड धुपिंडात्तगणहादिन्प्रसाध्यः ॥ ततो जातकोक्त दशारिष्टवर्षसमगं फलं जातक
लेः प्रचात्प्यं ॥१८॥ दशार्थक हात दशादिप्रसृतो धुपिंड धुपिंडप्रसाध्यः चेपरगणहादिन्प्रसाध्य
जातकोक्त दशारिष्टवर्षसिमगप्रबलं जातकलैप्रचार्यं ॥१९॥ बालं भूदपितत्त्वे तो त्रगणितत
संप्राप्यसम्यक्कृति वंद्दलं द्विजवर्य रुद्रतनयः सोमाभिधो यदिवृत्तं ॥ ज्योतिर्विन्नि जनतिष्य गु
जरत्नगलो [illegible] देयो दशा [illegible] केपद्धतिर्भूषणा सुविशदा दृष्य लमोदप्रदा ॥११॥ स्पष्टार्थं ॥ येन
मार्गेणमार्गे [illegible] शाके १५५[illegible] शुभे फाल्गुन [illegible] मासि शुक्लपक्षे ॥ फणिराजतिथौ सुरज्यवारे [illegible] सद्रुति
भूषणस्य पूर्तिः ॥ इतिस्पष्टार्थः ॥ दशा [illegible] तस्य उदाहरणं ॥ लग्नदशा ७०।२१।४६।० एतस्याः
शाकुलितं ६१५५१।३६।० जातं दिनादिकं ६३५१।४६।०६ इष्टथकुस्थाप्यं ६३५१।४६।०६ दिना[illegible] नतच
[illegible] १३ विनिहिता ८२५८२।५८।० स्वनंदेभैः ८९०१ भक्ताः फलं दिन ९२ घटि ४६ पल ६३ एतेः सस्था दशा
इष्टथकुस्थापितादशाहः ६३५१।४६।० अष्टौघप्रमितफलयुक्तादिनपरिमितघटी[illegible] पलैर्युक्ता ६२।३[illegible]
कार्या सा सावनदिनास्फुटनरास्याम् ॥ ६४४३।३।२ तयासावनया ६४४३।३।२ युक्तः सा ग्रजनि

जन्मकालदिनगणः अहर्गणः ७७९१ घटि ४२ प० अभिष्टदिनजः [illegible] अहर्गणः स्यात् ॥ [illegible] ॥ [illegible] सिद्ध
नएतस्य उदाहरणं ॥ अभिष्टसाम्नः दिनग्नजः ७३६४।२४।४३ न्यपवियत् [illegible] येदि ७०१६३ परि उद्धृतः
भक्तः मस्कलं रतत् जनिचक्रे स्यात् रोषं २३३।२।२४।४३ स्फुटः अहर्गणः स्यात् ॥ तज्जः मध्यमः रविः शाको स
हराचे स्यात् ॥ तर्हि शुद्धः अहर्गणः स्यात् ॥ २॥ इतिश्रीजल्लग्रामवासिरुद्रभट्टात्मजसोमदेवज्ञवि
रचितायां स्वकृतपद्धतिभूषणटीकायां सुबोधिन्यां महादशा अंतर्दशा विदशा उपदशासाधनो ध्या
यः सप्तमः ॥ ॥७॥ समाप्तोयं सटिक उदाहरणपद्धतिग्रंथः संवत् १८६२ शाके १७२७ शुक्ले नाम्नाब्दे
श्रावणकृष्ण ५ सौम्ये आनंदयनेत्रिस्थलि माहाक्षेत्रे श्रीभागीरथिविश्वेश्वरसंन्निधौ वा [illegible]
ट्टपाठकेन लिखितं परोपकारार्थं ततलमाप्तं ॥ ६ ॥ ॥ अथ भारप्रमाणं ॥ चतुर्भि
र्व्रीहिभिर्गुंजा गुंजाः पंच पणं पणात् ॥ अष्टौ धरणमष्टौ च कर्षस्ते चतुरः पलं ॥१॥ तुलां शतैः पे
लैर्भाहुर्भारः स्याद्विंशतिस्तुलैति ॥ अष्टौ भारास्मिलिलिता सुवर्णपंचाशन्तु भणसंख्या ५० खंडी संख्या २५
छत्रेन रवगुणप्रोक्तो मासमानेन यस्कलं लध्यं विशोपकाशे याम्य हणोचंद्रस्त्यर्पयोः ॥२॥ राज्ञाश्च
वसवश्चंद्रसूर्योभूमिस्तथैव च ॥ मुनिः शून्येन संयुक्तो सभारकथ्यते बुधैः ॥३॥ चत्वारो पुष्पि
नो भारा अष्टौ च फलतु[illegible] बिता ॥ वस्त्रया भारषट्कं च पस्तुदेवेन भाषिता ॥४॥ अथ धान्यमानं
परिमाणं ॥ पलद्वयं तु प्रसृतिर्द्विगुणं कुडवं मतं ॥ चतुर्भिः कुडवैः प्रस्थः प्रस्थाश्चत्वार आढकः ॥५॥
आढकैश्च चतुर्भिश्च द्रोणस्तु कथितो बुधैः ॥ कुंभद्रोणद्वयं शूर्पः खारिद्रोणास्तु षोडश ॥६॥ इतिद्रोण

॥४४॥

॥४४॥

[OrderDescription]
,CREATED=24.07.19 11:28
,TRANSFERRED=2019/07/24 at 11:41:00
,PAGES=47
,TYPE=STD
,NAME=S0001097
,Book Name=M-1938-JATKABHARAM
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF
,FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF
,FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF
,FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF
,FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF
,FILE34=00000034.TIF

,FILE35=0
,FILE36=0
,FILE37=0
,FILE38=0

,FILE39=0
,FILE40=0
,FILE41=0

FILE42=00000042.TIF
,FILE43=00000043.TIF
,FILE44=00000044.TIF
,FILE45=00000045.TIF
,FILE46=00000046.TIF
,FILE47=00000047.TIF
,